

בס"ד

יארצייטן פון צדיקים

שבת פרשת אמור תשפ"ו

פון ט' אייר – ביז ט"ו אייר

לעילו נשמת אבי מורי הרה"ח רבי משה אפרים
ב"ר ארי' ע"ה - כ"ד טבת תשע"א
ולעילו נשמת אמי מורתי שפרה יענטא בת
הרה"ח ר' משה יהודה ע"ה - ו' אדר תשפ"ה

צו באקומען די יארצייטן יעדן טאג,
ביטע שיקט א מעסעדזש מיט אייער אימעיל צו דעם נומער 907-9119 (646)

זונטאג – ט' אייר

הרה"ק רבי חיים ב"ר משה זי"ע, (פריעדלאנדער), בעל טל חיים, אב"ד ליסקא.

מאנטאג – י' אייר

הרה"ק רבי הלל ב"ר ברוך בענדיט זי"ע, (ליכטענשטיין), בעל משכיל אל דל, אב"ד קאלאמייא.

"הנקרא ר' הלל קאלאמייער"

הרה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל ב"ר אלכסנדר סענדר זי"ע, (סאפרין), בעל היכל הברכה, מקאמארנא.

"הנקרא ר' אייזיק'ל מקאמארנא"

דינסטאג – י"א אייר

הרה"ק רבינו נפתלי צבי ב"ר מנחם מענדל זי"ע, (הורוויץ), בעל זרע קודש, מראפשיץ.

מיטוואך – י"ב אייר

הגה"ק רבי אברהם משה זרח ב"ר מאיר זי"ע, (איידליץ), בעל אור לישרים, דומ"ץ פראג.

דאנערשטאג – י"ג אייר

הרה"ק רבי נפתלי נתן נטע ב"ר יהודה לייבוש זי"ע, (הירש), בעל סידור עולת תמיד, מהוסאקוב.

"הנקרא רבי הערש נטע הוסקאבער"

פרייטאג – י"ד אייר

הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם ישעיה זי"ע, בעל שיר לחסידים, מקארוב.

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר משה זי"ע, בעל ליקוטי מהרי"ל, מזקליקוב, וזאוויחוואסט.

"הנקרא רבי לייבוש זאקליקוב'ער"

הגה"ק רבי אליהו חיים ב"ר משה זי"ע, (מייזל), אבד"ק לאדזש.

שבת קודש – ט"ו אייר

המקובל הרה"ק רבי שלום ב"ר אהרן זי"ע, (תאומים), בעל אור התורה, אב"ד שטיפינעשט.

הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ב"ר אבי עזרא זעליג זי"ע, (שפירא), בעל תפארת חיים, השרף ממוגלניצא.

לזכות להצלחה

חיים אליעזר בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

שמואל בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

צבי בן שפרה יענטא וכל משפחתו.

מאיר ברוך בן שרה ברריינדל ליבא וכל משפחתו.

לעילו נשמת אבי מורי הרה"ח ר' משה אפרים ב"ר ארי' ע"ה. - כ"ד טבת תשע"א.

לעילו נשמת אמי מורתי שפרה יענטא בת הרה"ח ר' משה יהודה ע"ה. - ו' אדר תשפ"ה.

יארצייט
זונטאג ט' אייר.

הרה"ק רבי חיים ב"ר משה זי"ע, (פריעדלאנדער), בעל טל חיים, אב"ד ליסקא,

ער איז געבוירן אין שטאט קליינווארדיין, **בשנת תקצ"ו**.

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי משה פריעדלאנדער דומ"ץ קליינווארדיין** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי דוד פריעדלאנדער אב"ד קליינווארדיין** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת ברכה** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי יהודה לייבוש אב"ד קליינווארדיין** זי"ע,
א אייניקל פונעם **הייליגען מהרש"א** זי"ע.

ער איז געווען א איש קדוש וטהור וצדיק יסוד עולם, ער איז געווען מפורסם אלס א גאון עצום בתורת הנגלה והנסתר, ער איז געווען א מתמיד עצום ממש לא פסיק פומיה מגירסא יומם ולילה, ער איז געווען א חסיד מפורסם ענוותן כהלל און א שפל ברך מאוד, חוץ פון זיין געוואלדיגע גאונות און חריפות בתורה, איז דער צדיק געווען א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, און מען האט ביי דעם צדיק געזען ווי עס ווערט מקיים צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ער האט אסאך עוסק געווען בתורה מיט זיין שוואגער הגה"ק המפורסם רבי יוזעפף גאלדבערגער זי"ע, וואס איז אויך געווען א איידעם ביים צדיק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע.

אלס בחור האט ער געלערנט ביי הגה"ק **רבי מאיר פערלס אבד"ק קראלי** זי"ע.

ח' כסלו בשנת תר"ך האט ער חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת חיה שרה** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי צבי הירך בעל אך פרי תבואה מליסקא** זי"ע.

דער הייליגער צדיק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע האט דעם איידעם מורא'דיג מחבב געווען, ער האט דעם איידעם געהאלטן ביי זיך ווי א אייגן קינד, און ער האט זוכה געווען צו מקבל זיין גאר אסאך תורה פונעם שוועד סיי בתורת הנגלה און אויך בתורת הנסתר.

מען דערציילט, אז זייענדיג פון די גרעסטע תלמידים פון זיין גרויסן שוועד, האט ער זוכה געווען צו געוואלדיגע קרבות ביים גרויסן שוועד, דער שוועד פלעגט זאגן, "**איך האב א איידעם, א פארטיגען שולחן ערוך**", אויך דערציילט מען, אז וועז די חסידים פלעגן קומען צום צדיק רבי הערשעלע זיך מזכיר זיין, האט ער געזאגט פאר די אידן, אז מען זאל קודם אריין גיין צום איידעם דעם טל חיים, ווייל מיט זיין אנוואונטשען וועלן זיי זיכער פועל'ן ישועות.

אויך האט דער שוועד אין די שפעטער יארן געהייסן פארן גבאי, אז וועז אידן קומען מיט הזכרות, זאל מען אים נישט שטערן און מבטל זיין פון זיינע לימודים, נאר מען זאל די אידן שיקן צו זיין גרויסן איידעם דער טל חיים, און דארט וועלן זיי פועל'ן ישועות.

דאן האבן זיך די חסידים פון ליסקא איבערצייגט, אז דער איידעם איז א גדול בתורה און א גרויסע פועל ישועות, אויך האט דער שוועד בעפאר ער איז נסתלק געווארן, געבעטן דעם איידעם אז ער זאל דאוועגען און זאגן קדיש נאך אים ווי א אייגן קינד, און ווען אידן וועלן קומען פאר ישועות, וועט ער אים שטיין צו די האנט מעולם העליון.

זייענדיג א גאר גרויסע עניו האט דער צדיק נישט געוואלט שרייבן פון זיך קיין חידושי תורה, אבער זיין הייליגע שוועד האט אים באפוילען ער זאל אראפשרייבן זיינע חידושי תורה, **און ווען ער האט געבערענגט זיינע חידושי תורה פארן שוועד האט דער גרויסער שוועד דער צדיק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע געקושט דעם חיבור**.

כ"ז תשרי בשנת תרל"א איז זיין אשת חבר נפטר געווארן, דאן האט ער חתונה געהאט בזיווג שני מיט **הרבנית הצדקת מרת מרים** ע"ה, די טאכטער פון זיין שוואגער הגה"ק **רבי אברהם שווארץ** זי"ע חתן הרה"ק **רבי הערשעלע מליסקא** זי"ע.

ווען זיין שוועד הרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע איז נסתלק געווארן ביום י"ד אב בשנת תרל"ד, האט מען לויט ווי דער שוועד האט געלאזט צוואה אויף געמומען דעם איידעם רבי חיים אלס ממלא מקום אין ליסקא, דאן איז ער געווארן מפורסם מיט זיין גדלות בתורה און אויך אלס א גרויסע פועל ישועות.

עס האבן זיך געווארפן ביי אים מופתים און אומצאליגע אידן זענען געהאלפן געווארן ביי אים, זיין כח אלס צדיק ורבי איז אבער שטארק פארזעהן געווארן צוליב זיין אויסטערלישע התמדה בתורה, ער האט דארט אין ליסקא געהאט א גרויסע ישיבה ווי עס האבן געלערנט גרויסע גאונים בתורה.

דער צדיק האט זיך מיט די בחורים אליין אפ געגעבן, ער פלעגט אליין מיט זיין איינגעהאלטענקייט אויף וועקן די בחורים צום לערנען 4 אזייגער פארטאג'ס, דער צדיק אליין פלעגט זיך כמעט נישט לייגן אין א בעט משבת לשבת, נאר עוסק געווען בתורה יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדה.

ער איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע תמימות ופרישות און מיט זיין געוואלדיגע קדושה מיט וואס דער צדיק האט זיך געפירט, ער איז געווען א בעל מידות טובות עד להפליא, ער האט אין זיך פארקערפערט א ניצוץ אלוקי ממעל, ער האט קיינמאל נישט געקענט זעהן אדער זאגן א שלעכט ווארט אויף א איד, ער האט זיין גאנץ לעבן מלמד זכות געווען און דן געווען לכף זכות יעדן אידיש קינד.

ווי עס פארציילט א אייניקל פון רבי חיים ליסקער זי"ע, אז צוליב זיין גרויס התמדה אין תורה הקדושה, איז דער טל חיים, אנדערש ווי אנדערע צדיקים, כמעט נישט ארויסגעפארן פון ליסקא און נישט ארומגעפארן אין אנדערע שטעט.

איינמאל איז זיין מצב הפרנסה געווען זייער געענגט, און ער האט געהאלטן בעפאר א חתונה פון א קינד, האבן זיינע שטוב, מענטשן אים זייער געבעטן ער זאל פארן ערגעץ אויף א שבת, און אפשר וועט ער דארט צוזאם שטעלן עפעס געלט צו קענען חתונה מאכן זיין קינד.

ער איז טאקע געפארן אויף א שבת קיין קאשוי, אסאך מענטשן זענען דעמאלט געקומען מיט קוויטלעך און פדיונות, אבער אנשטאט זיך פרייען מיט די הצלחה, האט דער טל חיים זיך זייער באקלאגט, אז דער באזוך האט אים גורם געווען אסאך ביטול תורה, און ער האט זיך דעמאלט אויס געדרוקט בזה"ל, "**איין דף גמרא איז מער ווערט ווי די גאנצע רעביסטוועי**".

ער האט סוף ימיו געליטן יסורים, אבער דאס האט אים נישט אוועק גענומען פון זיין התמדת התורה, און ער האט ווייטער עוסק געווען בתורה יומם ולילה, דערציילט מען, אז ממש סוף ימיו האט דער צדיק געלאזט ריפן זיין זון הרה"ק רבי יהודה אב"ד בוקין זי"ע, וואס איז נאך דאן געווען א בחור.

און ער האט אים געזאגט בזה"ל, "**מיין קינד, אויב די ווילסט איך זאל נאך האבן די זכי' צו זיין ביי דיין חתונה, טו דעם שידוך פון געבע, וואס דאס איז געווען די רעבעצין פונעם זון ממשפחת רוכליץ**, דער קינד האט צו געהערט צום טאטן, און טאקע נישט לאנג נאך זיין חתונה איז דער טאטע פלוצלונג נסתלק געווארן.

ער האט איבער געלאזט הייליגע חידושי תורה אין זיינע חיבורים.

ספר טל חיים, על סוגיות הש"ס,
ספר טל חיים וברכה, על התורה.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

הרה"ק **רבי צבי הירש בעל שערי הישר על תהלים** זי"ע, הי"ד, ממלא מקום אביו בליסקא, ער איז אומגעקומען על קידוש השם ביי די צווייטע וועלט מלחמה,
הרה"ק **רבי יהודה אב"ד בוקין** זי"ע,
חתנו הגה"צ **רבי אהרן אויש אב"ד לופעני** זי"ע.

דערציילט דער איידעם רבי אהרן אויש זי"ע, אז אינעם טאג פונעם הסתלקות וואס דער צדיק איז דאן נישט געווען אין א מצב אז מען זאל אפילו טראכטן אז דער צדיק גייט נסתלק ווערן, האט דער שווער דער הייליגער טל חיים געלאזט ריפן זיין איידעם און זאגט אים, "**עס רעש'ט זיך עפעס אויפן הימל, מען רופט מיך**", דער איידעם איז ערשטוינט געווארן פון די ווערטער, אבער נאך אינעם זעלבן טאג איז דער צדיק פלוצלונג נסתלק געווארן.

נסתלק לגנזי מרומים **יום א' פרשת אמור ט' אייר בשנת תרס"ד**, ומנוחתו כבוד איז אין שטאט **ליסקא** אונעם אוהל פונעם שווער הרה"ק רבי הערשעלע ליסקער זי"ע.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

דער הייליגער טל חיים זי"ע איז געקומען למנוחתו אינעם אוהל אין ליסקא נעבן זיין גרויסן שווער, נאך זיין פלוצימע פטירה איז מען געגאנגען קוקן צי מען קען אים באהאלטן אינעם אוהל, אבער מען האט געזען אז עס נישט דא קיין פלאץ, איז זיין זון הגה"ק רבי צבי הירש השני בעל שערי הישר והטוב מליסקא זי"ע ארויף מיט א מנין צום ציון פונעם זיידן דער הייליגער אך פרי תבואה און געבעטן, אז היות זיין איידעם איז אים גורם געווען אזוי נאנט ביים הארצן, בעט מען ער זאל אים מאכן פלאץ אינעם אוהל.

לפלא צופרי ביי די לוי' האט מען געזען, ווי איין וואנט פונעם אוהל האט זיך וואונדערליך געקרוקט!, עס איז געווען א פלא בתוך פלא, ווייל דער דאך האט זיך נישט אויסגעברייטערט, בלויז די וואנט האט זיך געקרוקט, וואס האט געוויזן אז דער גרויסער שווער האט ווירקליך געמאכט פלאץ פאר זיין גרויסן איידעם.

(ביז די מלחמה איז דאס געבליבן אזוי, מיט'ן אפענעם דאך און א אפגערוקטער וואנט, נאך די מלחמה ווען מען האט רענאווירט דעם אוהל, האט מען פאראכטן דעם דאך אויך, אבער מען קען נאך ביז היינט זען ווי דער טל חיים ליגט גאנץ ביים עק ממש נעבן די וואנט).

ביז צו די צווייטע וועלט מלחמה האבן טויזנטער אידן געשטראמט אויף זיין יארצייט צו זיין ציון הקדוש, וואס איז געווארן מפורסם אלס א מקום ישועות, בזכות פון די שני מאורות הגדולים, דער הייליגער אך פרי תבואה זי"ע און דער הייליגער טל חיים זי"ע.

אויך היינט צו טאג זענען דא אומצאליגע אידן וואס פארן יערליך אויף די יארצייט ט' אייר ספעציעל צום ציון פונעם הייליגען טל חיים זי"ע, אויך א גאנץ יאר ווען מען גייט צום ציון הקדוש פונעם אך פרי תבואה זי"ע גייט מען עקסטער צו צום ציון פונעם טל חיים זי"ע, און אידן זענען מעיד אויף גרויסע ישועות וואס זיי זעהן ביי זיין ציון.

• • •

הרה"ח רבי משה גראס ז"ל פון לאנדאן האט פארציילט, אז זיין טאטע רבי סיני יודא ז"ל איז אמאל געווען ביים סאטמאר רבי זי"ע, און אינמיטן שמועס האט ער דערמאנט אז ער איז אן אייניקל פונעם הייליגען טל חיים פון ליסקא זי"ע, האט איהם די רבי געזאגט, **כ'האב איהם קאנען געלערנט**, ווען ער האט זיך פאר אינטערסירט ווי אזוי עס קען זיין, ווייל דער טל חיים איז אוועק עטליכע חדשים נאכן קדושת יו"ט, און דער רבי איז אלט געווען דאן זיבעצן יאר, איז ווען איז אויס געקומען צו קענען דעם טל חיים.

האט דער הייליגער סאטמאר רבי זי"ע געענטפערט, אז זיין טאטע דער הייליגער קדושת יו"ט זי"ע האט אמאל אנגעפירט א אסיפת רבנים און פעסט, נאכ'ן אסיפה האט מיר דער טאטע געזאגט, **יואלישל, קום לאמיר דיר פאר שטעלן זאלסט קאנען לערנען ליסקא רבי, ער איז א רבי וואס איז אויך א גאון בתורה**, און מיין טאטע האט מיר פאר געשטעלט פאר איהם צו נעמען שלום און א ברכה פון איהם.

• • •

בשנת תרל"ג א יאר בעפאר דער הייליגער אך פרי תבואה זי"ע איז נסתלק געווארן, איז דער צדיק אריין צום איידעם אין שטוב, און האט אן געזאגט, אז מען וועט צו זיי אין שטוב אריין ברענגען א פיש, זאל די רעבעצין דאס קויפען און זאל דאס אפ קאכן, און די רעבעצין זאל אויף עסן דעם קאפ פונעם פיש, ווייל צום יאר

וועט ביי זיי געבוירן ווערן א בן זכר א גרויסע עילוי "**א קארפן קאפ**".

כך הוה אין דעם זעלבן טאג איז אריין געקומען א ערל א פישער, און האט זיי אנגעטראגן צו קויפן א גרויסן פיש, און די רעבעצין האט דאס טאקע אפ געקויפט און אויף געגעסן דעם קאפ פונעם פיש, אזוי ווי דער הייליגער טאטע האט געהייסן,

און טאקע צום יאר שוין נאכן פטירה פונעם טאטן איז צו זיי געבוירן געווארן א בן זכר, וואס מען האט א נאמען געגעבן נאכן הייליגען זיידן "**צבי הירש**".

• • •

כ"ק אדמו"ר רבי יוזפא מליסקא זי"ע האט דערציילט, אז ווען מען האט אנגעטראגן פאר'ן טאכטער פונעם הייליגען אך פרי תבואה זי"ע דעם שידוך מיטן טל חיים זי"ע, האט מען אים פאר געשטעלט אלס א בחור מיט אלע מעלות, סיי מיט יחוס אבות, זייענדיג א זון פונעם קליינווארדיינער רב רבי משה זי"ע שטאמענדיג אויך פון הייליגן מהרש"א זי"ע, און סיי מיט יחוס עצמו, אלס א תלמיד חכם און עילוי בתורה.

דער הייליגער אך פרי תבואה זי"ע האט געוואלט קלאר שטעלן אויב ס'איז אמת וואס מען זאגט אויף דעם בחור, האט ער אריבער געשיקט צוויי שלוחים צום שטאט פונעם בחור אין קליינווארדיין צו רעדן מיט אים אין לערנען, זיך מפלפל זיין אין סוגיות הש"ס און זיי זאלן אים צוריק ברענגען א גריס.

איינער פון די צוויי שלוחים איז געווען א גאון, פון די גרויסע תלמידים פונעם הייליגען אך פרי תבואה זי"ע, און דער צווייטער איז אויך געווען פון די חשובע חסידים פונעם אך פרי תבואה, אבער נישט אזא בר הכי אין תורה, ער איז נאר מיט געגאנגען צו באגלייטן דעם ערשטן.

ווען די צוויי שלוחים זענען אנגעקומען, איז דער ערשטער שליח, דער תלמיד חכם, פלוצלינג שוואך געווארן און ער האט נישט געקענט ערפולן זיין רבינ'ס שליחות, אבער די צוויי שלוחים האבן דאך געוואלט אויספירן זייער שליחות און נישט געוואלט פארברענגען טייערע צייט פון זייער רבי'ן,

האט דער שליח דער תלמיד חכם געזאגט פאר'ן צווייטן, גיי דו קודם רעדן מיט אים אין תורה, און נאך צוויי דריי טעג ווען איך וועל קומען צו די כוחות וועל איך עקסטער רעדן מיט אים.

דער צווייטער שליח איז טאקע געגאנגען אליין רעדן מיט'ן בחור, דער טל חיים, וויסענדיג אז דער ליסקער רב האט געשיקט ספעציעלע שלוחים אים צו פארהערן, האט זיך פאר געשטעלט אז ער האט זיכער געשיקט א גרויסן תלמיד חכם, און ער האט אנגעהויבן זאגן א גאר טיפן פלפול, גג על גג.

אבער אינמיטן פלפול האט ער אינאכט גענומען, אז דער שליח שווייגט, ער רעאגירט גארנישט, האט ער געקלערט ביי זיך, אז עס מוז זיין אז דער שליח איז נישט צופרידן פונעם פשעטל, ער האט דערויף שווערע קשיות אפצואווענדן, נאר ער וויל אים נישט צעמישן אינמיטן, דעריבער רעדט ער נישט אריין, אבער עפעס גלייכט ער נישט דעם פשעטל.

האט ער זיך אנגערופן צום שליח, "**אויב עס געפעלט אייך נישט דער פלפול, וועל איך אייך זאגן אן אנדערן פשעטל, אפשר דאס צווייטע וועט איר יא גלייכן**", אזוי האט ער טאקע געטון, ער האט אויפ'ן ארט אנגעהויבן אן אנדערן פלפול, נאך טיפער ווי פריער, אבער נאך א שטיק צייט זעט ער ווי דער שליח שווייגט ווייטער, ער פרעגט נישט, ער ענטפערט נישט, ער זאגט נישט צי ס'איז יא גוט צי נישט, האט דער טל חיים אנגעהויבן זאגן א פרישן פלפול.

אבער זעענדיג אז אויך איצט איז דער שליח נישט צופרידן, ער שווייגט און זאגט נישט קיין ווארט, האט ער זיך אנגערופן, "**חשובער גאסט, דאס אלעס וואס איך קען, אויב מיינע פלפולים געפעלן אייך נישט, פארט צוריק צו אייער רבי'ן און זאגט אים, דאס קען איך און מער נישט**".

דער שליח איז דאן צוריק געגאנגען צום אנדערן שליח דער תלמיד חכם, און יענער פרעגט אים ווי אזוי דער פארהער איז צו געגאנגען, זאגט ער, "**אוי, איך האב שוין קוים געווארט אז דער בחור זאל ענדיגן אלע זיינע פלפולים, ער איז דאך ממש ווי א קוואל, ער האט געזאגט און געזאגט אזעלכע טיפע פלפולים אז איך האב דאס נישט געקענט פארשטיין**".

זעענדיג אז דער אנדערער שליח קען נישט ערפולן דעם רבינ'ס שליחות, האט דער שליח דער תלמיד חכם בלית ברירה געמוזט ווארטן עטליכע טעג ביז ער ערהוילט זיך, און דאן איז ער אים אליין געגאנגען פארהערן,

און פארשטייט זיך צו זיין שטוינונג האט ער געזען אז דא שטייט פאר אים א בחור וואס איז מלא וגדוש בש"ס ופוסקים, ביים אהיימקומען קיין ליסקא האבן "ביידע" געהאט וואס איבער צו געבן זייערע איינדרוקן פון זייערע פארהערן, און איבעריג צו זאגן דער הייליגער אך פרי תבואה האט אים אויס געקליבן פאר אן איידעם און ממלא מקום.

• • •

דער הייליגער אך פרי תבואה האט געהאט א מנהג, אז דעם ערשטן טאג שבועות, זמן מתן תורתינו, האט ער אליין עולה געווען מפטיר, ער האט מקפיד געווען אויף די עלי' ווייל מען ליינט דעמאלט די הפטורה פון "**מעשה מרכבה**".

אינעם לעצטן יאר פון זיין לעבן, בשנת תרל"ד, האט דער הייליגער אך פרי תבואה זי"ע באפוילן, מען זאל געבן מפטיר פאר זיין איידעם דער הייליגער טל חיים, דער עולם אין בית המדרש האט נישט געוואוסט דערפון, און ווען דער טל חיים איז ארויף געקומען אויף די בימה צו מפטיר, האט דאס ארויסגערופן גרויס וואונדער,

קיינער האט נישט פארשטאנען פארוואס דער רבי, וועלכער האט אלע יארן געהאט אזא קפידה אויף די עלי' און דאס נישט געלאזט אוועק געבן פאר א צווייטן, האט דאסמאל יא מכבד געווען זיין איידעם מיט די עלי'.

ערשט צוויי חדשים שפעטער ווען דער הייליגער אך פרי תבואה זי"ע איז ליידער נסתלק געווארן, ביום י"ד אב, האבן תושבי ליסקא פארשטאנען למפרע די כוונה פונעם אך פרי תבואה, **אז**

מיט'ן כיבוד פון מפטיר ביום א' דשבועות האט ער אים פאקטיש איבער געגעבן דעם שרביט הרבנות און אים מסמיך געווען אלס ממלא מקומו.

• • •

הרה"ח המפורסם ר' וואלף ענגעל ז"ל פון האלאש איז געווען פון די גרויסע חסידים פונעם הייליגען טל חיים זי"ע, ר' וואלף האט פארמאגט א געשעפט און ער פלעגט דאס אפן האלטן אויך זונטאג, דאס האט ארויסגערופן בייז-בלוט ביים גלח, וועלכער האט אנגעהויבן העצן אין זיין קירכע מען זאל באיקאטירן דעם געשעפט, די קריסטליכע האלאשער איינוואוינער האבן געפאלגט דעם גלח און ר' וואלף האט אנגעהויבן ליידן ערנסטע פארלוסטן אין זיין פרנסה.

איז ער געפארן צו זיין רבי'ן דער טל חיים זי"ע און זיך אויסגעגאסן דאס הארץ, כנהוג האט ער געגעבן א קוויטל פאר'ן רבי'ן און אויך געוואלט דערלאנגען א פדיון, וועו ער האט אריינגעשטעקט די הענט אין טאש ארויס צו נעמען דעם פדיון האט ער ארויס גענומען צוויי באנקנאטן, איינס א רויט-פארביגע וואס איז געווען פון צען גולדן, און איינס א בלוי-פארביגע וואס איז געווען פון פינף גולדן, ער האט געוואלט צוריקלייגן אין טאש דעם פינפער און געבן אלס פדיון דעם צענער.

דער טל חיים זי"ע איז געווען באקאנט אלס איינער וואס "**אינו מכיר בצורתא דזוזא**", ער איז געווען אזוי אריינגעטון אין תורה, אז ער האט נישט דערקענט קיין מטבע, ער האט נישט געוואוסט וועלכע באנקנאט איז וועדר וויפיל, אבער דא פלוצלינג זאגט אים דער טל חיים, **געב ענדערש אהער דעם בלוי-פארביגע (פינפער) ווייל די פארב בלוי צייגט אויף מדת הרחמים**.

דאן האט דער טל חיים געגומען פייער און אנגעצונדן דאס קוויטל און מיט דעם אנגעצונדן זיין לולקע, דאס פארויכערט און זיך שטארק פאר'דביקות'ט אויף א ווייליע, ר' וואלף, זעענדיג אז דער רבי האט אנגעצונדן זיין קוויטל האט ער זיך זייער דערשראקן, אבער ער האט זיך נישט געוואגט צו זאגן א וואורט.

נאך א לענגערע ווייליע האט דער טל חיים ווי זיך ערוואכט און זאגט פאר ר' וואלף, "**דארפסט נישט מורא האבן, דארפסט גארנישט זיך פארכטן, איך האב מקבל געווען פון מיין שווער דער הייליגער אך פרי תבואה זי"ע, אז א גוי דארף זיך בייגן אדער אנידער לייגן, פאר אהיים און וועסט זען א ישועה בקרוב**".

ביים אנקומען קיין האלאש האט ער געהערט ווי די גלאקן פון די קירכע קלינגען, דאס איז אים געווען זייער מאדנע, ווייל געווענליך קלינגען די גלאקן ביים ענדע פון יעדע שטונדע, און איצט איז אינמיטן די שטונדע, האט ער פארשטאנען אז עפעס גייט פאר,

אריינקומענדיג אין שטאט האט ער געהערט די נייעס, אז די גלאקן מעלדן איין די פגירה פונעם גלח, וועלכער איז זיך געגאנגען באדן אינעם טיסא טייך, און דארט איז ער פארכאפט געווארן אין א וואסער געווירבל און דערטראנקען געווארן, כן יאבדו כל אויביך ד'.

• • •

הרה"ח ר' שלום שווארץ ז"ל איז געווען א תלמיד פון הרה"ק רבי צבי הירש השני בעל שערי הישר מליסקא זי"ע הי"ד, דער זון פונעם הייליגען טל חיים מליסקא זי"ע, ער האט דערציילט א מורא'דיגע מעשה וואס ער האט אליין געהערט פון זיין רבי'ן, וועו ער איז געווען א בחור אין ישיבה, וואס האט פאסירט ביי זיין פאטער דער הייליגער טל חיים אין לעצטן יאר פון זיין לעבן.

דער הייליגער טל חיים האט געהאט א חסיד הרה"ח ר' יוסף מעהר ז"ל, וועלכער איז נאך געפארן צום הייליגען אך פרי תבואה זי"ע, דער ר' יוסף האט געהאט א טאכטער, וועלכע האט נאך די חתונה נישט געקענט האבן קיין קינדער, איז זי אריין געגאנגען צוזאמען מיט איר מאן צום טל חיים זי"ע, וועלכער איז געווען מפורסם צו בענטשן אידן מיט זש"ק, דער טל חיים זי"ע האט זיי פארשפראכן אז זי דארף זיך גארנישט זארגן, זי וועט בעז"ה געהאלפן ווערן מיט א בן זכר.

אינצווישן איז דער הייליגער טל חיים נסתלק געווארן, און וועו זי האט שוין געדארפט האבן דעם קינד, איז זי זייער שוואך געווארן און אריינגעפאלן אין קראנקן בעט, דער מצב איז געווען שמאל און מען האט שנעל אראפגערופן צוויי דאקטוירים וועלכע האבן געווארנט אז מען דארף איר באלד אפערירן, ווייל אויב נישט וועלן ביידע נישט איבערלעבן ל"ע.

בשעת די דאקטוירים שטייגן דארט איז זי אנטשלאפן געווארן, און זי זעט דעם הייליגען טל חיים זי"ע אין חלום, וועלכער זאגט איר, "**האב נישט מורא פון די דאקטוירים, ווייל איך האב צו געזאגט און אזוי וועט דאס זיין, דו וועסט געבוירן דאס קינד בשלום, נאר איין זאך בעט איך דיך, זעה אז די צוויי דאקטוירים זאלן נישט בלייבן נעבן דיר, שיק זיי ארויס פון צימער**".

וועו זי האט זיך ערוואכט, האט זי גלייך אנגעהויבן שרייען אויף די דאקטוירים זיי זאלן שוין פארלאזן איר צימער, נישט לאנג דערויף האט זי געבוירן דאס קינד אן קיין שום שטרויכלונג, און די גאנצע שטאט איז דעמאלט אויפגעווען מיט דעם מופת.

• • •

הרה"ח ר' גרשון רייך ז"ל האט דערציילט א מעשה נורא וואס האט פאסירט מיט אים אליין, וועו ער איז געווען א קינד פון איין יאר אלט, איז ער ל"ע קראנק געווארן מיט א מחלה, וואס די דאקטוירים אין יענע צייטן האבן נישט געהאט קיין שום רפואה דערפאר.

האט זיין פאטער, הרה"ח ר' אהרן יוסף רייך ז"ל שו"ב דק"ק האדהאז, וועלכער איז געווען פון די גרויסע חסידים פונעם טל חיים פון ליסקא, געגומען דאס קראנקע קינד און געפארן מיט אים אויף א שבת קיין ליסקא, ער איז אריין פאר שבת און זיך אויסגעווויינט דאס הארץ אז דער רבי זאל פועל'ן א ישועה פאר זיין קינד.

שבת צופרי נאכ'ן דאוונענען האט דער הייליגער טל חיים ווי זיין מנהג געמאכט קידוש אויף ברוינפען, נאך איינגעהילט אינעם טלית, נאכ'ן טרינקען פונעם כוס האט דער רבי אריין געגאסן פונעם ברוינפען אין מויל פונעם קינד און געזאגט בזה"ל, "**איך בין גוזר אז די מחלה זאל פון אים ארויסגיין**".

כך הוה, ר' אהרן יוסף איז אהיים געפארן מיט'ן קינד וועלכער איז געזונט געווארן כאחד האדם, און ר' גרשון, דער בעל הנס,

האט מאריך ימים ושנים געווען, ער איז געווארן אן עלטערער איד און די מחלה האט זיך קיינמאל נישט צוריקגעקערט זיין גאנץ לעבן.

• • •

דער צדיק דער הייליגער טל חיים זי"ע איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע קדושה מיט וואס ער האט זיך געפירט, אבער ספעציעל האט מען געוויסט פון זיין געוואלדיגע תמימות זייענדיג א אמת'ע תמים תהיה אם ד', דער צדיק האט באמת גארנישט געוויסט, נאר פון זיינע ד' אמות של הלכה, ער איז געווען אינגאנצן אויסגעטון פון די וועלט, און אוודאי פון עולם הגשמי, נאר געווען יומם ולילה פארטון אין תורה ועבודת השם.

ביים צדיק וקדוש זענען יעדן טאג געווען לאנגע רייעס פון אידן, וואס זענען געקומען זיך מזכיר זיין פאר א ישועה אדער פאר ברכות פון דעם צדיק הדור, פרויען וואס זענען געקומען האט דער צדיק געהייסן שטיין פון אנדערן עק טיש, און דער גבאי איז געווען דער פארמיטלער צווישן רבין'ס און דעם פרוי, ווייל דער צדיק האט קיינמאל נישט ארויס געקוקט פון זיינע ד' אמות און זיכער ח"ו נישט אויף א פרוי.

ווען דער צדיק איז געווען סידור קידושין ביי א חתונה, און מען איז געגאנגען צום באדעקן, איז דער צדיק אריין געגאנגען צו די פרויען זייט אזוי ווי דער מנהג איז, אבער ער איז געגאנגען מיט פארמאכטע אויגן און דער גבאי האט אים געפירט.

• • •

האט פאסירט אמאל ביי א חתונה, ווען מען איז געגאנגען צום באדעקן, אויפן וועג ארויס האט דער צדיק געמיינט אז מען איז שוין ארויס פון די פרויען זייט, האט ער אויף א סעקונדע אויף געמאכט זיינע הייליגע אויגן, און דער צדיק האט צופעליג באמערקט עטליכע ווייבער וואס זענען געגאנגען מיט די אייגענע האר,

אבער דער צדיק מיט זיין גרויס תמימות און ערליכקייט, און זייענדיג אייביג דן לכף זכות אז אידן טוען ח"ו נישט קענן די שולחן ערוך, האט ער געטראכט ביי זיך, **אז דאס זענען נעבעך אלטע מיידלער וואס האבן נאכנישט חתונה געהאט**.

שפעטער ביי די סעודה פון די חתונה, האט דער צדיק געזאגט תורה, האט ער בתוך הדברים מיט זיין געוואלדיגע תמימות זיך זייער צעווייַנט, און מיט גרויס מיטלייד און צובראכן הארץ געזאגט, **איך האב גארנישט געוויסט אז אין ליסקא זענען דא אזויפיל אלטע מיידלער, און דער צדיק האט געזאגט, "דער אין הימל זאל זיך אויף זיי מרחם זיין און צו שיקן זייערע רעכטע זיווגים, זיי זאלן נאך אין דעם יאר מיט מזל חתונה האבן און געפינען זייערע כשרה זיווגים".**

פארשטייט זיך אז עס איז געווארן א גרויסע טימל אין שטאט ליסקא, דער עולם ובפרט די מענער פון די ווייבלער וואס האבן געהאט אייגענע האר, האבן זיך שטארק דערשראקן, הערענדיג דעם ברכה פונעם הייליגען צדיק דער טל חיים, אז די פרויען זאלן ח"ו טרעפן דעם ריכטיגען שידוך,

די אלע האבן גאר שטארק מורא געהאט אז זיי וועלן ח"ו נישט אויסלעבן דעם יאר, מורא האבענדיג פון דעם תמימות'דיגע ברכה פונעם צדיק, פארשטייט זיך אז די אלע פרויען האבן זיך תיכף ומיד אפ געשוירן די האר, נאר אז די ברכה פונעם צדיק זאל נישט חל זיין ח"ו.

שפעטער ווען מען האט דערציילט די גאנצע מעשה פארן צדיק דער הייליגער טל חיים זי"ע, און ער האט געהערט פון זיין טעות, אנשטאט דער צדיק זאל זיך פרייען אז ער האט דא מזכה געווען די אלע פרויען צו זיין מער ערליך, האט דער צדיק זייער געווייַנט, און ער האט גלייך מתפלל געווען, אז זיין תמימות'דיגע תפילה זאל ח"ו נישט שאטן פאר קיין איין איד פון שטאט, דאס איז געווען זיין געוואלדיגע תמימות און אויך זיין געוואלדיגע ערליכקייט און זיין אהבת ישראל צו יעדן איד.

• • •

א איד א גרויסע חסיד פונעם הייליגען טל חיים מליסקא זי"ע

איז געקומען צום רבין מזכיר זיין, אז מען טראגט אן א שידוך פאר זיין טאכטער מיט א בחור וואס הייסט "**יצחק בן רבקה**", און ער בעט דעם רבין אז די רבי זאל אנוואונטשען אז דער זיווג זאל עולה יפה זיין, אבער דער צדיק זאגט גלייך פאר דעם איד, אז דער בחור יצחק בן רבקה איז נישט דעם זיווג הגון פאר דיין טאכטער, און די רבי האט געהייסן דעם איד נישט צו טון דעם שידוך.

דער איד איז אהיים און דערציילט פאר די ווייב אין די טאכטער וואס די רבי האט געזאגט, די ווייב האט גלייך מסכים געווען, אז אויב די רבי הייסט נישט טון דעם שידוך וועט מען עס נישט טון, אבער די מיידל, וואס איר האט דער בחור זייער געפאלן, האט נישט געוואלט הערן וואס די רבי זאגט, נאר האט פארפירט אז זי ויל דווקא יא דעם שידוך, בלית ברירה האט דער איד געשלאסן שידוך.

ווען דער איד איז בעפאר די חתונה געגאנגען זיך מזכיר זיין ביים רבין, האט ער דערציילט פארן רבין, אז בלית ברירה האבן זיי יא געשלאסן די שידוך מיט דעם בחור, און דער איד האט געבעטן אז די רבי זאל קומען צו די חתונה, האט דער צדיק געזאגט, אז ער וועט נישט קומען צו די חתונה, ווייל ער האט נישט די כוחות צו פארן, און אויך ווייל די חתונה וועט סיי ווי נישט צושטאנט קומען.

דער איד איז אהיים געפארן מיט א צובראכן הארץ און נישט געקענט פארמאכן קיין אויג טראכטענדיג, מי יודע וואס אויף זיי ווארט רח"ל אפ, דעם אנדערן טאג האט מען טאקע געשטעלט חופה פאר דעם פארפאלק, די רב פון זייער שטאט איז געווען מסדר קידושין,

אבער ווען דער חתן האט ארויס גענומען דעם רינגל דאס צו געבן פאר די כלה, האט פאסירט א שרעקליכע אומגליק, דער חתן איז צוזאם געפאלן און אויפן פלאץ נפטר געווארן, פארשטייט זיך עס איז ליידער איבער געדרייט געווארן די חתונה משמחה ליגון, און מען האט דעם אנדערן טאג ארויס באגלייט דעם חתן למנוחת עולמים.

דער חסיד איז תיכף געפארן צום רבין דער הייליגער טל חיים זי"ע, און האט דעם רבין גלייך איבער געבעטן אז מען האט אים נישט געפאלגט, אבער וואס האט ער געקענט טון אז דווקא דער בחור האט די טאכטער געוואלט נעמען, און ליידער יעצט האט פאסירט דעם גרויסן אומגליק.

האט דער הייליגער טל חיים מליסקא זי"ע ערקלערט פאר דעם איד, אז דער חתן האט שוין געשלאסן שידוך בעפאר מיט א אנדערן מיידל וואס די מיידל איז געווען זיין באשערטע זיווג, אבער ער האט דעם שידוך אפ געלאזט, און פון גרויס צער איז דאס מיידל ליידער נפטר געווארן, און דערפאר האב איך פראבירט צו אפ האלטן דעם שידוך, און יעצט גיי זאג דיין טאכטער, אז וועז א גוטער איד זאגט עפעס זאל מען זיך צו הערן, אבער אי"ה בקרוב וועט זי טרעפן איר באשערטע זיווג.

טאקע נישט לאנג האט געדויערט און דאס מיידל האט געטראפן א שידוך, מען איז אריבער צום טל חיים פרעגן אויפן שידוך, יעצט האט ער שוין מסכים געווען צו דעם שידוך, און מען האט געבראכן טעלער און געשלאסן שידוך, דער הייליגער טל חיים זי"ע האט פאר דעם זיווג געגעבן א ברכה אז זיי זאלן גיין צו די חופה בשעת טובה ומוצלחת און אויף שטעלן א דור ישרים ומבורך, פארשטייט זיך אז ברכת צדיק עושה רושם און דאס פארפאלק האט אויף געשטעלט א שיינע אידישע דור פון ערליכע קינדער און אויס געלעבט די יארן געזונטערהייט.

• • •

אין שטאט פונעם הייליגען טל חיים מליסקא זי"ע האט געוואוינט א פרוי אן אלמנה, וואס האט געהאט א זון א בן יחיד וואס איז ערצויגען געווארן אויפן ערליכען אידישן דרך, ער האט געלערנט גאר פלייסיג און אויס געשטיגען א ערליכער און פרימער בחור, אבער ליידער וועז ער איז אנגעקומען צו די 18 יאר, האט ער זיך פארליבט און א שיקסע א גויטע רח"ל, און דער בחור האט אפ געמאכט אז ער וויל חתונה האבן מיט די נישט אידישע פרוי.

פארשטייט זיך אז די מאמע האט פון דעם געהאט גרויס צער און עגמת נפש, זי האט זיך פראבירט צו איינבעטן ביים בחור, אז ער זאל ח"ו נישט באגיין דעם עבירה פון חתונה האבן מיט א נישט אידישע פרוי, אבער גארנישט האט נישט געהאלפן, דער בחור האט זיך נישט געלאזט איבער רעדן פון זיין מאמע און נישט פון די שכנים און קרובים.

די מאמע די אלמנה האט געבעטן דעם בחור איין זאך, אז בעפאר ער האט חתונה מיט די נישט אידישע פרוי, זאל ער מיט איר קומען קודם צום צדיק דער הייליגער טל חיים און זיך געזעגענען פונעם צדיק, מיט גרויס שוועריקייטן האט דער בחור מסכים געווען, און די מאמע איז אריבער מיט דעם בחור צום הייליגען טל חיים מליסקא זי"ע.

פארשטייט זיך אז דער הייליגער טל חיים האט פראבירט צו אפרעדן דעם בחור אז ער זאל נישט חתונה האבן מיט די נישט אידישע פרוי, אבער וועז ער האט געזען אז עס גייט נישט, האט דער הייליגער טל חיים זי"ע געזאגט פארן בחור בזה"ל, "**זכור ואל תשכח, פארגעס נישט איך בעט דיך, וועז די וועסט טרינקען דעם ערשטן לחיים מיט די כלה און מחותנים, זאלסטו דעם כוס אזוי אומווירקירלעך אומשטארצן**".

דער בחור איז צו געגאנגען צו די חתונה מיטן נישט אידישע פרוי, און בעת די שמחה האט מען געטרינקען א לחיים, און בחרפתנו האט דער חתן אויס געגאסטן דעם גאנצן גלעזל לחיים גלייך ארויף אויף די קלייד פון די כלה, די כלה האט זיך גלייך געבייזערט און אנגעהויבן שטארק שרייען אויפן חתן, און דאן האט די כלה אנגעהויבן שרייען, די שמיציגער איד און אזוי באזידעלט דעם חתן, פארשטייט זיך אז דער חתן איז גלייך אנטלאפן פונעם זאל, און גלייך אהיים צו זיין מאמע וואס איז נעבעך געזעצן און שטוב און געווויינט אויף איר בן יחיד.

מען קען זיך נישט פארשטעלן די פריידט פון די צובראכענע אלמנה, זי האט געדאנקט דעם גרויסן באשעפער פארן ראטעוועז איר בחור פון ח"ו באגיין א עוון וואס מען קען ח"ו נישט צוריק ציען, פארשטייט זיך אז די מאמע איז גלייך אריבער צום הייליגען צדיק דער טל חיים זי"ע צו דערציילן דעם גרויסן ישועה וואס זי האט געהאט, וועז זיי זענען דארט אנגעקומען און דערציילט די גאנצע מעשה, האט די רבי געבעטן די מאמע מיטן זון, אז זיי זאלן ווארטן אינדרויסן ביז יעדער ענדיגט זיך געזעגענען, ווייל ער האט עפעס וואס ער וויל זיך דורך שמועסן מיט זיי.

אזוי ווארטענדיג אינדרויסען פון רבין'ס שטוב, איז אנגעקומען צום רבין א איד א נגיד פון שטאט ליסקא, און ער דערציילט פארן רבין, אז זיין טאכטער איז א כלה געווארן מיט א בחור, וואס מען איז געווער געווארן אז ער איז ליידער פארכאפט געווארן פון די משכילים, און יעצט נאנט צום חתונה האט דער בחור אפ געלאזט דעם שידוך.

די כלה איז גאר שטארק צובראכן און זי שעמט זיך ממש ארויס צו גיין אויף די גאס, זי האט טאקע זייעדניג א טאכטער פון א נגיד געווואלט טרעפן דעם בעסטן חתן, אבער יעצט מיט די אלע בישות איז זי מסכים חתונה צו האבן מיט סיי וואסערע בחור די רבי וועט איר הייסן נעמען.

דער צדיק האט זיי גלייך דערציילט וועגן דעם בחור וואס זיצט דא אינדרויסן, און דערציילט די גאנצע מעשה וואס איז פאר געקומען מיט דעם בחור, אז באמת איז ער א גאר ערליכער בחור וואס האט געלערנט פלייסיג און געדינט דעם באשעפער, נאר ליידער איז אין אים אריין א רוח שטות, אבער יעצט האט ער שוין געזען דעם אמת און ער האט באמת תשובה געטון.

דערפאר וואלט איך ענק אנגעטראגען דעם בחור פאר א חתן, פארשטייט זיך אז דער נגיד האט מסכים געווען הערענדיג די ווערטער פונעם צדיק, און אויך די מאמע די אלמנה האט זיך געפרייט צום שידוך, און אזוי זענען ביידע חסידים געהאלפן געווארן מיט די ברכה און הייליגע אויגן פון דעם צדיק וקדוש דער הייליגער טל חיים זי"ע.

• • •

ווי באקאנט איז אינדערהיים אין אייראפע געווען דאס געזעץ, אז אלע קינדער מוזן לערנען לימודי חול אין די רעגירונג שולע, דעריבער זענען אידישע קינדער געווען געצוואונגען צו גיין אין די שולע יעדן טאג אויף עטליכע שעה, און ערשט נאכמיטאג איז מען געגאנגען אין חדר, אין יענע צייטן איז די וועלט נאך געווען מער איידל ווי היינט, און אפילו ביי די גוים איז געווען איינגעפירט אז א מאן-לערער לערנט מיט יונגלעך און א פרוי-לערערין מיט מיידלער.

איינמאל האט דער מאן-לערער אין ליסקא געברויכט אוועק פארן פון שטאט אויף א שטיק צייט, האט ער געבעטן די פרוי-

לערערין אז אין די צייט ווען ער איז אפוועזנד זאל זי לערנען אויך מיט זיין קלאס, איין אידישער טאטע וועלכער האט באגלייט זיין קינד אין שולע האט דאס באמערקט, איז ער געקומען צו לויפן צום הייליגען טל חיים זי"ע אין בית המדרש, און אים דערציילט אז די יונגלעך און מיידלעך לערנען בתערובות אין איין קלאס, דער הייליגער טל חיים איז רוב טאג געזעצן אין בית המדרש איינגעהילט אין טלית ותפילין און געלערנט, אבער הערנדיג דאס האט ער גלייך אויסגעטון טלית ותפילין, און ארויס געלאפן פון בית המדרש אין דירעקציע פון די שולע.

זיין איידעם, הגה"צ רבי אהרן אויש זצ"ל אבד"ק לופעני איז דעמאלט געווען א יונגערמאן נאך די חתונה, ער האט נאך געגעסן קעסט ביים שווער, און זיינדיג ווי דער שווער לויפט צו די שולע האט ער זיך דערשראקן, אז דער שווער וועט אריינלויפן אין שולע אינמיטן קלאס און ער קען אויס שטיין אן ערנסטע שטראף פאר דעם, ווייל אין יענע צייט האט די רעגירונג שווער באשטראפט אויב איינער האט געשטערט א קלאס אינמיטן די שטודיעס.

איז דער איידעם רבי אהרן נאכגעלאפן דעם שווער און אים געבעטן, "דער שווער זאל אהיים גיין, איך וועל שוין אהינגיין און דאס ערלעדיגן", אבער דער טל חיים האט אים צוריק געשריגן, "**במקום שיש חילול ד' אין חולקין כבוד לרב**", און ער איז ווייטער געלאפן ביז אין שולע אריין, ער איז אריין אין קלאס און אנגעהויבן שרייען אויף די אידישע קינדער "**ארויס פון דא**".

די פרוי לערערין איז נישט לאנג דערויף אריבער געפארן קיין אוהעל, וואו זי האט אריינגעגעבן א קלאגע אין געריכט קעגן דעם ליסקא רב, אין די קלאגע האט זי שטארק אויף געבלאזן די גאנצע געשיכטע און אויך צו געלייגט זאכן וואס זענען ליגנט געווען,

ווען מען האט געהערט דערפון אין ליסקא, איז די משפחה פונעם טל חיים זייער דערשראקן געווארן, און עטליכע בני משפחה זענען אריבער געפארן קיין אוהעל, וואו זיי האבן זיך געטראפן מיט אנשים מכובדים פון די שטאט, און זיי געבעטן זיך משתדל צו זיין ביים ריכטער ער זאל זיך נישט אומגיין מיט'ן גאנצן הארבקייט נאר רחמנות האבן אויפ'ן ליסקא רב.

למעשה איז דעמאלט געשטעלט געווארן אין געריכט א נייער ריכטער, און קיינער פון די שתדלנים אין שטאט האט נאכנישט געהאט מיט אים קיין נאנטע קאנטאקטן, אזוי אז מ'האט נישט געטראפן קיינעם וואס קען זיך משתדל זיין פאר'ן ליסקא רב, זיענעדיג אז בדרך הטבע איז נישט דא קיין שום אויס וועג, האט די רעבעצין פונעם טל חיים זיך געוואנדן צו איר מאן און אים געבעטן ער זאל מתפלל זיין אויף א ישועה פאר זיך זעלבסט, האט דער הייליגער טל חיים זי"ע איר געענטפערט ווי פאלגנד, "**פאר א אידישע זאך וועל איך זיצן אין תפיסה, איך האב גארנישט מורא**".

לפלא ולנס האט עטליכע וואכן שפעטער אויס געבראכן א שריפה אינעם גריכט-הויז, און אלע שריפטליכע קלאגעס זענען פארברענט געווארן, די פרוי-לערערין פון ליסקא האט נישט געוואוסט דערפון, זי האט געווארט און געווארט מען זאל איר שוין אראפרופן קיין אוהעל צום פראצעס וואו זי וועט עדות זאגן קעגן דעם רב.

אבער זיענדיג אז עס גייט דורך וואכן און מאנאטן און מען רופט איר נישט, האט זי אנגעהויבן בונטעווען אז די אוהעלער אידן האבן זיכער אונטער געקויפט דעם ריכטער, אבער אירע ווערטער זענען אויפגענומען געווארן סקעפטיש צווישן די שטאטישע איינוואוינער, זי איז געווארן צו שאנדע און צו שפאט אין ליסקא, און פון גרויס בושה האט זי זיך אויף געהויבן און אנטלאפן קיין אמעריקע, און פארשטייט זיך אז די גאנצע קלאגע איז אוועק געגאנגען.

יארצייט
מאנטאג י' אייר

הרה"ק רבי הלל ב"ר ברוך בענדיט זי"ע, (ליכטענשטיין),
בעל משכיל אל דל, אב"ד קאלאמייא,
"הנקרא ר' הלל קאלאמייער"

ער איז געבוירן אין שטאט וועטש, **י"א כסלו בשנת תקע"ה.**

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי ברוך בענדיט אב"ד וועטש** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת ליבא** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי הלל פאללאק אב"ד אייבשיץ** זי"ע.

ער איז געווען א איש קדוש מאוד און א איש אמת מאוד, און א גאון מופלג כל כולו קודש לד', א לוחם מלחמת ד' במסירת נפש ממש, ער איז אסאך ארום געפארן אין שטעט און דערפער, מעורר צו זיין אידן לאביהם שבשמים און לערנען אידישע קינדער זיך צו שטארקן אין עבודת השם, ורבים השיב מעון, גרויסע גאונים און צדיקים בדורו האבן מעיד געווען אויף דעם צדיק וקדוש, אז אלעס וואס דער צדיק האט געטון אין זיין לעבן, איז געווען נאר פארן כבוד פונעם באשעפער אן קיין שום פניעות.

ער איז ארויס מיטן גאנצן שארפקייט קעגן די מהרסים צווישן כלל ישראל, וועו עס איז געקומען צו זיינע אויערן אז עס איז דא א פרצה בעיקרי הדת, האט ער זיך תיכף אויף געהויבן און אריבער מוחה זיין, מען האט ביי דעם צדיק געקענט זען וואס מיינט "**לא תגורו מפני איש**", ער האט זיך נישט דערשראקען פון קיין שום מענטש נישט קיין חילוק ווי חשוב יענער איז געווען.

ער האט לכבוד דעם געהאט שונאים, אבער דאס האט אים נישט געשטערט ווי לאנג ער האט געוויסט אז ער טוט דעם רצון השם, ער האט אסאך פון די מלחמות השם געטון צוזאמען מיט ריעו הנאמן הגה"ק **רבי חיים סופר בעל מחנה חיים אב"ד בודאפעסט** זי"ע.

עס איז באקאנט די ווערטער וואס דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האט געזאגט אויף דעם צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע בזה"ל, "**כל המהרהר אחריו כאילו מהרהר אחר שכינה, כי בנפשו יצא בקול רעש גדול נגד פריצי הדור**", אויך האט דער הייליגער צאנזער רב זי"ע געשריבן אין זיין הסכמה אויפן ספר פונעם רבין, משכיל אל דל בזה"ל, "**שכל כוונתו לשמים**".

ער איז געווען א תלמיד פונעם **הייליגען חתם סופר** זי"ע, ער האט דעם חתם סופר געהאלטן אלס זיין רבו מובהק, ער האט פארציילט, אז צוליב זיין געוואלדיגע התמדת התורה, האט ער אמאל געקענט פארפאסן א שיעור ביים הייליגען חתם סופר ווייל ער האט זיך פארלערנט.

איינמאל האט אים דער הייליגער חתם סופר געזאגט, **די וועסט אמאל זאגן חטאתי עויתי פשעתי אויף די אלע שיעורים וואס די האסט פארפאסט ביי מיר**, פון דאן אן האט דער תלמיד רבי הלל נישט פארפאסט קיין שיעור ביי זיין רבין, און אפילו די שיחות חולין פון זיין רבין האט ער אויך נישט פארפאסט, און דער גאון וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע פלעגט זאגן, **אז פון די עצם התבוננות אין די הנהגות פון זיין רבין דער הייליגער חתם סופר זי"ע, האט מען געקענט לערנען הלכות פארן לעבן, וויל זיין רבי איז געווען א מושלם בכל.**

ער האט געלערנט פינעף יאר ביים הייליגען חתם סופר זי"ע, ביי זיינע דרשות האט ער אייביג מזכיר געווען זיין הייליגן רבין, און וועו ער פלעגט מזכיר זיין דעם רבין דערם הייליגען חתם סופר זי"ע, פלעגט ער זיך אויף שטעלן מיט א אימה ויראה, ער האט זיך אייביג געפירט על פי צוואת משה שיטת רבו החתם סופר זי"ע, זיין אמונה אין זיין רבין איז געווען גאר שטארק, דער גאון האט זיך אמאל אויס געדריקט, אז די אמונה פון די תלמידים פונעם חתם סופר איז געווען אזוי גרויס, אז אויב די רבי וואלט געהייסן טאנצן פון דאך, וואלטן די תלמידים געפאלגט.

וכמים פנים אל פנים האט זיין רבי דער הייליגער חתם סופר אים ארויס געוויזן א חיבה יתירה, און ווי ער האט מעיד געווען אויף זיין תלמיד בכתב יד קדשו בזה"ל, "**שהוא מלא על כל גדותיו בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, שכלו צח ומצוחצח, ועוד קודמת יראתו לחכמתו ואהבת נפש אהבתיו**", אויך האט ער זיך איינמאל אויסגעדריקט אויפן תלמיד רבי הלל זי"ע בזה"ל, "**בקי בכל שו"ע אורח חיים משפה לחוץ**".

דער הייליגער חתם סופר זי"ע פלעגט זיך אויפשטעלן פארן תלמיד וועו ער איז אריין געקומען צו אים, א זאך וואס ער האט נישט געטון פאר א אנדערן תלמיד, אויך האט ער גהאט דארט אין ישיבה ביים חתם סופר זי"ע א קרוב זיינער, הרה"ק **רבי הלל פאללאק אב"ד סאסרעגען** זי"ע, וואס די צוויי תלמידים האבן געלערנט מיט א געוואלדיגע התמדה און זענען ביידע געווען מקושר צו זייער הייליגען רבין.

איינמאל ערב יום הקדוש, וועו די צוויי תלמידים זענען געגאנגען זיך געזעגענען ביי זייער רבין, האט דער רבי דער הייליגער חתם סופר זי"ע געזאגט אויף די צוויי תלמידים, "**קָדֵשׁ הַלּוּלִים לַד**"" אלס זייער נאמען הלל, איינמאל האבן די תלמידים פונעם חתם סופר זי"ע געבעטן פון זייער רבין, **אז זיי ווילן זוכה זיין צו גילוי אליהו הנביא ז"ל**, און דער רבי האט דאס זיי מבטיח געווען.

לימים איז אין ישיבה אנגעקומען א איד מיט צעריסענע קליידער און א אינטערסאנטע אויס זעהן, איז געווען תלמידים וואס האבן דעם איד אויפגענומען בסבר פנים יפות און געגעבן שלום, אויך איז געווען וואס האבן נישט געגעבן שלום, דערנאך איז געווען וואס האבן חוזק געמאכט פון דעם איד.

וועו דער הייליגער חתם סופר האט דאס געהערט, האט ער חוקר געווען און געפרעגט, **ווי אזוי די צוויי תלמידים ההר"ק רבי הלל קאלאמייא זי"ע, און הגה"ק רבי הלל סאסרעגען זי"ע האבן אויף געמומען דעם איד,** האט מען פארן רבין דעם הייליגען חתם סופר זי"ע געזאגט, **אז די ביידע האבן אויף געמומען דעם איד בסבר פנים יפות.**

האט דער הייליגער חתם סופר זי"ע אויס געמוסר'ט די תלמידים און זיי געזאגט, איז דאס די וועג פון אויף נעמען א גאסט

אז מען זאל לאכן און חוזק מאכן פון א איד, וויסן זאלט איר **אז דער איד איז געווען אליהו הנביא ז"ל וַאֲשֶׁרֵי מִי שֶׁרָאָה פָּנָיו בַּחֲלוֹם אַשְׁרֵי מִי שֶׁנָּתַן לוֹ שָׁלוֹם וְהָחֱזִיר לוֹ שָׁלוֹם.**

און דער הייליגער חתם סופר זי"ע האט געזאגט, די וואס האבן אויף געגומען דעם איד און געגעבן שלום, "**וועלן אויסוואקסן תלמידי חכמים און מורה הוראות בישראל**", די וואס האבן נישט געגעבן שלום וועלן טאקע נישט זיין קיין רבנים אבער יא "**תלמידי חכמים**", און די וואס האבן חוזק געמאכט **וועלן ארויסגיין לתרבות רעה רח"ל**.

בעצתו וברכתו פון זיין רבין דער הייליגער חתם סופר זי"ע האט דער תלמיד הרה"ק רבי הלל חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת רייזל** ע"ה,
בת הנגיד **רבי דוד בן רבי קלונימוס קאליש מגאלאנטא** ז"ל.

דער הייליגער חתם סופר זי"ע האט גאר שטארק מכבד געווען דעם שווער פונעם תלמיד רבי הלל, הנגיד רבי דוד, וועז דער חתם סופר האט געזעהן אז רבי דוד וואונדערט זיך פארוואס ער איז אים אזוי מכבד, האט ער אים געזאגט, "**א איד וואס האט זוכה געווען צו באקומען דעם מיוחד פון די תלמידים ביי מיר אין ישיבה, איז ראוי אז איך זאל אים מכבד זיין**".

פאר ער איז געגאנגען צום חתונה האט אים זיין רבי דער הייליגער חתם סופר זי"ע מסמיך געווען להוראה, און געשריבן דעם כתב הסכמה בזה"ל, "הלל בן שחר ניהו תלמידי הותיק, מופלא סמוך לאיש, הוא הבחור חתן תמים למעלות בקודש, המופלג בתורה ויראה, כבוד הרב רבי הלל בן המאור הגדול מורנו הרב בענדיט נ"י אבדק"ק וועטש, **הוא אחד מיוחד ממופלאי בני ישיבתנו**, מלא על כל גדותיו בש"ס ובפוסקים ראשונים ואחרונים, שכלו צח ומצוחצח, **ועוד קודמת יראתו לחכמתו כי רבה, ואהבת נפש אהבתיו**, על כן אעטרהו בעטרת חכמים מיום חופתו ואילך ברשותו של הרב המופלג אבדק"ק גאלנטי אשר שם נטה אהלי אפריון שמחתו, יוסמך בשם מורינו הרב רבי הלל הנ"ל, ועוד יתגדל ויתאדר בתורה **ויעשה פרי קודש הלולים, ויתעלה עליות בקודש דאורייתא עדיפא מקמייתא**".

דער שווער רבי דוד האט גאר שטארק מכבד געווען און מחבב געווען דעם איידעם און שטארק געשעצט זיין גדלות בתורה, האט ער ביי די חתונה צו געזאגט 5 יאר קעסט, און ער האט דעם גאון אויס געהאלטן פאר די 5 יאר, דאן האט זיך דער גאון אריין געלייגט אין תורה ועבודת השם יומם ולילה ממש מיט א געוואלדיגע התמדה און מיטן גאנצן כח, דער גאון איז יענע צייט ממש נישט געשלאפן דעם גאנצן וואך אין קיין בעט, נאר שבת קודש איז דער גאון אהיים געקומען צו זיך אין שטוב.

נאך פינעף יאר וואס דער שווער האט געגומען אויף זיך, האט ער שוין נישט געקענט אויס האלטן דעם איידעם, און דאן האט ער געברויכט אנהייבן ארבעטן פאר פרנסה, אבער דער גאון האט בכלל נישט געוויסט ווי אזוי צו טון מסחר, און נאך א שטיק צייט האט מען אים אויף געגומען אלס בעל דרשן דארט אין שטאט **גאלאנטא** וואס פון דעם האט ער געהאט עפעס פון וואס צו לעבן.

שפעטער איז ער געווען רב אין שטאט **מארגרעטען**, דערנאך אין שטאט **קלויזענבורג**, דערנאך אין שטאט **סיקסא**, דערנאך איז ער געווען רב אין שטאט **קאלאמייא** ביז צו זיין פטירה.

אין אלע שטעט ווי ער איז אנגעקומען, האט ער מוחה געווען אויף דעם וואס מען האט געטוישט מנהגים אנדערש ווי מען האט מקבל געווען מדורות הראשונים, און גאר שטארק פארפירט אויף די מתחדשים וואס האבן פראבירט אריין צו ברענגען נייע מנהגים ביי אידישע קינדער, און דער צדיק פלעגט אסאך מאל נישט נאך לאזן ביז מען האט פאראכטען די פירצה.

ער האט זיך נישט געהאלטן אויף א פלאץ, ווייל סיי ער איז אנטלאפן פון א פלאץ וואס מען האט נישט צו געהערט זיינע ווערטער, ווייל ער האט אין אזא מקום נישט געוואלט וואוינען, און סיי ווייל מען האט אים געקענט אמאל פארטרייבן ווייל ער האט מוסר געזאגט, אבער דער צדיק האט זיך פון גארנישט וויסענדיג געמאכט נאר ווי ער האט געקענט ארויס שרייען דעם דבר השם האט ער דאס געטון מיט א מסירת נפש.

איין שבת איז דער גאון וצדיק רבי הלל זי"ע געווען ביים **הייליגען דברי חיים מצאנז** זי"ע, און דער הייליגער דברי חיים האט אויפגעהויבן דעם כוס צו מאכן קידוש, אבער רבי הלל קאלאמייא איז געבליבן זיצן און האט זיך אנגעליינט אויף זיינע הענט ווי ער האט איינגעדרימלט, דער הייליגער דברי חיים זי"ע וואלט אזוי מיטן כוס אין די האנט גרייטענדיג זיך פאר קידוש, פארשטייט זיך אז פאר די חסידים האט דאס זייער געשטערט, אבער צוליב דעם כבוד פונעם הייליגען דברי חיים האט קיינער גארנישט געזאגט.

פלוצלונג קומט אריין איינע פון די משמשים און זאגט, **אז מען האט געמאכט א טעות, און די ווייַן וואס ליגט אין בעכער איז יין נסך**, און מען האט גלייך געברענגט פרישע ווייַן, דאן האבן די חסידים פארשטאנען דעם פלא **אז רבי הלל האט דאס מרגיש געווען, און דערפאר איז ער געבליבן זיצן און זיך נישט אויף געשטעלט**.

הגה"ק רבי שמואל פרענקל בעל אמרי שפר מדאראג זי"ע, וואס מען פלעגט ריפן בלשון חיבה **ר' שמואל קאמאדער** האט געזאגט, ביים הספד אויפן צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע, **אז מימי פון הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ זי"ע, איז נאכנישט געווען אזא בעל מוסר ווי דער צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע, וואס זיינע ווערטער זענען געזאגט געווארן מיט א אמת'דיגקייט, ורבים השיב מעון.**

בזיווג שני האט דער צדיק חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת שרל** ע"ה,
בת הגה"ק **רבי יחיאל שלעזינגער ר"י ומגיד מישרים בפרשבורג** זי"ע.

שפעטער ווען ער האט געווואוינט אין שטאט מארגארעטען, איז די נאמען פונעם גאון געווארן מפורסם, גאר אסאך אידן זענען געקומען צו דעם גאון צו מקבל זיין א דרך אין עבודת השם, אידן האבן דערציילט זיין גרויסע עבודה וואס איז געווען מיט א געוואלדיגע קדושה און דביקות, זייו עבודת התפלה איז געווען מיט א השתפכות הנפש און א געוואלדיגע מתיקות ומתינות, ער האט געלאזט טרערן בשעת זיין דאוונען.

ווי זיין איידעם הגה"ק רבי עקיבא יוסף בעל לב העברי זי"ע האט מעיד געווען, אז די בגדים פונעם שווער זענען געווען ממש

דורך געווייקט מיט שווייס נאכן דאוונען, עד כדי כך אז איינמאל איז דער גאון וקדוש געווען ממש קראנק פאר טעג נאר פון איין תפלה, ממש יצתה נשמתו מתוך הדביקות בשם.

ער האט איבער געלאזט הייליגע חיבורים.

ספר שירי משכיל,
ספר משכיל אל דל,
ספר אבקת רוכל,
ספר עת לעשות,
ספר מקרי דרדקי,
שו"ת בית הילל.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

הגה"ק **רבי ברוך בענדיט דומ"ץ קאלאמייא** זי"ע,
הגה"ק **רבי שלמה זלמן מקאלאמייא** זי"ע,
הגה"ק **רבי יונתן בנימין מירושלים** זי"ע,
הרה"ח **רבי בן ציון מירושלים** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי עקיבא יוסף שלעזינגער בעל לב העברי מירושלים** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי שמואל לוי ווייזנבערגער אב"ד סערדאהעלי** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי יהודה ווייס דומ"ץ אונגוואר** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי יוסף מאיר משה הכהן שטיינער אב"ד אליק** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי אשר אנשיל ליכטענשטיין אב"ד קלויזענבורג** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי אפרים יהודה ראזענבערג מאונסדארף** זי"ע,
חתנו הגה"ק **רבי יוסף חיים הכהן רובין מסאטמאטאוו** זי"ע, הי"ד.

נסתלק לגנזי מרומים **י' אייר בשנת תרנ"א**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **קאלאמייא**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

נאך די פונעף יאר וואס ער איז געווען סמוך על שולחן פון זיין שוועזר, האט אים די שוועזר געגעבן א שיינעם סכום געלט, אז ער זאל גיין קיין פרשבורג און עוסק זיין אין מסחר פאר פרנסה, באין ברירה איז דער גאון געפארן קיין פרשבורג, וועו עס איז געקומען דעם קומענדיגען טאג האבן זיך אלע סוחרים געיאגט צום מארק, אבער דער צדיק איז קודם געגאנגען אין מקו' און אויס געזאגט תהילים און געדאוונט און געלערנט משניות, דערנאך איז ער געגאנגען אין מארק.

אבער פארשטייט זיך, אז נאך די גרויסע הכנות און עבודת הקודש איז ער אנגעקומען, וועו אלע סוחרים האבן זיך שוין געגרייט אהיים צו גיין, האט ער געטראכט ביי זיך, ער וועט שוין פראבירן די קומענדיגע טאג, אבער די אנדערע טעג איז געווען די זעלבע, ווייל דער גאון האט נישט געוואלט מוותר זיין אויף זיין עבודת הבורא.

וועו עס איז געקומען די צייט אהיים צו גיין צו די משפחה, איז דער גאון אהיים געקומען מיט ליידיגע הענט, וועו איינע פון די קינדער האבן געפרעגט פונעם טאטן, וואס האסטו אונז אהיים געברענגט פון פרשבורג, איז דער גאון צוזאמען געפאלן, די משפחה האבן געמיינט אז אפשר האט דער גאון פארלוירען א גרויסע סכום געלט דארט אין פרשבורג, אדער אפשר איז עפעס ערענסט געשעהן מיט אים דארט.

אבער וועו מען האט דעם גאון דערמינטערט, האט ער געזאגט, וועו מען האט מיך געפרעגט דעם שאלה אויב איך האב עפעס מיט געברענגט, האט זיך מיר דערמאנט די זעלבע שאלה וואס מען גייט מיך פרעגן וועו איך וועל ארויף קומען אויפן עולם האמת, און מען וועט מיך פרעגן וואס איך האב מיט געברענגט, און איך וועל דאך נישט האבן וואס צו ענטפערן, און פון גרויס בושה פונעם יום הדין בין איך צוזאמען געפאלן.

• • •

מען פארציילט איבער די קדושה וואס דער צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע האט אריין געלייגט אין זיינע הייליגע חיבורים.

איינמאל איז א איד, וואס איז ליידער געווען גאר ווייט פון אידישקייט געקומען צו א רעסטאראנט, און זיך באשטעלט טריפה'נע עסן, אזוי ווארטענדיג אויף די עסן, האט ער געטראפן א בלעטל פונעם קונטרס וואס דער צדיק האט געשריבען, און דארט שטייט, ווי ער ענטפערט פאר איינעם וואס איז מחלל שבת, און רעכענט אויס פאר יענעם די סכום עבירות וואס ער טוט ארבענטעדיג שבת, אז אויף יעדע וואכן וואס ער שרייבט איז ער עובר אזוי פיל און אזוי פיל עבירות, און מאכט אים דעם סך הכל וויפיל עבירות יענער האט געטון יעדן שבת וואס ער ארבעט.

וועו דער איד האט דאס געזעהן, האט ער געזאגט פארן בעל הבית פונעם רעסטאראנט, אז ער ברויך שוין נישט דאס עסן, נאר ער וויל זייער וויסן וועו עס האט געשריבען דעם בלעטל, האט מען אים געזאגט, "**דער וואונדער ראבינער**" ווי די גוים פלעגן אים רופן, דער איד איז אריבער צו רבי הלל קאלאמייא זי"ע און דער איד איז געווארן א בעל תשובה.

• • •

וועו מען האט דעם צדיק רבי הלל פארטריבען פונעם שטאט קלויזענבורג, איז געווען ערב שבת, און ער איז געווען זייער בצער, אויפן וועג ארויס האט ער געטראפן א אלטער איד מיט א שיינע הדרת פנים, און דער זקן האט אים געזאגט, "**אל תירא ד' עמך גבור חיל**", דער צדיק רבי הלל האט געטראכט ביי זיך, **אז דאס איז זיכער געווען אליהו הנביא ז"ל וואס איז אים געקומען מחזק זיין**.

נאך א שטיק צייט איז ער געווארן רב אין א אנדערן שטאט, דארט אין שטאט איז געווען א שוחט א ירא שמים, און ער האט כסדר געמיטשעט רבי הלל, אז ער זאל קומען צום הייליגען צאנזער רב, אבער רבי הלל האט נישט געוואלט פארן, ווייל ער האט געזאגט אז דאס איז ביטל תורה,

איינמאל האט אים דער שוחט געזאגט, אז דא אין שטאט זענען דא אסאך צאנז חסידים, און אויב ער וועט פארן צו זייער רבין וועט ער קענען אסאך מער אויפטון, דאן האט ער מסכים געווען און ער איז געפארן קיין צאנז, אבער דער צדיק רבי הלל האט נאך בעפאר דעם קיינמאל נישט געזעהן דעם הייליגען דברי חיים זי"ע, אזוי ווי דער צדיק קומט אריין, און ער האט געזעהן

דעם היילִיגען דברי חיים, האט ער גלייך געזעהן, אז דאס איז געווען דער זקן וואס האט אים געטראפן ווען מען האט אים פארטריבן פון קלויזענבורג.

• • •

דער היילִיגער דברי חיים זי"ע האט מורא'דיג מכבד געווען דער צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע, און אים איינמאל געבעטן, אז ער זאל האלטן א דרשה מיט א פלפול, און דער היילִיגער דברי חיים איז געזעצן בשעת די גאנצע דרשה און זיך מפלפל געווען מיטן גאון, און די גאנצע צייט וואס ער איז דאן געווען אין צאנז, איז ווער עס איז געקומען מיט א קוויטל צום היילִיגען דברי חיים, האט ער געהייסן קודם גיין צו דעם "רופא נפשות" רבי הלל, און נאר נאכדעם האט דער דברי חיים מסכים געווען צו נעמען פון יענעם א קוויטל.

• • •

ווען ער איז געווען ביים דברי חיים אויף שבת קודש ביי שלש סעודת, האט דער היילִיגער דברי חיים געזאגט תורה, און דער גאנצער עולם האט זיך געשטיפט צו הערן די תורה, אבער רבי הלל איז געבליבן זיצן אויף זיין פלאץ און זיך אפילו נישט צוגעבויגן, נאך די תורה האט דער היילִיגער דברי חיים שטארק משבח געווען דעם רבי הלל מקאלאמייא, און דאן האט זיך רבי הלל צו געבויגן צו הערן וואס דער היילִיגער דברי חיים זאגט.

נאך מעריב האט דער דברי חיים געזאגט פאר זיינע חסידים, עטץ וואונדערט ענק אויף דעם רבי הלל, אז ביי די תורה האט ער זיך נישט צוגעבויגן, אבער ווען איך האב אנגעהויבן אים משבח זיין האט ער זיך צוגעבויגען, נאר איך בין מעיד, אז חוץ דברי תורה הערט דער צדיק גארנישט, און דערפאר ביי די תורה האט ער זיך בכלל נישט געברויכט צובייגן, ווייל ער האט יעדעס ווארט געהערט, אבער ווען איך האב אים משבח געווען, האט ער פלוצלונג נישט געהערט און דערפאר האט ער זיך צו געבויגן.

• • •

הרה"ק רבי שאול ראזענבערג מראצפערט זי"ע האט פארציילט, אז דער היילִיגער דברי חיים זי"ע האט געשיקט דעם צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע, אז ער זאל ארום פארן אין שטעטליך צו האלטן דרשות און מקרב זיין אידישע קינדער צום גרויסן באשעפער, ווען ער האט געזאגט פארן היילִיגען דברי חיים, אז דאס ארום פארן וועט אים גורם זיין ביטל תורה.

האט דער היילִיגער דברי חיים אים געזאגט, אז אברהם אבינו ע"ה האט דער גרויסער באשעפער אים געזאגט לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ און געזאגט פאר אברהם אבינו, אז ער זאל ארום פארן און מפרסם זיין דעם באשעפער'ס נאמען אין די וועלט, וועו אברהם אבינו האט געפרעגט, ווי אזוי וועל איך קענען רעדן צום הארץ פון אלע מענטשן אין די וועלט, האט דער באשעפער געזאגט אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ די וועסט נישט דארפן גארנישט זאגן, עס וועט זיין גענוג אז מען זעהט דיין צורה, און דאס אליין וועט מעורר זיין אידישע קינדער צו תשובה און אמונה אינעם באשעפער.

• • •

איינמאל איז דער צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געפארן קיין צאנז אויף שבת קודש צום היילִיגען דברי חיים זי"ע, אויפן וועג האט זיך געמאכט שווערִיגקייטן, און ער האט געזעהן אז ער וועט נישט אנקומען קיין צאנז, אבער ער האט נישט געוואלט בלייבן אין א קליינעם שטאט ווי ער איז געווען, צוליב וואס דארט האט מען זיך נישט אויפגעפירט כפי רוחו.

און אפילו זיין מנהג איז געווען נישט צו פארן אויפן וועג נאך חצות ערב שבת, האט ער יעצט משנה געווען דעם מנהג און געמומען א בעל עגלה וואס זאל אים צופירן צום נענסטע גרויסע שטאט, ער הייבט אן פארן און פלוצלונג דערזעהט ער זיך אין צאנז, ער האט גלייך פארשטאנען אז ער האט דא זוכה געווען צו קפיצות הדרך, ווייל עס איז נישט געווען במציאות צו קענען מאכן דעם וועג בדרך הטבע אזוי שנעל.

ווען דער צדיק איז אנגעקומען קיין צאנז, איז ער שנעל געלאפן אין מקו' און זיך געגרייט אויף שבת קודש, ער האט געמיינט זיכער אז ער וועט אן קומען שפעט צום דאוונענען ביים היילִיגען דברי חיים זי"ע, אבער ווי פארוואונדערט איז ער געווען, ווען ער קומט אריין אין שוהל, און דער היילִיגער דברי חיים קומט אים א קעגן און זאגט אים, "**שלום עליכם, נו רבי הלל מיר האבן ערלעדיגט אז איר זאלט אנקומען צו אונז אויף שבת קודש**".

• • •

הרה"ח רבי משה ארי' פריינד ראש הקהל בסיגוט ז"ל איז איינמאל געפארן זיך מסתופף זיין בצלו פון הרה"ק רבי יהושע'לע מבעלזא זי"ע, אויפן וועג איז ער אריין צום היילִיגען צדיק רבי הלל קאלאמייא זי"ע, און ווען דער צדיק רבי הלל האט געהערט, אז דער ראש הקהל רבי משה ארי' פארט קיין בעלזא, האט ער געבעטן אז ער זאל טראגן דעם ספר "**עת לעשות**" פארן בעלזא רב, אויפן וועג האט רבי משה ארי' מעיין געווען אין דעם ספר און געטראכט ביי זיך, **אויב עס איז לפי כבודו פונעם בעלזא רב אז ער זאל אים געבן א ספר וואס איז געשריבן אויף אידיש**.

ווען ער איז אנגעקומען אויף בעלזא און געווארט אינדרויסן פונעם רבין'ס שטוב, האט ער נאכאמאל מעיין געווען אונעם ספר, אינמיטן איז דער היילִיגער בעלזא רב ארויס געקומען, און ער פרעגט דעם רבי משה ארי' וואסערע ספר איז דאס, האט ער געזאגט, אז דאס איז די ספר עת לעשות פון רבי הלל קאלאמייא, און ער האט געבעטן אז איך זאל דאס געבן פארן רבין במתנה.

שב"ק צופרי האט דער בעלזא רב גערופען דעם רבי משה ארי' צו קידוש ביי זיך אין שטוב, ווען ער קומט אריין זעהט ער, ווי דער היילִיגער בעלזא רב איז מעיין אונעם ספר עת לעשות, עס איז געווען פאר אים א גרויסע וואונדער אז דער היילִיגער בעלזא רב איז יעצט מעיין אין דעם ספר.

ווען רבי יהושע'לע בעלזער האט געזען ווי רבי משה ארי' וואונדערט זיך אזוי, האט ער געזאגט, אונז האמיר געהאט אמאל צדיקים, און אונז האבן ב"ה צדיקים היינט אויך, **דא צדיקים וואס זענען זיך משלים אין איין מדה טובה, און לערנען מיט אנדערע זיך משלים צו זיין אין די מדה, אבער רבי הלל איז א מושלם אין אלע מידות, און ער לערנט אויך מיט אנדערע זיך משלים צו זיין און אלע מידות.**

• • •

איינמאל האט דער צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געטראפן א איד און געפרעגט פון דעם איד, "**וואס מאכסטו**", האט דער איד געזאגט, איך האב ב"ה פרנסה, האט ער איבער געפרעגט דעם שאלה, "**וואס מאכסטו**", האט דער איד געזאגט, ב"ה איך האב קינדער און זיי זענען געזונט, און איך בין געזונט.

ווען רבי הלל האט געזען אז דער איד פארשטייט נישט וואס ער מיינט צו פרעגן, האט ער געזאגט, איך וועל דיר געבן צו

פארשטיין, די אלע זאכן וואס די האסט מיר פארציילט, דאס זענען נישט דיינע ווערק, נאר די ווערק פונעם אייבערשטן, ער געט פאר אונז פרנסה געזונט און קינדער, ווי חז"ל זאגן "**הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים**", וועט איך האב דיר געפרעגט "**וואס מאכסטו**", האב איך גערעדט פון יראת שמים, וואס אויף דעם ברויך א איד אליין ארבעטן.

• • •

הרה"ח ר' אברהם חיים לעווינזאן האט פארציילט, אז ער האט אמאל געטראפן א איד אין אמעריקע מיטן נאמען ר' בערל ראט וואס איז געווען 108 יאר אלט און געווען געזונט און שטארק, און דער איד האט אים פארציילט די סיבה פאר זיין אריכת ימים.

איינמאל איז ער געווען ביי דעם צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע, און דאן איז געקומען צו אים א איניקל פון דעם הייליגען צאנזער רב נאך געלט פאר הכנסת כלה, און רבי הלל האט געזאגט, אז עס איז נישט קיין כבוד פאר א אייניקל פון צאנזער רב צו ארום גיין נאך געלט, האט ער געזאגט צו מיר, "**בערל עס איז דא אנגעקומען דעם צאנזער רב'ס אייניקל, דו גיי ארום נאך געלט פאר זיינטוועגן און ער זאל דא בלייבן**".

האט דערציילט ר' בערל, איך בין ארום געגאנגען א גאנצן טאג נאך געלט, פארנאכטס האב איך געברענגט פאר רבי הלל א שיינע סכום געלט, און ער האט דאס געגעבן פארן אייניקל פונעם צאנזער רב, רבי הלל האט זיך דאן געוואנדן צו מיר און געזאגט, "**בערל וויבאלד דו האסט מיך געפאלגט און תיכף געגאנגען נאך געלט פאר הכנסת כלה, בענטש איך דיר מיט אריכת ימים**", און דאס איז די סיבה צו מיין געוואלדיגע אריכת ימים.

• • •

ווי באוויסט איז דער גאון וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געווען א לוחם מלחמת השם מיט א מסירת נפש, ער האט זיך נישט דערשראקן פון קיינעם און אויס געשריגען דעם דבר ד' מיטן גאנצן כוח, ווען דער גאון האט געזען סיי וואסערע זאך א איד האט געטון קעגן דעם שולחן ערוך, האט דער צדיק נישט געקוקט ווער דער איד איז, נאר האט מוחה געווען מיטן גאנצן כוח קעגן יענעם.

אפילו גאר אסאך מאל האט דאס געברענגט פאר דעם צדיק בישות און חרפות, אבער דאס האט אים נישט אפגעהאלטן פון זאגן דעם אמת'ן דבר ד', פון א שיינע פאר שטעט איז דער גאון געווארן פארטריבן צוליב זיין שארפקייט קעגן די שוואכערע אידן, וואס האבן נישט געוואלט הערן דעם אמת.

דערציילט מען, אז ווען דער גאון האט געדינט אלס מגיד שיעור און בעל דרשן אין שטאט גאלאנטא, האט ער דאן פאר געלערנט גאר טיפע שיעורים און הלכה ואגדת מוסר פאר די אידן פון שטאט, איינמאל האט דער גאון פאר געלערנט א שיעור אין פרקי אבות, און האט מעריך געווען בדברי מוסר, און דער שיעור האט געגומען גאנץ לאנג.

איינע פון די ראשי הקהלה וואס האט שוין נישט געקענט ווארטן אז דער גאון זאל ענדיגן רעדן, האט ער אנגעהויבן אריין שרייען מיט א חוצפה "**יישר כח, יישר כח**", ווי צו זאגן פארן גאון אז מען ברויך שוין ענדיגן, דער גאון וואס האט נישט נושא פנים געווען פאר קיינעם, האט דאן אנגעהויבן מוסר זאגן פאר דעם ראש הקהל און אים גאר שטארק מוכיח געווען, ווי אזוי שעמסטו דיך נישט צו מבזה זיין א תלמיד חכם און זיך אויף פירן בדרך גנאי פאר תורה.

פארשטייט זיך אז דער ראש הקהל איז נישט שולדיג געבליבן פארן גאון, נאר תיכף יענע וואך האט דער ראש הקהל באפוילען אז מען זאל דעם גאון מער נישט געבן זיין געהאלט, און פון דאן האט מען טאקע מער נישט געגעבן קיין געהאלט, און יענע צייט האט דער גאון געלעבט חי' צער און מיט א שרעקליכע דחקות, אפילו אויף שבת קודש האט זיך דער גאון געברויכט באנעמען מיט ממש גארנישט.

אבער שפעטער יארן ווען דער גאון האט געערעדט פון די צייטן, האט ער געזאגט מיט א שמייכעל און מיט א לעכטיגקייט, "**תורה שלמדתי באף, היא שעמדה לי, אוי ווי זיס זענען די יארן געווען**", אויך האט ער דאן גאר שטארק מכיר טובה געווען פאר זיין חבר וידיד נאמן הגה"ק **רבי חזקיהו פייבל פלויט בעל ליקוטי חבר בן חיים** זי"ע, וואס דער צדיק האט באזארגט אז נדיבי עם פון שטאט פרשבורג זאלן אויס האלטן דעם גאון רבי הלל פאר א שטיק צייט.

• • •

דער צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע פלעגט גאר אסאך ארום פארן מעורר זיין אידן צו נענטער ווערן צום גרויסן באשעפער, איינמאל איז דער צדיק געווען אין א שטאט, און ער האט געהאט זיין אכסניא ביי איינע פון די חשובע אידן פון שטאט, דער איד האט דעם גאון וצדיק גאר שיין מכבד געווען, אבער נאך שבת קודש ווען דער איד איז געקומען נעמען א ברכה פונעם צדיק, האט אים דער גאון ווי זיין מנהג קדוש איז געווען, אויס געפרעגט ווי אזוי ער פירט זיין שטוב, דער איד האט אלעס דערציילט פארן גאון, צווישן די זאכן האט דער איד געזאגט, אז אין זיינע פעלדער ארבעט מען שבת קודש, אבער ער האט דאס געמאכט על פי תורה והלכה, דורך פארקויפן זיין געשפעט פאר א גוי.

ווען דער גאון האט דאס געהערט, האט ער געבעטן דעם איד, אז ער זאל זיך אונטער נעמען אז ער וועט דאס מער נישט טון, אבער וויבאלד דער איד האט דאס שוין געטון אזויפיל יארן, איז אים דאס געווען גאר א שווערער זאך זיך אונטער צו נעמען, האט דער גאון וצדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געזאגט, **אויב אזוי וועל איך דיר נישט געבן קיין ברכה, און האט געווארענט דעם איד, אז די הייליגע שבת קודש וועט נאך אפ נעמען דאס עלבונה של שבת קודש**.

אפאר טאג שפעטער האט ביי דעם איד אין פעלד פאסירט א צרה, ער האט געהאט א קוואל פון ווי ער האט געהאט וואסער פארן פעלד, און פלוצלונג האט זיך דער קוואל פארטריקענט, דער איד האט זיך גאר שטארק דערשראקען פון דעם, וויבאלד אן די וואסער שטייט ער אויס צו פארלירען זיין גאנצע פארמעגן, איז ער געלאפן צו זיין רבין הרה"ק רבי יצחק אייזיק בעל מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, און ער האט געבעטן אז די רבי זאל אים געבן א ברכה אז דער קוואל זאל ווייטער געבן וואסער.

לפלא האט דער קוואל צוריק אנגעהויבן געבן וואסער, אבער נישט לאנג נאכדעם האט דאס נאכאמאל פאסירט, איז דער איד

צוריק געלאפן צו זיין רבין אין זידיטשוב, אבער נאכדעם וואס דאס האט פאסירט אפאר מאל, האט זיין רבי דער הייליגער צדיק מזידיטשוב זי"ע געפרעגט דעם חסיד, וואס דער פשט איז, האט דער איד מודה געווען, אז דאס איז געקומען דורך א ווארט פון דעם צדיק רבי הלל מקאלאמייא, און דערציילט די גאנצע מעשה פאר זיין רבין.

ווען דער צדיק מזידיטשוב האט דאס געהערט האט ער געזאגט בזה"ל, "**אם כן, אין עצה ואין תבונה ולא יועיל לך מאומה**", עס ווערט דיר גארנישט העלפן, נאר אז די זאלסט אריבער גיין צום צדיק רבי הלל מקאלאמייא און אים איבער בעטן, און זיך פאר נעמען צו מקיים זיין וואס דער צדיק הייסט דיר טון, כך הוה דער איד איז אריבער און האט זיך פאר גענומען, אז מער וועט מען נישט ארבעטן ביי אים אין פעלד שבת, און פון דאן האט דער קוואל געגעבן וואסער מיט א שפע.

• • •

הגה"ק רבי יונה פארסט ראש ישיבה נייטרא זי"ע האט דערציילט, אז בעפאר די הסתלקות פון דעם צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע, איז דער צדיק זייענדיג גאר שוואך געלעגן אין בעט, האט מען געזען ווי דער צדיק זאגט מיט זיינע ליפן בזה"ל, "**אוי וויי צו מיר אז איך בין נאך יעצט מסופק אויב איך האב גע'פסק'נט ריכטיג**".

אזוי אינמיטן איז אריין געקומען איינע פון די תלמידים פונעם צדיק, ווען דער צדיק האט אים דערזען האט ער זיך זייער געפרייט און געזאגט פאר דעם תלמיד, די געדענקסט דעם דין תורה וואס איז אמאל פאר געקומען שוין מיט יארן צוריק ביי מיר, דאן האב איך גע'פסק'נט לטובות פון איינע פון די בעלי דינים, אבער יעצט בין איך מסופק אויב איך האב גע'פסק'נט ריכטיג, דערפאר האט דער צדיק געבעטן דעם תלמיד, אז ער זאל פאר דעם אנדערן בעל דין טראגען דעם געלט וואס ער האט דאן שאדן געהאט, דאס איז געווען די ערליכקייט און זהירות פון דעם צדיק, אז בעפאר זיין הסתלקות האט ער דאס אינזין געהאט צו פאריכטן אפילו נאר אלס ספוק.

• • •

א אייניקעל האט דערציילט, אז די זיידע רבי הלל מקאלאמייא זי"ע האט געהאט א טאביק פושקע וואס ער האט כסדר אויף געמאכט, און יעדעס מאל ער האט דאס אויף געמאכט, האט דער צדיק געכאפט א ציטער, אבער קיינער פון די אייניקלער האבן דעם זיידן קיינמאל נישט געזען שמעקן די טאביק, איין טאג ווען דער צדיק האט איבער געלאזט דעם טאביק פושקע אויפן טיש, האט דאס א אייניקעל אויף געמאכט.

זענען זיי ערשטוינט געווארן וואס דארט איז געלעגן, דארט איז געווען א צעטל און עס איז געשטאנען בזה"ל, "**שִׁוִּיתִי ד' לְנֶגְדִּי תָּמִיד, וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ**, ווי חז"ל זאגן אויף דעם בְּאֵרֶךְ, בּוֹרֵךְ, בּוֹרְאֶךָ," אז א איד ברויך אייביג געדענקען און האלטן פאר די אויגן "מֵאַיִן בָּאתָ, מִטִּפָּה סְרוּחָה; וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ, לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן, לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא", און דאס האט דער צדיק וקדוש געהאלטן פאר די אויגן זיין גאנץ לעבן, אבער האט דאס באהאלטן אינעם טאביק פושקע כדי קיינער זאל דאס נישט וויסן.

• • •

אלס בחור האט דער גאון וצדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געלערנט אין פרשבורג ביי זיין הייליגען רבין דער חתם סופר זי"ע, האט ער יענע צייט געגעסן ביי איינע פון די בעלי בתים אין שטאט, איין טאג האט זיך דער גאון שטארק פארלערנט, און ער איז אנגעקומען זייער שפעט צום שטוב פון דעם בעל הבית ווי ער האט געגעסן, האט אים דער בעל הבית מוסר געזאגט, די מיינסט אז דא איז א רעסטאראנט אז די קענסט קומען עסן וועלסט, דא ברויך מען קומען אין צייט.

דער גאון האט יענעם טאג געגעסן דאס לעצטע מאל ביי דעם שטוב, און מער נישט צוריק געקומען עסן ביי דעם שטוב, דער בעל הבית האט דאס זייער געשטערט און ער איז געגאנגען צום גאון פרעגן פארוואס ער קומט שוין מער נישט עסן צו אים, האט דער גאון געזאגט, ווי לאנג די האסט מיר געגעבן עסן אזוי ווי יששכר וזבולון, און עס איז געווען ביי דיר א זכי' אז א איד וואס לערנט עסט ביי דיר, האסטו דאך מיר געגעבן מיין חלק געלט וואס ליגט ביי דיר, האב איך מסכים געווען צו עסן ביי דיר, אבער אויב מיין תורה האט ביי דיר נישט קיין חשובות, איז דאס שוין א מתנת בשר ודם, און פון א מתנת בשר ודם וויל איך נישט נהנה זיין, דערפאר וויל איך מער נישט עסן ביי דיר אין שטוב.

• • •

אמאל האט דער צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געזאגט פאר זיינע תלמידים, אז עס איז זעהר א ריכטיגע זאך צו פארן צו אן אמת'ער צדיק, אבער ווער ווייסט, ווער ס'איז דער אמת'דיגער צדיק, האט ער געזאגט אז מ'זאל אים ברענגען א חומש, און ער וועט מאכן א גורל, און ער וועט בודק זיין דורך א ספר צו וועמען צו פארן.

האט מען אים געברענגט א דברים חומש, האט ער אויף געמאכט דעם חומש און עס האט זיך געעפנט צום פסוק "**ובחרת בחיים**", האט ער געזאגט, אז מיט דעם האט מען מיר געוויזן פון הימל, אז דער צאנזער רב וואס זיין נאמען איז חיים, ער איז אן אמת'דיגער צדיק, און ער האט זיך גלייך געגרייט צו פארן צו אים.

אינמיטן וועג פארנדיג זענען די פערד אריין אין א בלאטע, און עס איז געווען גאר א טיפע בלאטע וואס מ'האט נישט געקענט פון דעם ארויסגיין, דער בעל עגלה האט געטון וואס ער האט נאר געקענט ארויס צו גיין פונעם פלאנטער, אבער עס האט גארנישט געהאלפן, האט רבי הלל אנגעהויבן זיך אויסצורעדן, אז דאס האט זיכער פאסירט צוליב זיינע עבירות, עס איז נישט אריבער קיין לאנגע צייט און זיי זענען ארויס בשלום פון די בלאטע, און זיי זענען שנעל געפארן קיין צאנז.

גלייך ביים אנקומען קיין צאנז, איז דער צאנזער רב צו געגאנגען צו די טיר, און ער האט מקבל פנים געווען דעם קאלאמייער רב, און ער האט אים געזאגט, "**ברוך הבא רבי הלל, וואס זאגט איר צו אונזער ארבעט וואס מיר האבן געהאט מיט ענק, איז דאס געווען גוט דאס וואס כ'האב ענק ארויס געגנומען פון די בלאטע**".

דאן האט זיך דער הייליגער צאנזער רב זי"ע געווענדעט צום צדיק רבי הלל און אים געבעטן אז ער זאל אים זאגן מוסר, האט ער אים גלייך געזאגט מוסר, **אז היתכן מ'האט נישט אראפגעקראצט פונעם קאלעך אויף די וואנט א שיעור פון אן אמה על אמה, אלס אנדענק אויף חורבן ביהמ"ק**, ווען דער הייליגער צאנזער רב האט דאס געהערט, וואס כידוע איז דאס גאנצע דירה

ביים דברי חיים געווען איין שטיק חורבן, האט ער אבער מודה געווען אז ער איז געראטן, און ווען די גבאים האבן דאס געהערט האבן זיי גלייך געוואלט מאכן א זכר לחורבן.

אבער דער הייליגער צאנזער רב זי"ע האט נישט געלאזט די גבאים דאס טוען, נאר ער איין איז ארויף אויפ'ן לייטער, און ער האט איין געמאכט דעם זכר לחורבן, און ער האט געזאגט פאר'ן קאלאמייער רב מיט א דאנקבארקייט, "**ס'איז שוין ווערד געווען אייער קומען, ווייל איר האט מיך שוין מזכה געווען מיט א מצוה**".

• • •

עס איז דא א באקאנטע בריוו וואס דער צדיק וקדוש הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע דער טאטע פונעם הייליגען ישמח ישראל מאלכסנדר זי"ע, האט געשריבן פארן צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע לגבי זיין ספר משכיל אל דל,

און ער שרייבט דארט פארן רבי הלל, אז ער וויל פון אים קויפן אפאר פון זיינע ספרים, ווייל ער וויל דאס זייער פארשפרייטן ביי זיך אין שטאט, און אפשר אין דעם זכות וועל איך אויך תשובה טון, ווייל איך פארשטיי נישט ווי אזוי מיינע חסידים האלטן מיך פאר א צדיק, אבער באמת בין איך א בעל עבירה און א בעל חטא, אבער אפשר אין דעם זכות פונעם ספר וועל איך אויך זוכה זיין תשובה צו טון".

• • •

ווי באקאנט האט דער צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע געהאט א ספעציעלן וועג פון מאכן זיין וויין אויף דעם יו"ט פסח פאר די ארבע כוסות, ער האט געהייסן פאר אלע וואס האבן זיך באשעפטיגט מיטן מאכן די וויין, אז זיי זאלן אלע קודם תשובה טון, וווייל אפשר האבן זיי ח"ו בשוגג מחלל שבת געווען, און דאן איז די וויין יין נסך, פון די וויין וואס איז געמאכט געווארן בתחלית הכשרות, האט דער צדיק געשיקט פארן הייליגען דברי חיים מצאנז זי"ע פאר זיינע ארבע כוסות אויף פסח.

• • •

דער צדיק רבי הלל מקאלאמייא זי"ע האט געהאט א זון הרה"ק רבי בן ציון זי"ע וואס האט געוואוינט סוף ימיו אין ירושלים, און ער האט זייער מאריך ימים געווען כמעט ביז די הונדערט יאר, האט אים איינמאל איינער געפרעגט ווי אזוי ער האט אזוי מאריך ימים געווען ביז צו די הונדערט יאר, האט דער זון דערציילט די מעשה.

איין יאר יום הקדוש ביינאכט גייענדיג אין שוהל צום טאטן פאר כל נדרי, איז ער דורך א שטוב און געהערט א קינד ווייננען, איז דער זון רבי בן ציון אריין אינעם שטוב, און ער האט געזען דארט א קליין קינד ווייננען, האט ער פארשטאנען אז זיכער זענען די עלטערן געגאנגען אין שוהל, און דער קינד האט זיך דערוועקט און געזען אז ער איז אליין און דערפאר ווייניט דאס קינד, דער זון רבי בן ציון איז געבליבן אין שטוב ביז דער קינד איז איינגעשלאפן, און דאן איז ער אריבער צום שוהל דאוונען.

ווען ער איז אריין געקומען אין שוהל, האט אים דער טאטע זייער גע'מוסר'ט פארוואס ער איז געקומען אין אזא הייליגע טאג אין שוהל אזוי שפעט, האט דער זון דערציילט די מעשה מיטן קינד וואס האט געווייניט, און אז ער האט נישט געוואלט איבער לאזן דעם קינד אליין ווייננען, און דעפאר איז ער געבליבן מיטן קינד אין שטוב, ווען דער טאטע האט דאס געהערט האט ער זיך אנגעריפן צום זון, "**אריכת ימים**", און פון דעם האט דער זון זוכה געווען צו אזא אריכת ימים.

• • •

איינמאל ווען דער צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע איז געווען ביים הייליגען דברי חיים מצאנז זי"ע, האט מען אריין געברענגט זופ, אבער דער הייליגער דברי חיים זי"ע האט געזען אז דער צדיק רבי הלל עסט נישט פון די זופ, האט אים דער דברי חיים געפרעגט, רבי הלל פארוואס עסט איר נישט פון די זופ, האט דער צדיק רבי הלל זי"ע וואס איז געווען א איש האמת געזאגט, אין די זופ איז דא קרקוב (זאפרין), וואס דאס איז געווען א מין תבלין וואס מען האט דאן געניצט פאר מאכלים, און דער צדיק רבי הלל האט געזאגט, אז דער רשב"א אסר'ט קרקוב.

באמת איז דא א מחלוקה צווישן די גאונים אויב מען מעג יא אדער נישט עסן דעם קרקוב, און דער רשב"א זאגט טאקע אז מען טאר נישט, אבער די הלכה איז אז מען מעג דאס יא עסן, האט דער הייליגער צאנזער רב זי"ע געזאגט, באמת איז קרקוב יא מותר צו עסן, אבער אז די אינגערישע גדולים זאלן נישט זאגן אז ביים צאנזער רב עסט מען נישט כשר'ע עסן, וועט מען מער אין מיין שטוב נישט עסן קיין קרקוב, און טאקע מען האט מער נישט געניצט ביים דברי חיים אין שטוב דעם תבלין, אזוי שטארק האט דער צאנזער רב זי"ע מכבד געווען דעם מיינונג פון דעם צדיק וקדוש רבי הלל מקאלאמייא זי"ע.

יארצייט
דינסטאג י"א אייר

הרה"ק רבינו נפתלי צבי ב"ר מנחם מענדל זי"ע,
(הורוויץ), בעל זרע קודש, מראפשיץ,

ער איז געבוירן אין שטאט לטשנוב, **ו' סיון בשנת תק"כ**,
אין דעם זעלבן טאג ווי די הסתלקות **פונעם בעש"ט הקדוש** זי"ע,
און די צדיקי הדור האבן געזאגט אויף דעם, "**וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ**".

צו זיין טאטן הרה"ק **רבי מנחם מענדל רובין מלינסק** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי יעקב רובין מלינסק** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת ביילא** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי איציק'ל האמבורגער** זי"ע.

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט זיך געביטען דעם משפחה נאמען פון "**רובין**" צו "**הורוויץ**" נאכן זיידן רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע.

ער איז געווען א גאון נפלא בתורת הנגלה והנסתר, ער איז געווען מפורסם אלס א איש קדוש וטהור מאוד, אור טמיר ונעלם, דער הייליגער ראפשיצער רב האט זיין עבודת השם זיין גאנץ לעבן באהאלטן הסתר בתוך הסתר, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות, ער איז געווען גאר גרויס אין די מדות השמחה, ער האט אסאך עוסק געווען צו משמח זיין צובראכענע אידן, און פלעגט גיין צו חתונות פון ארימעלייט און יתומים ויתומות, **ער האט געהאט א גרויסע עבודה מיטן זאגן מילתא דבדיחותא, און די ארימיגע האבן נאר געזעהן דעם גוט ווארט, אבער ער האט מיט די ווערטלעך אסאך אויף געטון בעולמות עליונים**, טויזענטער אידן האבן זיך אין דעם צדיק וקדוש מדבק געווען ובתוכם אסאך גדולים וצדיקים בדורו, און אפילו עלטערע ווי אים האבן דעם צדיק געגומען אלס רבי.

א איד איז אמאל צו געגאנגען צו רבי נפתלי ראפשיצער זי"ע ווען ער איז נאך געווען א קליין קינד, און אים געזאגט, "**דא האסטו א גאלדענע רענדעל, און זאג מיר ווי דער רבונו של עולם וואוינט**", האט אים דער קליין יונגעל געענטפערט, "**איך גיב דיר צוויי, און זאג מיר ווי ער וואוינט נישט**".

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט אמאל געזאגט, אז אויב בשעת זיין יציאת נשמה וועט ער אוועק גיין פון די וועלט מיט א מילתא בדיחותא, וועט דאס זיין א סימן אז זיין גאנץ לעבן, ווען ער האט געזאגט זיינע גוטע ווערטלעך, איז דאס געווען מיט הויכע כוונות, בשעת זיין פטירה האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע געזאגט בזה"ל, "**אלע זאלן ארויסגיין פון חדר, די נשמה דארף ארויס גיין און שעמט זיך ווען דער עולם איז דא**", און ויצתה נשמתו בטהרה.

צדיקים האבן דעם הייליגען ראפשיצער רב געהרופען מיטן נאמען, "**אור טמיר ונעלם**", צוליב וואס ער האט זיין עבודה געטאן מיט א געוואלדיגע באהאלטענקייט, ער האט געזאגט, אז דאס איז פון די 7 זאכן וואס ער האט זיך געלערנט פון א גנב, וואס טוט אויך זיין ארבעט באהאלטענערהייט, ער האט באוויזן מיט זיין געוואלדיגע חכמה צו באהאלטן זיין גדלות בתורה און זיין גרויסע קדושה פון די אויגן פון פשוטע מענטשן, ער פלעגט זיך ברבים אסאך מאל אויף פירן גאר פשוט, אבער די צדיקים און געהויבענע אידן פונעם דור האבן גאנץ שנעל מרגיש געווען דעם גדלות פון דעם צדיק וקדוש.

טויזענטער אידן האבן זיך ביי אים מסתופף געווען, נאכדעם וואס ער איז נתגלה געווארן אויף די וועלט, ער איז געווען מפורסם בשם חכימא דיהודאי, צוליב זיין געוואלדיגע חכמה מיט וואס ער האט זיך אייביג געפירט.

ביי די בר מצוה האט אים זיין טאטע געגומען צום צדיק **רבי מיכל המגיד מזלאטשוב** זי"ע, וואס האט אים געלייגט תפילין, און דער רבי האט געזאגט, **אז דאן ביים לייגן תפילין האט אים רבי מיכע'לע מזלאטשוב זי"ע פארבינדן אין די עולמות עליונים, און ער האט זיך קיינמאל נישט געקענט אפרייסן דערפון**.

ער האט געלערנט תורת הנגלה ביי זיין פעטער הגה"ק **רבי משולם איגרא** זי"ע, וואס איז אויך געווען א איידעם ביים זיידן רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע, און דארט ביים פעטער האט ער געלערנט צוזאמען מיט הגה"ק **רבי יעקב לורברבוים בעל חוות דעת ובעל הנתיבות מליסא** זי"ע און הגה"ק **רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג** זי"ע.

תורת הנסתר און דעם דרך החסידות האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע געלערנט פונעם **הייליגען חוזה מלובלין** זי"ע און פונעם **הייליגען רבי ר' אלימלך מליזענסק** זי"ע, אויך האט ער זיך דאן אסאך מסתופף געווען בצלו פון די אנדערע צדיקי הדור ובתוכם, הרה"ק **רבי ישראל המגיד מקאזניץ** זי"ע, הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימנוב** זי"ע, און הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכיז** זי"ע.

נאך זייענדיג גאר יונג איז דער צדיק שוין געפארן זיך מסתופף זיין ביים הייליגען **רבי ר' אלימלך מליזענסק** זי"ע, מתחילה האט אים דער הייליגער רבי ר' אלימלך נישט געוואלט מקבל זיין זאגענדיג, אז ער וויל נישט קיין תלמידים מיוחסים, און דער יונגער רבי נפתלי צבי האט זייער געווויינט און געזאגט פארן רבין ר' אלימלך, "**וואס בין איך שילדיג אז מיין טאטע איז געווען א מיוחס**", און נאך שטארקע הפצרות האט אים רבי ר' אלימלך מקבל געווען אלס תלמיד חביב.

ווי באקאנט האט דער צדיק זיך מסתופף געווען ביי 202 צדיקים בדורו כמנין עשה לך, ר"ב.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת רבקה** ע"ה, בת הגה"צ **רבי צבי הירש גולדהאמער מדוקלא** זי"ע.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מקאמארנא זי"ע שרייבט אין זיין ספה"ק זוהר חי בזה"ל, "**וכך ראיתי למורי ורבי רבינו הקדוש, מורינו הרב נפתלי, שבכל דבריו היו יחודים שכליות נפלאות**".

ווי צדיקים האבן מעיד געווען, האט דער הייליגער ראפשיצער רב געהאט א נשמה וואס איז געווען געבינדן צום מצות סוכה, און

ער האט זיין גאנץ לעבן עוסק געווען אין די מצוה פון סוכה, ער האט יעדן טאג געטון עפעס א עבודה פאר זיין סוכה, איין טאג האט ער אריין געלייגט א טשוואק אונעם סוכה, דעם אנדערן טאג האט ער געלערנט מסכת סוכה, און אפילו זיינע דברות קודש איז אייביג אנגעקומען צו רעדן פון די סוכה.

ווי באקאנט האט ער סוף ימיו ממש נישט געריידט, און די בני בית און מקורבים האבן געהאט גרויס צער דערפון, אמאל איז זיין זוהן הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק זי"ע אריין צום טאטן און געזאגט, טאטע לויט ווי עס זעהט אויס קען דאך דער טאטע יא רעדן, און פארוואס רעדט נישט דער טאטע.

האט דער ייליגער ראפשיצער רב געזאגט פארן זוהן, "**מיין קינד מיום עמדי על דעתי, האב איך נישט געריידט קיין שום דבר קטן וגדול אן אינזין האבן קיין יחוד, יעצט אז מיין מח איז אפ געשוואכט לעת זקנתי, האב איך געטראכט, עס איז בעסער זיך צו פארמאכן דאס מויל, ווי איידער צו רעדן אן קיין יחודים, ווייל סתם רעדן וויל איך נישט**".

איינמאל האט דער ייליגער ראפשיצער רב געשמיעסט פון זיין גרויסע יחוס און געוואלט מעורר זיין רחמים בזכות אבותיו הקדושים, איז געווען דארט א פשוטע איד פון טראנסילוואניע, און ער האט זאגט פארן ייליגען ראפשיצער רב, "**איך בין א גרעסערע יחסן ווי דער רבי**", דער ייליגער ראפשיצער רב האט זיך געוואונדערט, ווייל ער האט געוויסט אז דער איד איז נישט קיין יחסן בכלל.

האט דער איד געזאגט פארן ייליגען ראפשיצער רב זי"ע, איך בין א גרויסע יחסן, "**ווייל איך בין דער איינציגער אין מיין משפחה וואס לייגט תפילין, (ער האט לייידער געשטאמט פון א משפחה וואס זענען ל"ע נישט געווען ערליך)**, וועט דער ייליגער ראפשיצער רב האט דאס געהערט, האט ער דעם איד געזאגט, "ביסט גערעכט", און פון דעמאלט אן האט ער דעם איד ארויס געוויזן א שטארקע אהבה.

ער איז געווען א תלמיד פון די צדיקים בדורו ובתוכם.

הרה"ק **רבי אלימלך בעל נועם אלימלך מליזענסק** זי"ע,
הרה"ק **החוזה מלובלין** זי"ע,
הרה"ק **רבי מנחם מענדל מרימנוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יחיאל מיכל המגיד מזלאטשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישראל המגיד מקאזניץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי מרדכי מנעשכיז** זי"ע,
הגה"ק **רבי משולם איגרא מטיסמניץ** זי"ע, וואס איז געווען זיין פעטער.

אויך נאכדעם וואס ער איז שוין געווען א רבי, איז ער נאך געפארן צו צדיקי דורו, אפילו וואס זענען געווען אסאך יונגער ווי אים, אויך האט ער אסאך זיך מסתופף געווען ביי הרה"ק **בעל אוהב ישראל מאפטא** זי"ע.

זיין רבי הרה"ק רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע האט מעיד געווען, **אז דער תלמיד רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע האט געהאט גילוי אליהו הנביא ז"ל ווען ער האט געוואלט**.

הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע האט געזאגט, **אז דער ייליגער ראפשיצער רב האט געהאט די כח צו ברענגען משיח אפילו פאר די צייט, אבער פון הימל האט מען אים אפ געהאלטן דערפון**.

ער איז געווארן רב אין ראפשיץ בהמלצות פון זיין רבי הרה"ק **רבי מענדעלע מרימנוב** זי"ע.

ער האט געהאט הייליגע תלמידים צדיקים וקדושים ובתוכם.

הרה"ק **בעל דברי חיים מצאנז** זי"ע,
הרה"ק **רבי שמעון מיערסלוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי משה מסאמבור** זי"ע,
הרה"ק **רבי צבי הירש מרימנוב** זי"ע,
הרה"ק **בעל בני ישששכר מדינוב** זי"ע,
הרה"ק **דער גוטער איד מניישטאט** זי"ע,
הרה"ק **רבי שלום מקאמינקא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יעקב צבי יולס מדינוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי חנוך העניך מייער בעל לב שמח מאלעסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישראל דוב בער גילרנטער משטפנשט** זי"ע,
הרה"ק **רבי יוסף באב"ד בעל מנחת חינוך מטרנופול** זי"ע,
הרה"ק **רבי שלמה זלמן מויליפולי** זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק אייזיק מקאמארנא** זי"ע,
הרה"ק **רבי אלימלך מרודניק** זי"ע.

הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע איז געווען א תלמיד פון צדיקי דורו ובתוכם, הרה"ק רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, וואס די צאנזער רב פלעגט אים רופן "**דער אלטער רבי**", דער צאנזער רב זי"ע האט זיך מכניע געווען פארן ייליגען ראפשיצער רב און פלעגט דאן זיין ווי א פשוטע תלמיד ביי א רבין, אפילו שוין זייענדיג דאן מפורסם אלס א איש קדוש מאוד, און א עובד השם במסירת נפש ממש.

דער ייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האט אמאל געזאגט, אז ער האט געקענט דריי צדיקים וואס זענען געווען כאדם הראשון קודש החטא, און ווי מער זיי עסן איז געווען דער מצווה אסאך מער, איינס איז **דער רבי דער ייליגער זרע קודש מראפשיץ** זי"ע, דאס צווייטע איז **דער ייליגער אור לשמים מאפטא** זי"ע, און דאס דריטע איז געווען **דער ייליגער מאור ושמש מקראקא** זי"ע.

נאכן פטירה פון זיין רבו מובהק דער ייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע, האט ער זיך מדבק געווען מיט א געוואלדיגע דביקות אינעם איידעם און ממלא מקום הרה"ק **רבי אשר ישעי' מראפשיץ** זי"ע, דערציילט מען אז דאן בשנת תקפ"ז ווען רבי אשר'ל זי"ע האט איבער געגומען דאס רבנות אין ראפשיץ, איז דער דברי חיים שוין געווען פון די גרעסטע רבי'ס בדורו, אבער מיט דעם אלעם פלעגט דער דברי חיים פארן קיין ראפשיץ אויף שבתים זיך מסתופף זיין בצלו פון רבי אשר'ל זי"ע אלס זיין רבי.

ער האט איבער געלאזט הייליגע ספרים.

ספר זרע קודש, על התורה ומועדים,
ספר אילה שלוחה, על התורה.

ער האט איבער געלאזט הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי אברהם חיים מלינסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי יעקב ממעליץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי אליעזר מדזיקוב** זי"ע,
בתו **הצדקת מרת רייצא** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי אשר ישעי' רובין בעל אור ישע מראפשיץ** זי"ע, הנקרא **רבי אשר'ל ראפשיצער**, וואס האט ממלא מקום געווען אויפן פלאץ פונעם שווער אין ראפשיץ.

בעפאר די פטירה איז דער צדיק קראנק געווארן, און מען האט געוואלט דעם רבין טראגן צו דאקטוירים, אבער ער האט בשום אופן נישט געוואלט גיין, ביז זיין זוהן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע האט געזאגט פארן טאטן, אז אין שטאט לאנצהוט איז דא א גרויסע דאקטאר, האט דער הייליגער ראפשיצער געזאגט, "**ער ווייסט מ'דארף גיין קיין לאנצוט, ווייל דארט איז דא א גוטע ריח**".

הרה"ק רבי חיים אלעזר בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע האט געזאגט, אז דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט אליין אויס געקליבן צו ליגען לאחר מאה ועשרים שנה אין לאנצהוט אויפן קליינעם בערג'לע, און ער האט געזאגט דעם טעם בזה"ל, "**ווייל מ'וועט אמאל מיעד ליגענדיג", מי לנו בסוד קדושים**.

וועו מען איז אנגעקומען קיין לאנצהוט איז דער צדיק'ס מצב געווארן ערגער עד כדי גסיסה, אזוי איז עס אן געגאנגען פאר דריי טאג און ער איז געווען אין שרעקליכע יסורים.

זענען דארט געווען זיינע צוויי גרויסע תלמידים הרה"ק **דברי חיים מצאנז** זי"ע און הרה"ק **רבי שלום מקאמינקא** זי"ע וואס זענען געווען פון די תלמידים נבחרים, און וועו זיי האבן געזעהן די גרויס צער פון זייער הייליגע רבין, זענען זיי צו געגאנגען צום ארון קודש און דאס אויף געמאכט און געזאגט, "**מיר זענען מוחל א רבין**", און געזאגט אז אויב איז די צוריק האלט פונעם רבין'ס פטירה וועגן זיי, זענען זיי דאס מבטל.

אבער דער צדיק האט אויף די ווערטער געשאקלט מיטן קאפ אויף "**ניין**", אז ער איז נישט מסכים צו פארלאזן די וועלט נאר וועגן די צער.

דאן איז אנגעקומען קיין לאנצהוט הרה"ק **רבי צבי אלימלך מדינוב בעל בני ישששכר** זי"ע וואס איז געווען א ידיד נאמן פונעם ראפשיצער רב זי"ע נאך לערנען'דיג ביים הייליגען חוזה מלובלין זי"ע, ער איז אריין אינעם חדר פונעם רבין, און אנגעהויבן זאגן פסוקים של השירה, און דאן האט דער הייליגער ראפשיצער רב מרמז געווען, אז פאר דעם צדיק האט ער געווארט, מען האט דאן געזאגט פסוקי יחוד און וועו מען איז אנגעקומען צום פסוק, "**ד' ימלוך לעולם ועד**", ויצאתו נשמתו בטהרה.

ווי עס איז באקאנט, האט דער צדיק געהייסן וואס מען זאל שרייבן אויף זיין מציבה, ובתוך דבריו האט ער געהייסן שרייבען די ווערטער, "**יחיד בדורו בחכמת אלקית**", און נאכדעם שטייט אויפן מצבה בזה"ל, "**וביתר שבחים אין לנו רשות כי כן נצטוינו מפיו**".

נסתלק לגנזי מרומים **י"א אייר בשנת תקפ"ז**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **לאנצוט**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

דער איידעם הרה"ק רבי אשר ישעי' בעל אור ישע מראפשיץ זי"ע האט פארציילט, אז איין צופרי איז דער שווער הרה"ק רבי נפתלי צבי זי"ע אריין אין קיך און זיך אפגערעדט, **פארוואס מען ברענגט אים נישט קיין מילך**, עס איז געווען א מורא'דיגע פלא פארן איידעם, ווייל דער צדיק איז דאך געווען אויסגעטון פון עולם הזה.

אבער ווען ער איז ארויס פון קיך, האט ער געטראפן דארט אין שטוב פונעם שווער א פרוי, האט ער געפרעגט דעם פרוי וואס איז דיין בקשה, האט די פרוי געזאגט, **אז עס איז איר געבורן געווארן א טאכטער אפאר וואכן צוריק, און זי האט נישט געגוג מילך צו געבן צו עסן פארן קינד**, דאן האט שוין דער איידעם פארשטאנען די כוונה פונעם שווער.

אפאר וואכן שפעטער איז דער שווער נאכאמאל אריין אין קיך, און זיך אפגערעדט פארן משרת, **פארוואס מען גיבט אים מילך געמישט מיט וואסער, וואס איז נישט געגוג קרעפטיג**, און געבעטן אז מען זאל געבן נאר גוטע מילך, ווען דער איידעם איז אריין אונעם שטוב פונעם שווער, האט ער געטראפן דעם פרוי, און זי זאגט, **אז זייט זי איז געווען ביים רבין, האט זי טאקע געגוג מילך, אבער עס איז נישט געגוג קרעפטיג**, פארשטייט זיך אז פון דאן איז די פרוי מער נישט צוריק געקומען, ווייל דורך די כח פונעם צדיק, האט איר שוין נישט געפעלט וואס זי האט געברויכט פארן קינד.

...

דער הייליגער דברי יחזקאל משינאווא זי"ע האט נאך געזאגט בשם פונעם הייליגען ראפשיצער רב זי"ע, אז עס איז זייער גלייך צו גיין שבת ביינאכט צו א "**שלום זכר**", ווייל עס קומען דאן אראפ נייע נשמות מעולם העליון, און עס איז א גרויסע טובה פאר די אייגענע נשמה.

...

איינמאל האט דער הייליגער ראפשיצער רב געהערט ווי צוויי מחותנים קריגען זיך, האט ער געפרעגט וואס גייט פאר, האבן זיי געזאגט, אז ביידע ווילן אז דער אנדערער מחותן זאל באצאלען פארן בדחן, האט דער ראפשיצער רב געזאגט, אז ער איז א גוטע בדחן, און ער וועט קומען אן קיין געלט זיין דער בדחן.

די צוויי מחותנים האבן מסכים געווען, און דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע איז טאקע געקומען צו די חתונה, וועו ער האט אנגעהויבן גראמען, איז געווען ביי חצות לילה, און דאן האט דער הייליגער חוזה מלובלין געוואלט אנהייבן מיט זיין עבודה פון תיקון חצות, אבער עס איז עפעס נישט געגאנגען.

האט ער געהייסן זיין משמש, אז ער זאל גיין קוקען וואס עס גייט פאר אין שטאט, ער קומט צוריק און זאגט פארן הייליגען חוזה, **אז אין איינע פון די אכסניא'ס איז דא א חתונה, און דער הייליגער ראפשיצער רב זאגט דברי בדחנות**, איז דער חוזה אריבער צו די חתונה און ער האט פונעם פענסטער געהערט ווי דער ראפשיצער רב זאגט ווערטליך און איז מכוון דערביי סודות עליונים.

וועו דער ראפשיצער רב האט דערזעהן זיין הייליגען רבין דער חוזה מלובלין, האט ער זיך אפ געשטעלט, האט דער הייליגער

חוזה געזאגט, אז ער זאל ווייטער ממשיך זיין מיט זיין עבודת הקודש, האט דער ראפשיצער רב געזאגט, **איך וועל ווייטער גיין, אבער נאר אויב די רבי וועט טאנצן די ריקודים של מצוה לפני הכלה**, דער חוזה האט דאן געזאגט, אז דער ראפשיצער רב האט ביים בדחן'ען אינזין געהאט די זעלבע כוונות וואס ער האט אינזין ביי תיקון חצות.

...

איין יאר איז דער הייליגער ראפשיצער רב געגאנגען ראש השנה צו תשליך, אויפן וועג האט ער באגעגענט זיין רבי דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, ווען דער חוזה האט אים געפרעגט ווי ער גייט, האט ער געזאגט, **אז ער גייט כאפן די עבירות וואס די רבי האט אוועק געווארפן ביי תשליך**.

...

איין יאר ערב יום הקדוש האט דער הייליגער ראפשיצער רב נישט געוואלט אריינגיין צום טיש, און ער האט געוויינט מיט בכיות, און געזאגט, "**יעדעס יאהר זאג איך צו פארן באשעפער, אז איך וועל תשובה טוהן, און איך האב נאך נישט תשובה געטוהן**", האט דער זוהן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע געזאגט פארן טאטן, "**איך זאג דיר צו אז דאס יאהר וועסטו תשובה טוהן**", און נאר דאן איז דער הייליגער ראפשיצער רב אריין צום טיש.

האט הרה"ק מדזיקוב געזאגט, "**אזאנע הייליגע אידן, ווי גרעסער זיי זענען געווען, אלס מעהר האבן זיי מרגיש געווען אז זיי דארפן תשובה טוהן, דאס קען מען נישט פארשטיין**".

...

דעם הייליגען ראפשיצער רב'ס זוהן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע האט דערציילט, אז איינמאל איז אין דער ערשטער נאכט פון סוכות געווען א שרעקליכער רעגן, עס האט געגאסן ווי מיט קאנען, צום באדויערן פון אלע אידן וואס האבן געוואלט מקיים זיין די מצות סוכה די ערשטע נאכט יום טוב, האט אבער אזוי שטארק גערעגנט, אז עס איז קיינעם נישט איינגעפאלן אז עס וועט מעגליך זיין צו עסן אין די סוכה.

מיין טאטע איז ארום געגאנגען ביי זיך אין שטוב ארויף און אראפ, אנהאלטנדיג מיך ביי דער האנט, יעדעס מאל ווען ער איז צוגעקומען צום פענסטער האט ער געווארפן א בליק וואס עס טוט זיך אינדרויסן, אבער דערווייל האט גערעגנט אן אויפהער.

דער זייגער איז אויך נישט געשטאנען, עס איז וואס אמאל געווארן שפעטער, און דא האט מען אפילו נישט געקענט גרייטן צום טיש, פלוצלונג זאגט דער טאטע, "**נו, מיר וועלן גיין צום טיש, און טראג ארויס דעם אושפיזין בענקל**", קיינער האט נישט פארשטאנען ווי אזוי וועט מען קענען עסן אין דעם סוכה, אבער מען פרעגט נישט קיין שאלות.

דער טאטע איז אריין אין די סוכה, און אין דעם זעלבן מאמענט האט אויפגעהערט צו רעגענען, ארום דער סוכה פון אלע פיר זייטן האט מען געזען ווי עס רעגנט, נאר איבער די סוכה איז קיין טראפ רעגן נישט געפאלן, אפילו דער סכך, וואס איז אינגאנצן געווען אדורכגעווייקט פון דעם רעגן פון פריער, האט אויך קיין טראפ נישט אראפ געלאזט.

נאך דעם ווי דער טאטע איז אריין אין די סוכה, האט מען געגרייט צום טיש, מען האט זיך נישט געאיילט, נאר מען האט געגעסן גענוי ווי אלעמאל יום טוב, נאך די סעודה האט דער טאטע געהייסן, מען זאל ארויס נעמען פון די סוכה אלעס, מען האט ארויס גענומען פון די סוכה אלע טישן און אלע בענק, אלע חסידים וואס האבן מיט געגעסן זענען פריער ארויס געגאנגען פון די סוכה.

דערנאך האט דער טאטע מיך ווידער אנגענומען ביי דער האנט, און ארויס געגאנגען פון די סוכה, אזוי ווי ער האט דעם ערשטן טריט ארויס געשטעלט פון די סוכה, האט מען געהערט ווי עס האט זיך מיט איינמאל געגעבן א לאז אראפ די גאנצער רעגן וואס האט זיך אויפגעהאלטן במשך די צייט וואס מען האט געגעסן די סעודה.

...

דריי חסידים פון רבי'ן ר' אייזיקל קאלוב'ער זי"ע האבן געפרעגט זייער רבי'ן, צו וועמען זיי זאלן פארן נאך זיין פטירה, האט זיי דער הייליגער קאלוב'ער געזאגט, "**ווען איר וועט אנטרעפן אויף א רבי'ן וואס קען ארויס נעמען די נשמה פון א מענטש, זי אויס וואשן, און צוריק שטעלן אויף איר ארט, אין דעם רבי'ן זאלט איר אייך מדבק זיין**".

די דריי געהויבענע חסידים האבן זיך ארויסגעלאזט זוכן א נייע רבי'ן נאך דער פטירה פונעם הייליגען קאלוב'ער זי"ע, ביז זיי זענען אנגעקומען קיין ראפשיץ, ווען זיי האבן איבערגעטרעטן די שוועל פונעם הייליגן ראפשיצער רב'ס חדר, איז דארט פונקט געשטאנען א איד און געוויינט, אז דער רבי זאל אים ארויסגעבן א תשובה אויף א הארבע עבירה.

דער הייליגער ראפשיצער רב האט געזאגט צו יענעם איד, "**זאג מיר, איך בעט דיך, ווי פאלט אן א איד צו טוהן אזא מין גראבע עבירה**", און דער איד איז באלד געפאלן חלשות, מען האט אים תיכף דערמונטערט, און דער ראפשיצער רב האט צו אים ווייטער גענומען רעדן, "**אפשר קענסטו מיר זאגן וואס האט דיר דער רבונו של עולם געטון שלעכטס, אז דו ביסט אים מצער מיט אזא נידעריגער עבירה**", דער איד איז ווידער צוזאמען געפאלן, און מען האט אים נאכאמאל געמוזט דערמונטערן.

דאן האט אים דער הייליגער ראפשיצער רב ווידער געזאגט, "**השי"ת גיט דיר געזונט, פרנסה, מיט אלעם גוטן, גייט מען און מען טוט אזא הארבע עבירה**", דער איד איז צום דריטן מאל צוזאמען געפאלן, און מען האט אים דאס מאל קוים דערמונטערט, דאן האט דער ראפשיצער רב געזאגט צום איד, "**דו קענסט שוין אהיים פארן**".

די דריי געהויבענע חסידים פון רבי אייזיקל קאלוב'ער האבן צו געזען די גאנצע מעשה, און זיי האבן ביי זיך געשמייכלט, רופט זיך אן דער הייליגער ראפשיצער רב, "**איר פרייט אייך וואס איך בין אזא רוצח**", האבן אים די חסידים איבער געגעבן דעם אנזאג פון זייער רבי'ן, צו געבענדיג, אז איצט האבן זיי געזען ווי א רבי נעמט ארויס א נשמה, וואשט זי אויס, און לייגט זי צוריק אויף איר ארט, און זיי זענען געבליבן גרויסע ראפשיצער חסידים.

...

צום הייליגען ראפשיצער רב זי"ע איז אמאל געקומען א בעל עבירה, און געזאגט, איך וויל תשובה טוהן אבער דער רבי זאל מיר געבן א לייכטע תשובה, איך האב נישט קיין כח צו קיין שווערע זאכן, האט אים דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע געזאגט, "**גוט, זיי מקבל איר וועט נישט מער זאגן קיין ליגענט**", האט דער איד

געזאגט, אזא לייכטע תשובה דאס האב איך זיך גארנישט פאר געשטעלט, איך בין עס מקבל.

דער איד איז אהיים געגאנגען מיט א שמחה, ביי זיך אין שטוב האט ער ווידער געוואלט עובר זיין אויף אן עבירה, אבער ער האט צו זיך געקלערט, וואס וועט זיין אז מען וועט מיך פרעגן וואס איך האב געטוהן, טאר איך דאך נישט זאגן קיין ליגענט, האט ער זיך צוריק געהאלטן, און אזוי איז געווען ביי יעדע עבירה, מיט די צייט איז ער געווארן א גאנצע בעל תשובה.

...

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט אמאל געפרעגט א עושר א קמצן, פארוואס ער גיבט נישט קיין צדקה, האט ער געענטפערט, אז ער וויל נישט טאן א זאך קעגן דעם רצון פון דעם באשעפער, ווייל אויב דער באשעפער האט זיי באשאפען צו זיין ארעם, זאל דאס זיין דער רצון השם, האט דער צדיק צוריק געענטפערט, אויב אזוי מיין איך אז דו דארפסט ווערן א ארעמאן, ווייל קענסט דאך אמאל פארגעסן און יא געבן צדקה קעגן דעם רצון השם, און אז דו וועסט זיין א ארעמאן וועסטו נישט האבן דעם נסיון.

...

ביי די שבעה פונעם הייליגען ראפשיצער רב זי"ע, האט זיך דער זוהן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע צעשמייכלט, עס איז געווען א גרויסע חידש ביי די תלמידים, אבער ווען מען האט דעם צדיק געפרעגט פשט, האט ער געזאגט, **אז דער טאטע זאגט ווערטלעך אויך אין הימל**, און ווען דער מלאך האט אים געפרעגט, ווי אזוי ער הייסט, האט דער ראפשיצער רב געזאגט **יעקב**, האט דער מלאך געזאגט, **די הייסט דאך נפתלי צבי**, האט דער הייליגער ראפשיצער רב געזאגט פארן מלאך, **אז די ווייסט יא פארוואס פרעגסטו**.

...

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט זיך אמאל אויס געדריקט בזה"ל, **"ס'איז נישט מעגליך אז א איד א מאמין זאל זיך דאכטן אז ס'פעלט אים עפעס, ער זאגט דאך יעדן צופרי, "שעשה לי כל צרכי", אז השי"ת גיט אים "אלעס", טא וואס דען קלערט ער אז ס'פעלט אים עפעס, און דאס וואס ער האט נישט עפעס, איז זיכער אז פון הימל וויל מען יעצט אזוי.**

...

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע און דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע האבן געזאגט נאכן פטירה פונעם הייליגען זרע קודש מראפשיץ זי"ע, **אז ביז משיח'ס טאג, וועט נישט זיין אזא גוטע פריינט פארן רבוש"ע, אזוי ווי דער הייליגער רבי דער ראפשיצער רב זי"ע**, אויך דערציילט מען, אז דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט אמאל געטרינקען א לחיים און ער האט געזאגט בלשון קדשו בזה"ל, **"לחיים רבוש"ע, זאלסט זיהן אסאך נחת ביי דיינע הייליגע קינדער"**, ווייל דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע איז געווען גאר גרויס מיט זיין געוואלדיגע אהבת ישראל עד אין לשער.

...

עס איז באוויסט, אז דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע איז געווען א בעל בשר, און דער הייליגער צדיק וקדוש האט אמאל געזאגט, **אז זיין פעטקייט איז צוליב צרות ישראל**, א סימן האט עטץ, אז ווען נאך מיין פטירה וועט ח"ו זיין צרות פאר אידן, ווען מיר די בויך אויך וואקסן נאך די פטירה, דערציילן אידן, אז ביים צווייטע וועלט מלחמה, ווען די אידן דארט אין שטאט לאנצוט האבן ליידער געהאט די גרויסע צרות, מען האט רח"ל אויס געזאגט, **האט מען געזען ווי די מצבה פונעם הייליגען ראפשיצער רב האט זיך אונטער געהויבן**.

...

אמאל איז איינע פון די צדיקי הדור געווען ביים הייליגען צדיק דער זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און דער צדיק האט געפרעגט דעם הייליגען ראפשיצער רב, וואס איז די צורך פון יחוס אבות פאר עבודת השם, האט דער הייליגער זרע קודש דאס מסביר געווען מיט די ווערטער.

עס איז דא צדיקים וואס שטאמען נישט פון קיין גרויסע עלטערן, די צדיקים שטייען אויף חצות לילה און רעכטן אפ תיקון חצות מיט א געוואלדיגע דביקות, דערנאך שטעלט מען זיך דאוונען מיט אן התלהבות דקדושה, אבער דאן ווען זיי קומען אהיים עסן פרישטאג, עסן די צדיקים מיט א שמחה וטוב לב, וויבאלד זיי ווייסן דאך אז זיי האבן יעצט געדינט דעם באשעפער, און זיי זענען דאך גרעסער ווי זייערע עלטערן.

אבער די צדיקים וואס האבן גרויסע יחוס און שטאמען פון עלטערן קדושים און עובדי השם, אפילו זיי רעכטן אפ א תיקון חצות און דאוונען מיט א אש קדוש און א התלהבות דקדושה און דינען דעם באשעפער מיטן גאנצן כח, אבער ווען זיי קומען אהיים עסן, ווייסן זיי ביי זיך דעם אמת, אז זיי קומען נישט צו מיט גארנישט צו זייערע עלטערן, און דאס ברענגט א געוואלדיגע ענווה און שפלות פאר דעם צדיק, און דאס מאכט דעם צדיק דינען דעם באשעפער נאך מער, ווייל ביי זיך ווייסט ער אז ער איז נאכנישט אן געקומען צום אמת'ע שלימות, און דאס איז די צורך פון יחוס פאר עבודת השם.

...

דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע, האט נאך געזאגט פון זיין רבין הרה"ק רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, וואס האט מעיד געווען אויף זיין רבין דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, **אז דער חוזה איז געווען יעדעס יאר פסח פון די נמנים אויפן קרבן פסח פון אליהו הנביא ז"ל, וואס האט געברענגט פארן הייליגען חוזה א כזית פונעם קרבן פסח, און נאכן עסן דעם כזית אפיקומן האט מען געקענט זעהן אויף די בארד פונעם הייליגען חוזה די פעטענס פונעם קרבן פסח**.

און דער הייליגער דברי חיים זי"ע האט אויס געפירט, אז ביים רבין דער זרע קודש מראפשיץ זי"ע, ווען ער האט פארציילט די מעשה פסח ביינאכט, **האט מען ביי אים אויך געזעהן די פעטענס פונעם קרבן פסח אויף די הייליגע ליפען**.

...

איינמאל איז דער צדיק הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, געווען ביים הייליגער רוזינער זי"ע, און דער רוזינער האט אים געפרעגט, די טאטע האט געהאט אזאנע געהויבענע קינדער, און ער האט דעם איידעם אויף ענגומען אלס ממלא מקום, האט דער דזיקובער זי"ע געזאגט בזה"ל, **"יא יא אפילו אזעלכע זון, און דאך דעם איידעם"**.

...

בעפאר דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע איז געווארן מפורסם אין די וועלט אלס א איש קדוש און א בעל מופת עצום, איז ער איינמאל געפארן צו זיין רבין דעם הייליגען חוזה מלובלין זי"ע, אויפן וועג איז דער צדיק געווען אויס געהונגערט, האט ער זיך אפ געשטעלט אין א אכסניא, און געבעטן אויב יענער קען אים

אפשר געבן עסן, אבער דער בעל אכסניא האט נישט געוואלט געבן פארן צדיק קיין עסן.

נאך אפאר טאג וואס ער איז געווען ביים חוזה מלובלין, איז ער געפארן אויף א נסיעה מיטן רבין, און מען האט זיך אפ געשטעלט ביים זעלבן אכסניא, דער בעל אכסניא האט מקבל פנים געווען דעם ייליגען חוזה און צו געגרייט א שיינע גרויסע סעודה, אבער וועו ער האט אריין געברענגט דעם טאץ מיט עסן, האט דער ייליגער ראפשיצער רב געגעבן א שטיפ פאר דעם בעל אכסניא, און דאס גאנצע עסן איז אראפ געפאלן, דער בעל אכסניא האט אריין געברענגט נאך א טאץ, אבער דער ראפשיצער האט איבער געטון דאס זעלבע, און אלעס איז אומגעפאלן אויף דער ערד.

דער ייליגער חוזה מלובלין מיט זיינע ייליגע אויגן האט גלייך מרגיש געווען אז עפעס קומט דא פאר, האט ער א שמייכל געגעבן און געפרעגט דעם ראפשיצער רב, זאג מיר וואס האט דער איד פאר דיר געטון, האט דער ראפשיצער רב געזאגט פאר זיין רבין, פארוואס שטייט אין די תורה אז אברהם אבינו איז געווען דער גרויסער בעל מכניס אורח, לוט האט זיך דאך אויך גאר שטארק מטריח געווען וועו די מלאכים זענען געקומען צו אים, וי אין פסוק שטייט (בראשית י"ט ג') וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמַצּוֹת אָפָה וַיֹּאכֵלוּ, זעהט מען דאך אז לוט האט זיך אויך מטריח געווען צו מקיים זיין הכנסת אורחים.

נאר וואס דען, אברהם אבינו ע"ה האט מקיים געווען הכנסת אורחים אפילו מיט די מלאכים וואס האבן אויס געזען וי פשוטע מענטשן וי אראבער'ס, ער האט נישט געקוקט וועו דער מענטש איז, נאר האט מקיים געווען די מצווה מיט א תמימות, אבער לוט האט מקיים געווען הכנסת אורחים נאר מיט מלאכים בצורת מלאכים, און אריין נעמען מלאכים אין שטוב איז קיין קונץ נישט, דאס זעלבע איז מיט דעם אכסניא, מיך א פשוטע מענטש האט ער נישט געוואלט אריין נעמען, אבער פאר דעם רבין האט ער צו געגרייט א גרויסע סעודה.

וועו דער ייליגער צדיק הרה"ק בעל אהבת שלום מקוסוב זי"ע האט געענדיגט דערציילן די מעשה, האט ער געזאגט פשט אין די גמרא (שבת קכ"ז) אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, האט דער ייליגער קאסובער זי"ע געזאגט, עס איז אסאך מער חשוב צו מקיים זיין הכנסת אורחים מיט אורחים פשוטים, אסאך מער וי קבלת פני שכינה וואס גייט ארויף אויף די אורחים תלמידי חכמים און צדיקים.

• • •

אמאל איז דער ייליגער ראפשיצער רב זי"ע געזעצן אין ביהמ"ד, אינמיטן לויפט אריין א יונגערמאן זייער געיאגט, און דער יונגערמאן לייגט שנעל טלית און תפילין דאוועט שנעל אפ, און דערנאך טוט ער אויס די טלית און תפילין און וויל ארויס גיין, איז דער ייליגער ראפשיצער רב זי"ע צו געגאנגען צו דעם יונגערמאן, און בעט אים אויב ער קען אים דערציילן א מעשה, און הייבט אן דערציילן די מעשה.

א איד וואס האט געהאט זיין סדר היום, יעדן טאג 11 אזייגער איז ער אהיים געקומען פון דאוועננען, און אויפן טיש האט ער יעדן טאג געטראפן אן געגרייט א פרישטאג, דאס פרישטאג איז נישט געווען עפעס א ספעציעלע, אבער דער איד האט זיך מיט די צייט צו געווואוינט צום טעגליכען פרישטאג.

איין טאג קומט דער איד אהיים און זעט נישט קיין עסן אויפן טיש, פרעגט ער פון זיין בני בית, ווי איז די פרישטאג היינט, האט דאס ווייב געבעטן, אז ער זאל אביסל צו ווארטן ביז דאס פרישטאג איז גרייט, דער איד האט זיך פאר געשטעלט אז דאס ווייב מאכט אים זיכער היינט עפעס א ספעציעלע פרישטאג, און דעפאר איז דאס נאכנישט גרייט, אזוי האט דער איד געווארט פאר א שטיק צייט, אבער וועו די ווייב האט אים אריין געברענגט דעם פרישטאג, האט דער איד געזען, אז דאס איז די זעלבע פרישטאג ווי יעדן טאג, דער איד איז געווארן זייער בייז אויפן ווייב און געזאגט, פאר דעם זעלבן פרישטאג האב איך געברויכט אזוי לאנג ווארטן.

האט דער ייליגער ראפשיצער רב זי"ע אויס געפירט, וועו א איד דאוועט ווי עס דארף צו זיין ער האט אינזין פירוש המילות און לייגט אראפ א געהויבענע דאוועננען, דאן וועו דער איד פארשפעטיגט זיך אמאל און דאוועט שפעט, לאזט מען דעם תפילה ארויף בעולם העליון, ווייל אפילו עס איז טאקע שפעט, האט ער דאך געדאוועט ווי עס דארף צו זיין, אבער אויב דער איד כאפט אפ דאס דאוועננען און האט נישט אינזין קיין איין ווארט, און צו דעם קומט ער נאך אריין שפעט דאוועננען, דאן זאגט מען אויבן אין הימל, פאר אזא תפילה האט מען געברויכט ווארטן אזוי לאנג.

• • •

הרה"ק רבי איציק'ל ממעליץ זי"ע האט דערציילט, אז ער האט געהערט פון זיין טאטן הרה"ק רבי נפתלי ממעליץ זי"ע, אז נאך די חתונה האט ער געגעסן קעסט ביים פעטער הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, איין טאג האט ער זיך אויס געערעדט צום פעטער, אז ער האט נאכנישט קיין שטעלע פון רבנות און ער האט נישט קיין פרנסה.

האט אים זיין ייליגע פעטער רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע געוויזן אויפן הימל און געפרעגט, "**בוסט ברוגז אויף אים, האסט ח"ו תענות אויף אים**", פארשטייט זיך אז דער צדיק רבי נפתלי האט געהאט פון דעם גרויס חלישות הדעת, און ער האט אראפ געלייגט זיין קאפ און זייער געווויינט, ווייל נאר טראכטענדיג אז דער פעטער מיינט אז ער האט ח"ו טענות אויפן גרויסן באשעפער, האט דעם צדיק רבי נפתלי זייער צובראכן.

דער פעטער רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע האט געוואלט איבער בעטן דעם רבי נפתלי, האט ער אים געזאגט, איך וועל דיר דערציילן א מעשה נורא, וואס איז פאר געקומען ביים טאטן דער ייליגער ראפשיצער רב זי"ע, וואס די מעשה איז מסוגל פאר שמחה.

אין שטאט טארנא האט געוואוינט א איד, וואס האט זיך געפירט גאר פשוט, אבער איין זאך האט ער געהאט, ער האט כסדר געזאגט גאר אסאך תהילים, און זומער וועו מען האט אויף געמאכט די פענסטער פונעם ביהמ"ד, האט מען געקענט הערן דעם איד זאגן תהילים מיט א געוואלדיגע מתיקות, איין טאג האט ביי דעם איד פאסירט א גרויסע צרה, עס האט אויס געבראכען א גרויסע שריפה רח"ל, וואס האט פארברענט זיין גאנצע הויז און זיין גאנצע פארמעגן וואס ער האט געהאט.

דער איד איז אריבער צום טאטן דער ייליגער ראפשיצער רב זי"ע, און ער האט געזאגט פארן צדיק, "**איך האב טענות כביכול**

אויפן רבוש"ע, אז ער האט מיר צו געגומען אלעס", דער ראפשיצער רב זי"ע האט זיך ממש איינגעבעטן ביי דעם איד און געזאגט, "**איך בעט דיר זיי אים מוחל**".

האט דער איד אבער געזאגט פארן ראפשיצער רב זי"ע, "**ווי אזוי קען איך אים מוחל זיין, אז אפילו דעם דיקען סידור וואס איך האב געהאט, וואס דארט איז געשטאנען וואס מען דארף זאגן, דאס האט ער מיר אויך צו געגומען**".

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע ווען ער האט געהערט די תמימות'דיגע רייד פון דעם פשוטען איד, איז צו געגאנגען צום ספרים שאנק, און האט פון דארט ארויס געגומען א דיקען סידור, און ער האט געפרעגט דעם איד, איז דאס די זעלבע סידור וואס די האסט געהאט, האט דער איד מיט פרייד געזאגט, אז יא דאס איז די זעלבע סידור.

האט דער ראפשיצער רב געזאגט פאר דעם איד, "**נעם דיר דעם סידור, האסטו צוריק דיין סידור, און זיי אים מוחל**, דער איד האט טאקע געזאגט, "**איך וועל אים מוחל זיין, אבער נאר ווייל די רבי הייסט**", האט דער הייליגער צדיק מדזיקוב זי"ע מסיים געווען, אז די מעשה איז מסוגל פאר שמחה.

• • •

הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זי"ע האט דערציילט, אז ווען דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט חתונה געמאכט, זענען די צוויי גרויסע תלמידים דער הייליגער קאמינקא רב און דער הייליגער צאנזער רב זי"ע געקומען אויפן חתונה.

כדי צו משמח זיין חתן כלה האבן זיך די צוויי צדיקים פארשטעלט ווי קמצנים און אריין געבערענגט א לייטער, דער עולם האט דאס אנגעהאלטן, און די צוויי צדיקים זענען ארויף די טרעפ פונעם לייטער, פון איין זייט דער קאמינקא רב, און פון די צווייטע זייט דער הייליגער צאנזער רב, אנקומענדיג אויבן איז דער צאנזער רב געווען מיט צוויי טרעפ העכער ווי קאמינקא רב.

האט זיך דער הייליגער ראפשיצער רב אנגערופען, **קאמינקא רב, דער צאנזער רב איז אייך איבער געגאנגען**, שפעטער האט מען פארשטאנען די הייליגע ווערטער פונעם ראפשיצער רב, אז דער צאנזער רב האט מעריך ימים געווען כמעט מיט 24 יאר מער ווי דעם הייליגען צדיק רבי שלום מקאמינקא זי"ע.

• • •

הגה"ק רבי ישראל דוב בער בעל רביד הזהב אב"ד יאשניצא זי"ע, וועלכער איז געווען א תלמיד מובהק פונעם הייליגען זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און האט זיך מסתופף געווען בצלו פונעם ראפשיצער רב פאר פופצן יאר, דער רבי ישראל דוב זי"ע האט דערציילט דריי מופתים וואס ער האט אליין געזען בייַ זיין הייליגן רבי'ן דער ראפשיצער רב זי"ע.

• • •

דאס ערשטע מופת.

איינמאל די ערשטע נאכט סוכות, קומט אריין א פרוי מיט א קינד אויף די הענט צום הייליגען ראפשיצער רב זי"ע, און ווייזט פאר'ן ראפשיצער רב דאס קינד, אז ער ליידט רח"ל פון אן "**אפצערונג**" קרענק, ער איז קליין און איין געדארט, און נעמט נישט צו קיין וואג, רופט זיך אן דער הייליגער ראפשיצער רב צו איר, "**איך האב פיינט צו זאגן, נאר איך מוז זאגן!, דאס קינד איז נישט אויסגעלייזט!**", אזוי ווי די פרוי האט דאס געהערט, האט זי זיך באלד דערמאנט טאקע, אז דער רבי איז געזעכט, דאס קינד איז א בכור, און איז נישט אויס געלייזט געווארן, מען האט אים נישט געמאכט קיין '**פדיון הבן**'.

האבן די חסידים אויס געפרעגט די פרוי, פון וואו זי איז, וואו זי וואוינט, זענען זיי געווואויר געווארן, אז זי וואוינט ערגעץ אין א שטעטל ווייט פערציג קילאמעטער פון ראפשיץ, אזוי אז בדרך הטבע וואלט נישט מעגליך געווען אז דער ראפשיצער רב זאל האבן געוואוסט פון דאס קינד, אז ער איז נישט אויסגעלייזט געווארן, נאר עס האט געמוזט זיין, אז מיט רוח הקודש האט ער פארשטאנען און געזען, אז מען האט נישט געמאכט פאר'ן קינד קיין פדיון הבן.

• • •

דאס צווייטע מופת.

דאס האט פאסירט מיט'ן יאשניצער רב אליין, און ווי פאלגענד האט ער דאס אליין דערציילט, איך האב אמאל, נישט מער געדאכט, געהאט א וואונד אויפ'ן פיס, דאס איז געווען סוכות צייט, איך בין דעמאלט געווען אין ראפשיץ ביים הייליגען זרע קודש זי"ע, אזוי ווי איך האב געליטן יסורים פון דעם וואונד, האב איך מיך נישט געשטופט צווישן עולם, ווייל איך מורא געהאט אז מען זאל מיך נישט צודרוקן דעם פארווייטאגטן פוס, נאר איך האב מיך געזעצט ביים וואנט, אונטער'ן אויוון, כדי מען זאל מיך נישט קענען צודרוקן.

הושענא רבה בייטאג, בשעת'ן דאוונען, בין איך געשטאנען אונטערן אויוון די גאנצע צייט, אבער ווען עס איז געקומען צום קלאפן די הושענות, האט אן איד וועלכער איז געשטאנען נעבן מיר, אומווועלנדיג א קלאפ געטוען מיט זיינע הושענות גלייך אויף מיין פארווייטאגטן פוס!, מיינע יסורים זענען געווען אומדערטרעגליך, און פון גרויס ווייטאג בין איך אנידערגעפאלן, און איך האב כמעט גע'חלש'ט.

בשעת דאס האט פאסירט, איז דער רב געשטאנען אין אנדערן עק בית המדרש, אויף זיין ארט ביי די מזרח וואנט, ביים עמוד, אויסגעדרייט מיט'ן פנים צו די וואנט, אבער אין יענע רגע ווען איך בין צוזאמען געפאלן, האט דער רב זיך אויס געדרייט דאס פנים, און איז צו געקומען צו מיר דארט ביים אויוון, און זאגט מיר, "**ישראל בער לעבן!, עס טוט דיר זיכער ווי, קום מיט מיר, וועסטו זיך דערכאפן דאס הארץ מיט אביסל לעקער און ברוינפן**", און די רבי מיט זיין הייליגע אויגן האט מיך ממש גערעטעוועט.

• • •

דאס דריטע מופת.

דאס האט אויך פאסירט מיט'ן יזשניצער רב אליין, ווי פאלגענד, דער יאשניצער רב, איז געווארן אן אייד'עם ביי א רייכן איד, אן איינוואוינער פון די שטאט רימנוב, פופצן יאר האט דער יאשניצער רב געגעסן קעסט ביי זיין שווער, אין יענע יארן, האט דער יאזשניצער רב געהאט א נאנטן חבר, וועלכער איז אויך געזעסן אויף קעסט ביי זיין שווער, פלעגן די צוויי חברים שטענדיג זיין אינאיינעם ביים רבי'ן אין ראפשיץ.

שטענדיג פלעגן זיי זיצן ביים טיש איינער נעבן אנדערן, דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע פלעגט זיך פירן, אז ער אליין בכבודו

ובעצמו פלעגט טיילן די בילקעס צו די סעודה, וועו ער איז געקומען צו די צוויי חברים, **פלעגט דער ראפשיצער רב שטענדיג אויסזוכן צוויי בילקעס וועלכע זענען געווען צו געקלעבט איינע צו די אנדערע, און דאס אזוי דערלאנגען צוזאמען געקלעבטערהייט, פאר די צוויי חברים**.

אמאל האט פאסירט, אז די חברותא שאפט דער יאשניצער רב מיט זיין חבר האט זיך אביסל אפגעקילט, זיי זענען שוין נישט געווען אזוי באפריינדעט ווי אמאל, און האבן אפילו געטראגן אביסל א שוואר הארץ איינער אויפ'ן אנדערן, יענעם פרייטאג צו נאכטס, וועו זיי זענען געזעסן ביים טיש, און ס'איז געקומען די צייט אז דער ראפשיצער רב זאל טיילן די בילקעס, האט ער ווי געווענליך פאר זיי אויסגעזוכט צוויי צוזאמענגעקלעבטע בילקעס, דאס מאל האט ער אבער עס נישט אהין געגעבן פאר זיי אזוי צוזאמען געקלעבט, נאר ער האט עס קודם צוטיילט איינע פון די אנדערע, און דאן עס אהין געגעבן פאר'ן יאשניצער רב מיט זיין חבר, יעדן באזונדער א בילקע.

נאכ'ן טיש, וועו די צוויי חברים זענען אהיים געגאנגען, האט זיך איינער אנגערופן צום אנדערן, "פארוואס האט דער רבי אונז היינט נישט געגעבן צוויי בילקעס צוזאמען געקלעבט ווי געווענליך, נאר האט עס קודם צוטיילט, זיכער האט דער רבי מיט זיין רוח הקודש געזען וואס עס טוט זיך ביי אונז", אין יענעם מאמענט האבן זיי זיך איבערגעבעטן איינער דעם אנדערן, און די צוויי האבן געטרינקען א לחיים אינאיינעם, און זענען צוריק געווארן גוטע פריינט נאך מער ווי פריער, צומארגנס, שבת בייטאג ביי די סעודה, וועו דער ראפשיצער רב האט געטיילט די בילקעס, האט ער זיי שוין ווייטער געגעבן צוויי צוזאמען געקלעבטע בילקעס, אזוי ווי פריער, דעמאלט האבן זיי זיך ביידע ערשט איבערצייגט, וועי ווייט עס דערגרייכט דאס רוח הקודש פון רבי'ן דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע.

• • •

ווי באקאנט האט דער הייליגער צדיק וקדוש דער זרע קודש מראפשיץ זי"ע זיין גאנץ לעבן באהאלטן זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה מיט וואס ער האט זיך געפירט, ווייל ער האט געדינט דעם באשעפער מיט אן אמת, אויך האט דער הייליגער ראפשיצער רב נישט געקענט סובל זיין מענטשן וואס טוען מצוות און זענען זיך מסגף, און דורך דעם ווערן זיי בעלי גאוה רח"ל, און דאס איז גורם אז זיי זאלן נישט מקיים זיין די מצוות השם מיט אן אמת, און מיט דעם ווערט מען דאך דערוואטערט פונעם באשעפער.

מאכט זיך אמאל, אז דער ראפשיצער רב זי"ע האט געטראפן א איד וואס האט זיך מסגף געווען, ער פלעגט פאסטן משבת לשבת, און זיצן אין ביהמ"ד דעם גאנצן טאג און עוסק געווען בתורה, אבער דער ראפשיצער רב מיט זיינע הייליגע אויגן האט מרגיש געווען, אז דער איד מיינט דאס נישט לשם שמים, נאר האט מיט דעם אינזין אז מען זאל אים דורך דעם מכבד זיין און האלטן חשוב.

האט דער ראפשיצער רב זי"ע מיט זיין חכמה געבעטן אפאר יונגעלייט פון זיינע תלמידים, אז זיי זאלן גיין און געבן א שטופ פאר דעם איד, און בשעת מעשה האט דער הייליגער ראפשיצער רב געזאגט פאר די יונגעלייט בזה"ל, "**וואס שטופט איר דעם חשובען איד, איר ווייסט נישט אז דער איד פאסט יעדן מאנטאג און דאנערשטאג**", דער איד הערענדיג די ווערטער האט ער זיך אנגעריפן, "**און משבת לשבת פאסט איך נישט**", ווי צו זיך גרויס האלטן אז ער פאסט דאך משבת לשבת אויך נישט נאר מאנטאג און דאנערשטאג.

אזוי ווי דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט דאס געהערט, האט ער אריין געריפן דעם איד צו זיך אין שטוב, און האט אים מסביר געווען, ווי ווייט ער איז נעבעך פארקראכן פונעם דרך האמת, אז ער פאסט און איז זיך אזוי מסגף, אבער אזוי ווי ער טוט דאס אלעס נאר כדי זיך גרויס צו האלטן, טוט ער נעבעך גארנישט אויף, נאר פונקט פארקערט, דער באשעפער האט בכלל נישט קיין הנאה פון אזא עבודת השם וואס קומט מיט גאווה, ווייל דער רבוש"ע האט נאר ליב די מידה פון ענווה.

• • •

ווי באקאנט האבן די צוויי תלמידים פונעם ראפשיצער רב זי"ע דער הייליגער קאמינקא רב און דער הייליגער צאנזער רב זי"ע אסאך ארויסגעהאלפן אין שטוב פין זייער רבין, איין ערב שבת קודש איז דער הייליגער צדיק דער עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע געווען אין שטוב פונעם ראפשיצער רב זי"ע, האט אים דער ראפשיצער רב געזאגט, **קומט לאמיר אייך ווייזן מיינע קארטאפל שיילערס**.

איז דער הייליגער ראפשיצער רב אריין אין די קיך, און דארט זענען געשטאנען די צוויי הייליגע תלמידים און געשיילט קארטאפל לכבוד שבת, דער ראפשיצער רב איז אריין אין קיך, און צו גענומען א מעסער פון אויפן טיש, און די צוויי תלמידים האבן דאס נישט באמערקט.

אבער דאן איז געווארן א דין ודברים צווישן די צוויי תלמידים, אויב זיי זענען חייב אויף דעם מעסער, אדער זענען זיי נאר א שומר חינם און נישט חייב, עס איז צווישן די צוויי גדולים געפלויגן ראשונים און אחרונים ביז פון גרויס ריתחא דאורייתא האט אנגעהויבן פליען קארטאפל, דאן האט דער ראפשיצער רב צוריק געלייגט דעם מעסער און עס האט זיך אפגעשטעלט.

ביים צדיק הרה"ק רבי משה ארי' פריינד מירושלים זי"ע איז געווען א בחור, וואס האט געהאלפן ערב פסח מיט די געברויכן ביים צדיק אין שטוב, איינמאל האט דער בחור געבעטן דעם ירושלימער רב, אז ער זאל מתפלל זיין אז ער זאל האבן דעם יראת שמים ווי די קארטאפל שיילערס ביים הייליגען ראפשיצער רב זי"ע, וואס זענען געווען דער צדיק רבי שלום מקאמינקא זי"ע, און דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע.

דער צדיק רבי משה אריה זי"ע האט אראפגעלייגט זיין קאפ פאר אפאר מינוט, און דאן זאגט ער פארן בחור, **ביים באשעפער האב איך שוין געפויעלט, יעצט ברויך איך פויעלען ביי דיר**.

• • •

הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זי"ע האט דערציילט, אז דער הייליגער זרע קודש דער ראפשיצער רב זי"ע איז אמאל געקומען צו א שטעטל, נאנט צו יערסלוב, דארט האט זיך געפונען א איד וואס איז שוין א לאנגע צייט געווען געלעמט, דער איד האט זיך נעבעך נישט געקענט רירן פון פלאץ, מען האט געזען'ט דעם איד, אז אויב מען וועט אים אוועק לייגן אויף דעם וועג ווי דער ראפשיצער רב דארף דורך גיין, וועט ער און זיין משפחה איינרייסן אויף א ישועה.

מען האט אים אוועק געלייגט אויף א קליין בריקל פון האלץ ווי דער ראפשיצער רב האט געדארפט דורך גיין, מ'האט גערעכנט אז ווען דער ראפשיצער רב וועט דארט אנקומען, וועט דער חולה און די בני המשפחה בעטן, אז דער צדיק זאל בענטשן דעם חולה אז ער זאל שוין האבן א ישועה.

ווען דער ראפשיצער רב איז דארט אנגעקומען, האט ער געזען ווי דער איד ליגט דארט, און פארשטעלט אים דעם וועג פון קענען גיין אין בית המדרש, ער האט נישט געוואוסט אז דער איד איז נעבעך געלעמט, האט דער הייליגער ראפשיצער רב אויף געהויבן זיין שטעקן, און געגעבן א זאג פאר דעם געלעמטן איד, **"דו הייבסט דיך אויף, אז נישט גיב איך דיר מיט'ן שטעקן"**, הפלא ופלא, דער איד האט תיכף ומיד זיך אויפגעהויבן, און אנגעהויבן צו לויפן צו זיך אהיים.

ווען דער ראפשיצער רב זי"ע וואס האט זיך זיין גאנץ לעבן באהאלטן מיט זיין גדלות, האט זיך דערוואוסט אז די שטאט רעש'ט זיך פון דעם מופת וואס ער האט געפראוועט, איז ער געבליבן דריי טעג אין שטוב, ווייל ער האט זיך געשעמט אז יעדער איז געוואויר געווארן ווער ער איז, עס האט אים זעהר וויי געטוען וואס ער איז אנטפלעקט געווארן, ער האט דאך אזוי שטארק געוואלט בלייבן באהאלטן, אז קיינער זאל נישט וויסן זיינע מדריגות, און יעצט איז א איד געהאלפן געווארן, בלויז מיט זיין רעדן.

...

הרה"ק רבי אברהם שמחה מבארנוב זי"ע, וואס איז געווען אייניקל פונעם הייליגען דזיקובער זי"ע, האט דערציילט די מעשה וואס ער האט געהערט פון זיין זיידן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע, אז אמאל האט זיך דער טאטע דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע דערוויסט, אז דער הייליגער עטרת צבי מזידיטשוב זי"ע איז זייער נישט געזונט, איז דער הייליגער ראפשיצער רב געפארן מבקר חולה זיין דעם צדיק מזידיטשוב.

ווען דער ראפשיצער רב איז אנגעקומען קיין זידיטשוב, איז ער גלייך אריבער צום שטוב פונעם הייליגען עטרת צבי כדי צו זען וואס דער צדיק מאכט, אזוי ווי ער קומט אריין, זעט ער דארט דעם משמש וואס מען האט געשטעלט צו זיך אפ געבן מיטן עטרת צבי, און דער משמש שלאפט, דער הייליגער ראפשיצער רב האט ארום געזיכט דעם עטרת צבי, אבער ער האט דעם צדיק נישט געטראפן ביי זיך אין שטוב, ווען דער משמש האט זיך דערוועקט און געזען אז דער עטרת צבי איז נישט אין בעט, האט ער זיך זייער דערשראקען, ווייל דער דאקטאר האט געהאט אן געזאגט, אז דער צדיק זאל בשום אופן נישט ארויס גיין אין אזא מצב.

דער הייליגער ראפשיצער רב און דער משמש האבן ארום געזיכט דעם עטרת צבי פאר א שטיק צייט, לפלא האבן זיי געטראפן דעם צדיק דעם עטרת צבי, ווי ער ליגט אינעם טייך ביז צו די קאפ, און ער איז עוסק בתורת הנסתר, וואס ווי באוויסט האט דער צדיק זיך גאר אסאך מסגף געווען, אין פלעגט זיך גיין טובל'ן אינעם פראסטיגען טייך, דער ראפשיצער רב האט נישט געוואלט שטערן דעם צדיק בשעת ער איז עוסק אין די הייליגע זאכן, אבער ער האט זייער מורא געהאט פארן רבין'ס געזונט.

נאך א שטיק צייט ווען דער הייליגער עטרת צבי האט באמערקט דעם הייליגען ראפשיצער רב, האט ער מקבל פנים געווען דעם צדיק מראפשיץ מיט א שמחה און א שמייכל און זיך זייער געפרייט צום חשובען גאסט, האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע זיך איינגעבעטן ביים עטרת צבי, אזוי ווי די רבי איז דאך נישט געזונט יעצט, איז דאך ממש א סכנה צו זיין אינעם קאלטן טייך, ווייל מען קען זיך נאך זייער פארקילען, און עס איז דאך דא א מצוה אין די תורה פון ונשמרתם מאוד לנפשותיכם.

האט דער הייליגער עטרת צבי זיך צעלאכט און געזאגט פארן ראפשיצער רב, **ראפשיצער רב לייגט אריין די האנט אינעם טייך עס איז בכלל נישט קאלט**, דער ראפשיצער רב האט טאקע אריין געלייגט די האנט אינעם טייך, האט דער ראפשיצער רב געזאגט, **אז דאס וואסער איז געווען ממש הייס דארט ווי דער צדיק איז געזעצן, ווייל דער צדיק מיט זיין קדושה האט דעם וואסער אן געווארמט**, אבער דאן האט דער עטרת צבי געזאגט, חז"ל זאגן דאך מצוה לשמוע דברי חכמים, און אויב איר ראפשיצער רב הייסט ארויס גיין וועט מען ארויס גיין.

...

צדיקים האבן דערציילט, אז דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט זיין גאנץ לעבן זיך באהאלטן, און ער האט כסדר געזאגט, אז דער יצר הרע נער'ט זיך אין אים, און ער ווייסט נישט אז ער איז א ערליכער איד, און די נאנטע האבן דערציילט, אז בשעת די הסתלקות פונעם ראפשיצער רב זי"ע, האט דער צדיק געוויזן מיט די פינגער פארן יצר הרע, **"איך האב דיך גוט אויס גע'נער'ט"**, און דאס האבן צדיקים געזאגט, פארוואס דער צדיק האט געלאזט צוואה אז מען זאל שרייבן אויפן מצבה בזה"ל, **"יחיד בדורו בחכמת אלקית"**.

...

הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זי"ע האט דערציילט, אז איינמאל איז געקומען א שליחות פון הרה"ק בעל אהבת שלום מקאסוב זי"ע, אז דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע זאל קומען צו אים אויף א שבת, ווען מען איז געקומען דאס דערציילן פאר ראפשיצער רב, האט ער געזאגט, **"פאר אזא זאך ברויך מען זיך איבער רעדן "מיטן גראבן בויך", וואס האט רוח הקודש"**, וואס דאס איז געווען הרה"ק **רבי שמעון מיערסלוב** זי"ע, וואס זיין רבי דער הייליגער ראפשיצער זי"ע פלעגט אים אזוי ריפן, וויבאלד דער צדיק מיערסלוב, האט דורך עסן אויף געטון גאר גרויסע זאכן.

ווען מען איז געקומען פרעגן דעם צדיק רבי שמעון מיערסלוב זי"ע אויב מען זאל פאר קיין קאסוב אויף א שבת, האט דער צדיק רבי שמעון געזאגט, פאר אזא זאך וועט מען זיך מיזן וואשן צו א גרויסע סעודה, און נאכן סעודה האט דער צדיק וקדוש רבי שמעון געזאגט, מען וועט מיזן עסן נאך א סעודה, נאכן צווייטן סעודה האט דער צדיק רבי שמעון געזאגט, מען זאל נישט פארן, און דער ראפשיצער רב איז טאקע נישט געפארן, ווייל רבי שמעון האט געזאגט נישט פארן.

הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זי"ע האט דערציילט, אז עס איז פאר געקומען אן אסיפת רבנים אין שטאט יערסלאב, און דארט ביים אסיפה איז אויך געווען הרה"ק רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע און הגה"ק רבי יעקב רובין מלינסק זי"ע, און דער צדיק מלינסק האט געהאט מיט זיך זיין זון הרה"ק רבי מענדעלע מלינסק זי"ע, דער טאטע פונעם הייליגען ראפשיצער רב זי"ע,

וואס איז נאך דאן געווען א בחור, האט דער צדיק מלינסק געבעטן דער צדיק רבי איציק'ל זאל פארהערן זיין בחור מענדעלע.

רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע האט טאקע פארהערט דעם בחור, און ער איז זייער נתפעל געווארן פונעם גדלות פון דעם בחור, האט ער געפרעגט דעם טאטן אויב ער איז מסכים זיך משדך זיין מיט אים, ווייל ער האט אויך יעצט א טאכטער הצדקת בילא, און ער וואלט זייער געוואלט האבן דעם בחור פאר אן איידעם, פארשטייט זיך אז דער צדיק מלינסק האט זיך זייער געפרייט פאר דעם שידוך, וואס הייסט אז ער קען ווערן א מחותן מיטן צדיק רבי איציק'ל האמבורגער, און זיי האבן געשלאסן שידוך.

ווען דער צדיק מלינסק איז אהיים געקומען, האט ער מבשר געווען די גוטע בשורה פאר די רעבעצין, אז ער האט ב"ה א שידוך געטון מיט זייער בחור, די רעבעצין איז געווארן זייער ברוגז אויפן מאן, היתכן ער האט געטון דעם שידוך אן דעם וואס זי זאל זעהן די כלה, און די רעבעצין האט געוואלט מען זאל מבטל זיין דעם שידוך, האט דער צדיק מלינסק צו געזאגט פאר די רעבעצין, אז אויב ביי די חתונה ווען די מחותנים מיט די כלה וועלן קומען, וועט זי דאן נאך אלס נישט וועלן דעם שידוך, וועט מען מבטל זיין דעם שידוך.

ווען עס איז געקומען דער זמן החתונה און די כלה איז טאקע אנגעקומען, האט די כלה נישט מוצא חן געווען ביי די רעבעצין, און זי האט געבעטן דעם מאן אז מען זאל מבטל זיין דעם שידוך, האט דער צדיק געזאגט, אז מען וועט ריפן דעם חתן און פרעגן, און אויב די כלה וועט נישט מוצא חן ביי אים אויך נישט, וועט מען מבטל זיין דעם שידוך, אבער דער בחור איז געווען א ערליכער און א קדוש, האט ער געזאגט פאר די טאטע און מאמע, אז ער האט נישט חתונה מיט א כלה וועגן שיינקייט, און ער איז נישט מסכים מען זאל מבטל זיין דעם שידוך.

דאן איז געקומען די צייט ווען יעדע מחותן האט געברויכט געבן דעם נדן וואס מען האט זיך אונטער געגומען, האט דער צדיק רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע געזאגט, אז ער האט נישט דאס געלט וואס מען האט צו געזאגט פאר נדן, די רעבעצין האט נאכאמאל אנגעהויבן פארפירן און געזאגט, די זעסט אפילו דאס נדן קען דער מחותן נישט געבן, און ווייטער געבעטן אז מען זאל דעם שידוך מבטל זיין, אבער ווען מען האט געפרעגט דעם בחור וואס ער וויל, האט ער געזאגט, איך האב נישט חתונה מיט א כלה וועגן געלט, און בלית ברירה האט די רעבעצין געמיזט מסכים זיין צו גיין צום חופה.

א טאג נאך די חתונה האט דער שווער דער צדיק רבי איציק'ל האמבורגער זי"ע געזאגט פארן חתן, באמת האב איך יא געברענגט דאס געלט וואס איך האב צו געזאגט פאר נדן, נאר איך האב דיך געוואלט אויס פראבירן אויב די וועסט זיך לאזן וועגן געלט פארפירן, אבער אזוי ווי די בוטס בייגעשטאנען דעם נסיון און נישט חתונה געהאט וועגן שיינקייט און געלט, וועל איך דיך בענטשן, אז עטץ זאלטס האבן א קינד וואס וועט באלייכטן די וועלט מיט זיין תורה און קדושה, און פון דעם ברכה איז צו זיי געבוירן געווארן א קינד, וואס איז שפעטער אויסגעוואקסן דער הייליגער צדיק וקדוש רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע.

...

דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט אמאל געזאגט בדרך צחות, אז דריי זענען מזל'דיג ראש השנה.

א) דער באשעפער כביכול איז מזל'דיג, ווייל מען האט נישט געשחט'ן יצחק אבינו ע"ה אויף די עקידה, ווייל וואלט מען ווען באמת געשחט'ן יצחק אבינו ע"ה, וואלטן אידן געקענט בעטן אסאך מער.

ב) אידן זענען מזל'דיג, ווייל מען זאגט בעפאר שופר בלאזן נאר קאפיטעל מ"ז 7 מאל, און נישט קאפיטעל קי"ט, ווייל ווען יא וואלט מען געבלאזען שופר אסאך שפעטער.

ג) דער שטן האט מזל, אז מען בלאזט שופר פון די שמאלע זייט, אזוי קען ער ארויסגיין פון די ברייטע זייט, שטעלט ענק פאר אויב וואלט מען געבלאזן פון די ברייטע זייט, וואלט דער שטן געברויכט ארויס גיין פון די שמאלע זייט.

...

דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע האט מעיד געווען אויפן תלמיד דער צדיק רבי אלימלך מרודניק זי"ע בזה"ל, "**שיש לו גילוי אליהו בכל עת שרוצה ובלי הכנה מקודם**", און הרה"צ רבי ישכר בעריש הילפרין אב"ד בייטש זי"ע האט דערציילט, אז בשעת דער צדיק רבי אלימלך מרודניק זי"ע איז געווען אויף די חתונה פון איינע פון די קינדער פון הרה"ק רבי אברהם מאולינוב זי"ע, האבן זיך ביי די חתונה באטייליגט מער ווי הונדערט צדיקים מדורו.

און דער צדיק רבי אלימלך מרודניק זי"ע האט זיך אויף געשטעלט ביי די חתונה, און געזאגט דברי בדחנות צו משמח זיין די חתן כלה און לכבוד די מחותנים און צדיקים וואס זענען דארט געווען, איז דארט אויך געזעצן דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע, און ווען ער האט געזען ווי דער עולם וואונדערט זיך אויפן צדיק רבי אלימלך, אז ער שטייט אין די הייעך און זאגט דברי בדחנות, האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע געזאגט, "**לאכט נישט פון דער יונגערמאן, ווייל ער איז זוכה צו גילוי אליהו הנביא, ווען ער וויל אן אפילו זיך ברויכן גרייטן דערפאר**".

...

איינמאל איז דער צדיק הרה"ק רבי חיים בעל תורת חיים מקוסוב זי"ע געווען אין שטאט ראפשיץ ביים הייליגען זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און דארט איז אויך געווען דער צדיק רבי אלימלך מרודניק זי"ע, און דער הייליגער תורת חיים האט געזען ווי דער צדיק מרודניק דרייט זיך ארום, און פון צייט צו צייט גייט ער צו צי א קינד דארט, און שפילט זיך מיט זיין היטל מיט א שמייכל.

עס איז פארן הייליגען תורת חיים געווען א גרויסע וואונדער, ווייל דער צדיק מרודניק איז געווען מפורסם אלס א גברה רבה און א איש קדוש מאוד, איז פארוואס פארברענגט ער אזוי מיט אזאנע זאכן, אבער גלייך האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע תופס געווען זיינע מחשבות, און האט געזאגט פארן תורת חיים בזה"ל, "**מיר האבן בקבלה, אז די אייניקלער פונעם רבין דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע האבן גילוי אליהו, און אויף דעם צדיק מרודניק ווייסן מיר ביחוד אז ער האט גילוי אליהו**".

...

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע האט אמאל מסביר געווען פאר זיינע תלמידים די סוד פון משתטח זיין אויף קברי צדיקים, און ער האט פארציילט, איינמאל איז ער געפארן מיט זיין טאטן הרה"ק רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, אויפן ווענ איז מען דורך די שטאט זלאטשוב, האט די טאטע געזאגט, דא אין

די ביה"ח ליגט חברנו הרה"ק רבי אברהם חיים בעל אורח לחיים מזלאטשוב זי"ע לאמיר גיין צו זיין קבר.

וועו מען איז אנגעקומען צום ציון קדשו, האט די טאטע דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע אנגעהאט זיין וועסטל און געהאט זיין לילקע צובערך, ער איז צו געגאנגען צום קבר פונעם אורח לחיים און זיך געלייגט בפישוט ידים ורגלים פאר א שטיק צייט, דערנאך איז מען געפארן ווייטער.

וועו דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע איז אנגעקומען אין שטאט, האט מען זיך געשטעלט דאוועגען מעריב, עס איז געווען ליל ראש חודש, און דער שמש האט אויסגעקלאפט פאר שמונה עשרה יעלה ויבוא, נאך מעריב האט דער הייליגער זרע קודש זי"ע געזאגט פאר זיין זוהן, **לייזשצא [כינוי חיבה לשם אליעזר], פארוואס האסטו מיר דארט אין ביה"ח ביים קבר פונעם אורח לחיים נישט געזאגט אז עס איז ערב ראש חודש**.

און דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט מסביר געווען פארן זוהן רבי אליעזר די סיבה פארוואס ער האט געוואלט וויסן אז עס איז ראש חודש, **ווייל זייענדיג דארט האב איך געזיכט ידידי ורעי אין אלע עולמות, און איך האב אים נישט געטראפן, אויב וואלט איך געוויסט אז עס איז ערב ר"ח, וואלט איך געוויסט ווי אים צו זיכן, ווייל עס איז דא אין הימל א ספעציעלע היכל, וואס ערב ר"ח גייען אלע נשמות פון צדיקים דארט אריין, און דארט האב איך נישט געזיכט.**

...

מען דערציילט, אז איינמאל איז דער הייליגער חוזה מלובלין אריין אין אזא גרויסע דביקות דקדושה, אז עס האט ממש אויס געזען ווי ער איז שוין נישט בעולם הזה, איז דארט געווען זיין גרויסע תלמיד דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און ער האט געזען אז אט אט איז די רבי שוין נישט מיט אונז.

האט ער געהייסן מען זאל שנעל לאזן **רופן א איד אן עם הארץ**, האט מען גערופען דעם לעדער האנדלער וואס איז געווען א גרויסע עם הארץ, און דער הייליגער זרע קודש האט געהייסן פאר דעם איד, אז ער זאל ארויף לייגן זיינע הענט אויפן הארץ פונעם הייליגען חוזה מלובלין, **און גלייך האט מען געזען אז דער חוזה איז ב"ה צוריק**.

וועו מען האט געפרעגט דעם הייליגען זרע קודש, פארוואס ער האט געברויכט רופן דעם עם הארץ צו קענען צוריק בענגען דעם רבין, האט דער זרע קודש געזאגט, דער הייליגער רבי מיט זיין גרויסע דביקות, האט זיך אפגעשיידט אינגאנצן פון דעם עולם הגשמיות, **אבער וועו דער איש מגושם וואס האט נישט קיין תורה אין זיך האט אים אנגעכאפט, איז דער דביקות אוועק, און דאן איז ער צוריק געקומען צום עולם הגשמי.**

...

וו עס איז באוויסט, האט דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע געהאט אסאך קעגנערס פון די מתנגדים טאקע אין זיין שטאט לובלין, אויך דער לובלינער רב הגה"**ק רבי עזריאל הורוויץ** זי"ע, וועמען מען האט געפרעגט "**דער אייזערנער קאפ**" איז געווען פון די גרויסע מתנגדים קעגן דעם חוזה, כאטש ער האט גאר שטארק מחשיב געווען דעם הייליגען חוזה פין לובלין, און געהאט פאר אים דרך ארץ, איז ער אים דאך געווען א קעגנער אלס מתנגד.

וועו דער הייליגער חוזה איז נסתלק געווארן, איז געווען א גרויסע מחלוקה צווישן די חסידים פונעם חוזה אין די קהילה מיט די "חברא קדישא" לייט, וואס זענען אויך געווען ביטערע מתנגדים, און מען האט זיך געקריגט ווי מען זאל באערדיגען דעם הייליגען חוזה מלובלין, פארשטייט זיך אז די חסידים האבן געוואלט לייגן זייער רבין אויף א חשובע פלאץ, אבער די מתנגדים האבן בשום אופן נישט מסכים געווען.

איז דארט געווען הרה"ק רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, פון די גרויסע תלמידים פונ'ם רבי'ן פון לובלין, וואס איז אויך געווען באוויסט אלס א געטליכער חכם, האט ער זיך געמאכט ווי איינע פון די מתנגדים, ער האט אן געהויבען צו רעדן אויף די חסידים, און געזאגט אז זיי זענען עזות פנים'ער, און נאר אלס מורא האט ער געמוזט קומען צו פארן צום רבי'ן פון לובלין.

ער האט זיי אזוי לאנג איין געערעדט אז ער איז אויך א מתנגד, אז זיי האבן זיך געלאזט פארנארן פון אים, און טאקע אים האבן זיי אויס געקליבען אז ער זאל גיין צוזאם מיט'ן לובלינער רב, דער אייזענע קאפ, אויס צו זוכען א פלאץ אינעם ביה"ח, ווי צו לייגען דעם הייליגען חוזה מלובלין זי"ע.

זיי זענען געגאנגען אויפן בית החיים, און דער ראפשיצער רב האט געהאלטן א שאוועל אין זיין האנט, און ביי יעדן חשוב'ן ארט ווי זיי זענען דורך, האט ער געפרעגט, זאל איך דא גראבען, און דער גאון ר' עזריאל האט זיך אלס געערעגט אויף אים, ביז זיי זענען צו געקומען צום פלאץ ווי עס איז געווען דער ציון קדשו פון הגה"ק רבי שכנא מלובלין זי"ע, און דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע מיט זיין גרויס קדושה האט דערשפירט די קדושה פון דעם פלאץ, האט ער געגעבען א פרעג, זאל איך דא גראבען, און געזאגט שוין עס וועט שוין זיין גוט דא אויך.

דער גאון רבי עזריאל האט צוליב די פונסטערקייט און פון תענית שוואכקייט, ווייל עס איז דאך געווען תשעה באב, נישט באמערקט וועו עס ליגט דארט, האט ער מסכים געווען, דער ראפשיצער האט שנעל אנגעהויבן צו גראבן דארט, און געהייסן די תלמידים פונעם חוזה זאלן אים העלפן גראבן דעם קבר.

אבער דערווייל האט מען זיך געכאפט, אז דער פלאץ איז דער שענסטער און חשוב'סטער פלאץ אינעם גאנצן ביה"ח, האט דער גאון ר' עזריאל געוואלט צוריק ציען, דער ראפשיצער רב האט אבער נישט געוואלט אוועק גיין פון דארט, און ער האט געגראבן שנעל מיט אלע כוחות, און ער האט געזאגט, אז דאס וועט ער אויס פירען אפילו מיט מסירת נפש, און אוועק געבן זיין לעבן דערויף.

ווייל דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע פלעגט ביי יעדע עת צרה הייסן גיין מתפלל זיין אויפן קבר פון הרה"ק רבי שכנא זי"ע, און דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע האט געזאגט, **אז אלע גדולים וואס זענען דארט נקבר געווארן, זענען שוין אריבער קיין ארץ ישראל, ווייל די מנהג ביי די חברא קדישא איז געווען, אז ביי די טהרה פון א רב אין שטאט, האט מען דאן אפ געזאגט דעם רב פון זיין פאסטן.**

אבער נאר ער אליין הרה"ק רבי שכנא זי"ע איז איבער געבליבן ביי זיין מקום קבורה, וויבאלד מען האט פארגעסן אים צו אפ זאגן

פון זיין פאסטן, איז ער דערפאר געבליבן דעם רב אין שטאט לובלין, כדי צו באשיצן די שטאט פון שריפות און אנדערע אומגליקען וואס זאלן נישט געשען, און דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע איז מיט די מסירת נפש פון זיין גרויסן תלמיד דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע, באעערדיגט געווארן אויפן שענסטן פלאץ אינעם ביה"ח.

...

אמאל איז דער צדיק דער הייליגער בני יששכר מדינוב זי"ע געווען ביי זיין רבין דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע אויף שבת קודש, און זיין רבי דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט צו געשיקט דעם בני יששכר זי"ע צום עמוד, ווי באקאנט האט דער צדיק דער בני יששכר געדאווענט מיט א געוואלדיגע התלהבות און דביקות, און בשעת'ן דאווענען פסוקי דזמרה האט דער צדיק פארגעסן אז ער שטייט ביים עמוד, און ער האט זיך ארום געדרייט אין ביהמ"ד מיט א געוואלדיגע דביקות.

איז דארט געווען א חסיד פונעם הייליגען ראפשיצער רב זי"ע, וואס עס האט אים זייער וויי געטון אז דער בני יששכר פירט זיך אזוי אויף פארענט פונעם רבין, און ווען דער הייליגער בני יששכר זי"ע איז אריבער נעבן דעם חסיד, האט דער חסיד געוואלט אראפ טרעטן אויף איינע פון די ציצות פונעם בני יששכר, און אזוי אים ארויס נעמען פון זיין דביקות.

אבער דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע האט דאס גלייך באמערקט, און ער האט גלייך געוויזן פארן חסיד, אז ער זאל ח"ו דאס נישט טון, און נאכן דאווענען האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע געזאגט פאר דעם חסיד, **די האסט א מזל אז די האסט דאס נישט געטון, ווייל ח"ו די הקפדה פון דעם צדיק דער בני יששכר וואלט דיר ח"ו געקענט זייער שאטן.**

...

דער גאון וקדוש רבי חיים יוסף גאטליב מסטרופקוב זי"ע איז געווען פון די גרויסע חסידים און תלמידים פונעם הייליגען זרע קודש מראפשיץ זי"ע, איינמאל ביי איינע פון די נסיעות צו זיין רבין דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע, האט פאסירט ביים גאון דער צדיק רבי חיים יוסף גאטליב זי"ע, אז ער האט געשפאנט א לענגערע שטרעקע צופיס, און עס האט אים געשאדט פאר די ביינער פון די פיס וואס זענען אים קאליע געגאנגען, און ער האט געליטן דערפון גרויסע יסורים, אז ער האט ממש נישט געקענט רירן די פיס.

אנקומענדיג קיין ראפשיץ האט דער תלמיד רבי חיים יוסף זי"ע זיך מזכיר געווען ביים רבי'ן וועגן זיינע ווייעדיגע פיס, האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע געזאגט פארן תלמיד, "**דו ביסט דאך דאר און מאגער, קום שטיי נעבן מיר**", און דער תלמיד רבי חיים יוסף זי"ע איז נאנט געקומען, און זיך געשטעלט נעבן זיין גרויסן רבי'ן, און תיכף איז זיין פיס פארהיילט געווארן, און די ביינער האבן זיך אלע געשטעלט אין פלאץ, און פון דעמאלט אן איז ער געווארן שטארק און געבויט.

...

מען פארציילט, אז דער צדיק רבי חיים יוסף גאטליב מסטראפקוב זי"ע איז געגאנען פרעגן זיין רבין דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע, וואסערע נאמען ער זאל געבן ווען זיין קינד ווערט געבוירן, האט ער אים געזאגט "**אפרים**", האט דער תלמיד געפרעגט דעם רבין, און וואס איז אויב עס איז א מיידל, האט די רבי געזאגט "**מנשה**", ויהי לפלא, **צום יאר איז אים געבוירן געווארן צוויילינג יונגלעך, און ער האט זיי א נאמען געגעבן "מנשה, און אפרים".**

...

הרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זי"ע האט דערציילט בשם זיינע רבי'ס, איינמאל זייענדיג גאר יונג איז דער צדיק הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זי"ע געווען ביי הרה"ק רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און דער הייליגער ראפשיצער רב האט צו אים געזאגט, עס קומט א צייט וואס די וועסט זיין א מנהיג ישראל און די וועסט בענטשען אידישע קינדער, בעט איך דיר אז די זאלסט אנהייבן מיט מיר און מיך בענטשן, אבער דער צדיק זייענדיג א גרויסער עניו האט נישט געוואלט.

האט אים דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ געזאגט, ווען איך בין געווען יונג, בין איך געווען ביים הייליגען קדושת לוי מברדיטשוב זי"ע, און ער האט מיר געזאגט די זעלבע, אז איך וועל זיין א רבי און בענטשן אידישע קינדער, און ער האט געבעטן אז ער וויל זיין דער ערשטער צו ווערן געבענטשט ביי מיר, אבער איך האב מיך ארויס געדרייט און נישט געוואלט, און עד היום האב איך חרטה פארן נישט בענטשן דעם הייליגען בארדיטשובער זי"ע, **זעה אז די זאלסט נישט דארפן חרטה האבן**, דאן האט דער הייליגער צדיק מראזלא ארויף געלייגט מיט גרויס פחד און יראה זיינע הייליגע הענט, און געבענטשט דעם הייליגען ראפשיצער רב זי"ע.

...

ווערט דערציילט, אז דער הייליגער צדיק רבי מאיר בעל אור לשמים מאפטא זי"ע איז געווען זייער בידידות מיטן הייליגען זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און ווען דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע איז נסתלק געווארן, האט מען דאס נישט געוואלט דערציילן פארן אפטא רב, ווייל מען האט פארשטאנען אז דאס וועט אים זייער מצער זיין.

אבער איין טאג איז א איד געקומען צום הייליגען אור לשמים מאפטא זי"ע, און ער האט זיך מזכיר געווען ביים אפטא רב, אז ליידער איז זיין פרנסה זייער שווער, ווייל זיין קי האט אויף געהערט געבן מילך, און דאס איז זיין גאנצע פרנסה, און ער האט געבעטן דעם צדיק פאר א ברכה, אז די קי זאל צוריק אנהייבן געבן מילך און ער זאל מצליח זיין מיט זיין פרנסה, האט אים דער הייליגער אפטא רב געפרעגט, פארוואס ער קומט צו אים זיך מזכיר זיין, האט דער איד געזאגט, אז ביז יעצט פלעגט ער גיין צום הייליגען זרע קודש מראפשיץ זי"ע, אבער יעצט אז ער איז נסתלק געווארן האט ער שוין נישט ווי צו גיין.

אזוי ווי דער הייליגער אור לשמים זי"ע האט געהערט די ווערטער, האט דער צדיק צוריסן זיינע קליידער און אנגעהויבן זייער וויינען קלאגענדיג אויפן הייליגען ראפשיצער רב זי"ע, און דאן האט דער הייליגער אור לשמים מאפטא זי"ע געזאגט פארן איד בזה"ל, "**א ישועה האסטו גע'פועל'ט, ווייל פאר משיח'ס צייטן וועט אפילו א טשוואק אויך קענען געבן מילך, נאר עס איז נעבעך א רחמנות אויף ציון וירושלים, וואס האט נעבעך אנגעווארן א הארץ-פריינט**".

...

דער צדיק וקדוש רבי אברהם שמחה מבארנוב זי"ע האט דערציילט, אז די ערשטע מופת וואס דער הייליגער זרע קודש מראפשיץ זי"ע האט באוויזן, האט פאסירט יארן בעפאר ער האט אפילו אנגעהויבן פירן זיין רבנות אין ראפשיץ, ער איז נאך דאן

געווען גאר יונג און געווען באהאלטן פון די וועלט מיט זיין גדלות בתורה און זיין גרויסן כח אלס בעל מופת און אלס פועל ישועות בקרב הארץ.

דאס האט פאסירט איין זומער, ווייל‌ענדיג ביי זיין גרויסן רבין דער ייליגער ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, איין טאג איז די רבי ר' אלימלך געזעצן און פארברעגנט מיט זיינע געהויבענע תלמידים און דברים נשגבים, אויך דער ייליגער ראפשיצער רב איז דארט געווען, בשעת מעשה האט דער ייליגער ראפשיצער רב געזען, ווי עס קומט צו צום רבין א פשוטע איד, און ער האט פארשטאנען אז דער איד קומט זיך איבער רעדן מיטן רבין ר' אלימלך איבער א דבר גשמי.

וויבאלד ער האט נישט געוואלט אז דער איד זאל שטערן דעם רבין אינמיטן עוסק זיין אין דברים נשגבים, איז ער צו געגאנגען צום איד און געפרעגט וואס ער וויל, קודם האט דער איד נישט געוואלט דערציילן זיין בקשה, וויבאלד דער ייליגער ראפשיצער רב איז נאך דאן געווען גאר יונג, אבער נאכן זיך איינבעטן צום איד, האט דער איד דערציילט פארן ראפשיצער רב, אז עס האט פאסירט א גרויסע גניבה ביי אים אין שטוב, און די גנבים האבן ממש אלעס צו גענומען, און ער האט געבעטן א ברכה פאר א ישועה.

האט דער ייליגער ראפשיצער רב געזאגט, אז די רבי דער ייליגער רבי אלימלך זי"ע האט דאך געהאט א מנהג, אז ווען איינער איז געקומען מזכיר זיין איבער א גניבה, האט דער ייליגער רבי אלימלך געזונט זיינע ארבל, און האט דאס אנגעהויבן שאקלן און געזאגט בזה"ל, **" זאל זיך ווארפן אלע אברים פונעם גנב, ביז ער וועט צוריק געבן די גניבה"**, און מיט דעם האט דער רבי אלימלך גורם געווען אז דער גנב האט בלית ברירה געברויכט צוריק געבן די גניבה, און דאס האט דער ייליגער ראפשיצער רב אויך געטון דאן, און נישט לאנג נאכדעם האט דער גנב טאקע צוריק געברענגט אלעס פאר יענעם איד.

פארשטייט זיך אז דער איד איז גלייך צוריק געפארן צום רבין ר' אלימלך מליזענסק, און האט זיך באדאנקט פאר די יושעה וואס די רבי האט אים געברענגט, אבער וויבאלד דער רבי ר' אלימלך האט דאך נישט געוויסט פון די גאנצע זאך, האט ער גלייך מרגיש געווען אז דאס איז געווען די ארבעט פונעם ייליגען ראפשיצער רב, האט ער געלאזט ריפן זיין תלמיד און האט אים געזאגט, היתכן די האסט געפראווען מופתים ביי מיר אין הויף.

האט דער ייליגער ראפשיצער רב געזאגט פארן רבין, **די רבי זאל וויסן, איך האב דאס נאר געטון מיט איין כוונה, אז דער איד זאל נישט שטערן דעם רבין אינמיטן עוסק זיין אין דברים נשגבים מיט די תלמידים, און איך האב מיט דעם גארנישט געמיינט פאר מיין כבוד**, דער ייליגער רבי ר' אלימלך האט שטארק הנאה געהאט פון דעם ענטפער און געזאגט, "**אם חכם בני ישמח לבי גם אני**", און דער רבי האט אים געבענטש.

• • •

הרה"ק רבי משה ארי' פריינד נאב"ד ירושלים זי"ע האט דערציילט, ווי באקאנט האט דער ייליגער ראפשיצער רב זי"ע געהאט א גרויסע עבודה מיטן זאגן מילתא דבדיחותא, וואס אין דעם האט דער צדיק געהאט גאר געהויבענע כוונות, אבער די ארומיגע האבן בכלל נישט משיג געווען וואס דער צדיק טוט מיט די ווערטלעך, איינמאל האט אים זיין רבי דער ייליגער חוזה מלובלין זי"ע געבעטן, אז וויבאלד דער עולם פארשטייט נישט זיינע וועכטלעך, זאל ער זיך איינהאלטן פאר א יאר פון זאגן ווערטלעך, און דער תלמיד דער ייליגער ראפשיצער רב האט מסכים געווען.

דער חוזה מלובלין האט זיך דאן געשטעלט דאווענען מנחה, און אזוי ווי דער חוזה האט געענדיגט זיין עבודה ביי שמונה עשרה, האט ער גלייך געזען ווי דער עולם שמייכלט, האט ער גלייך פארשטאנען אז דער ראפשיצער רב האט זיכער געזאגט איינע פון זיינע ווערטלעך, האט ער זיך אויס געדרייט צו די תלמידים און געפרעגט, "**לשמחה מה זו עושה, וואס איז די סיבה פארוואס דער עולם שמייכלט**".

האט מען דערציילט פארן ייליגען חוזה, אז דער ראפשיצער רב האט געזאגט, **אז די רבי דער חוזה האט זיך יעצט אינמיטן שמו"ע דערמאנט פון זיין חתונה, און דערפאר האט זיך דער עולם צעשמייכלט**, האט זיך די רבי אויס געדרייט צום תלמיד דעם ייליגען ראפשיצער רב און געפרעגט, מען האט דאך אפגעמאכט אז די גייסט זיך איינהאלטן פון זאגן ווערטלעך פאר א יאר, האט דער ייליגער ראפשיצער רב געזאגט בזה"ל, "**די רבי האט געדאוונט שמו"ע מער ווי א יאר (א יאר מיט א מיטוואך)**".

האט דער ייליגער חוזה מלובלין זי"ע געזאגט פאר די תלמידים דארט, וויסן זאלט איר, אז דער ייליגער ראפשיצער רב איז געראכט, און זיינע ריידט זענען נישט סתם אזוי, נאר עס איז דברים נשגבים, ווייל בשעת איך האב געדאוונט שמו"ע, זענען געקומען צו מיר נשמות פין עולם העליון און געבעטן פאר א תיקון, צווישן די נשמות איז געווען א נשמה, וואס האט מיט מיר קיינמאל נישט געהאט קיין שייכות, האב איך געזאגט פאר די נשמה, אז איך קען נישט העלפן פאר א נשמה וואס האט מיט מיר נישט געהאט קיין שייכות ביים לעבן.

האט דער נשמה געזאגט, איך בין געווען פון די כלי זמר ביים רבין'ס חתונה, און מיט דעם האב איך דעם רבין מהנה געווען ביי די שמחה, און דערפאר האב איך יא א קשר מיטן רבין, און בשעת מעשה האב איך מיך טאקע דערמאנט פון די חתונה און געדענקט אז דער נשמה האט טאקע געשפילט ביי מיין חתונה, און דורך דעם האב איך געקענט מתקן זיין די נשמה, און דאס האט דער תלמיד דער ייליגער ראפשיצער רב מרגיש געווען מיט זיינע ייליגע אויגן, און דאן האבן די תלמידים געזען, אז דער ייליגער ראפשיצער רב מאכט נישט סתם ווערטלעך, נאר האט מיטן יעדן ווארט אינזין גאר געהויבענע זאכן.

• • •

אמאל איז א איד וואס האט ליידער עובר געווען אויף אסאך חטאים געקומען צום ייליגען ישמח משה מאוהעל זי"ע, און דער איד האט געבעטן א דרך תשובה פונעם ייליגען ישמח משה זי"ע, האט אים דער ייליגער ישמח משה געגעבן א גאר שווערער דרך תשובה, אבער דער איד האט געזאגט, אז דער דרך איז פאר אים זייער שווער און ער וועט דאס נישט קענען באווייזן, האט דער ייליגער ישמח משה געזאגט פאר דעם איד, "**איך קען דיר נישט העלפן, גיי צום ראפשיצער רב**".

דער איד איז טאקע אריבער צום ראפשיצער רב, און האט זיך אויס געערעדט דאס הארץ, אז ער וויל תשובה טון אויף זיינע

עבירות, אבער דער הייליגער ישמח משה האט אים געגעבן א גאר שווערע דרך תשובה, האט דער הייליגער ראפשיצער רב געזאגט מיט זיין גרויס ענווות בזה"ל, "**אוהעל'ער רב וואס האט נאך קיינמאל נישט חוטא געווען, שפירט נישט דעם טעם פון א צובראכן הארץ פון א חוטא, דערפאר גיבט ער דיר אזא שווערע דרך תשובה**", און דער הייליגער ראפשיצער רב האט פאר דעם איד געגעבן א גרינגע דרך תשובה, און דער איד איז געווארן א בעל תשובה און א ערליכער איד.

• • •

דער הייליגער בלאזשובער רב הרה"ק רבי צבי אלימלך שפירא זי"ע האט דערציילט, אז ווי באקאנט האט דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע זיין גאנץ לעבן אפגע'נער'ט דעם שטן ביז צו זיין פטירה, און דער שטן האט באמת געמיינט אז דער הייליגער ראפשיצער רב איז זיינס א מענטש.

דערציילט דער הייליגער בלאזשובער רב זי"ע, אז איין ראש השנה איז דער הייליגער ראפשיצער רב ארויף אויבן אין הימל און געוואלט זען ווי אזוי עס גייט צו די זכותים פון אידישע קינדער, האט דער הייליגער ראפשיצער רב געזען, ווי דער שטן פאקט אן פעקלעך פון עבירות פון אידישע קינדער מיט וואס ער האט זיך געגרייט צו מקטרג זיין אויף אידישע קינדער.

האט דער הייליגער ראפשיצער רב געזאגט מיט גרויס חכמה פארן שטן, **איך האב דיר א גוטע עצה, עס פארט יעצט א גרויסע שיף פין איטאליע מיט אתרוגים פאר סוכות, און טאמיר וועסטו דעם שיף דערטרינקען וועלן אידן נישט האבן קיין אתרוגים אויף יו"ט**, האט דער שטן געזאגט, וואס וועט זיין מיט די אלע פעקליך עבירות וואס איך האב דא, האט דער ראפשיצער רב געזאגט מיט חכמה, **איך וועל אכט געבן אויף די פעקלער, און די גיי נעם קער אויפן שיף**, אזוי ווי דער שטן איז אוועק, האט שוין דער הייליגער ראפשיצער רב קער געגומען פון די פעקלעך, און זיי זענען אלע נעלם געווארן און עס איז נישט געבליבן קיין זכר.

• • •

דער אייניקל פונעם ראפשיצער רב הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זי"ע בן הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זי"ע בן הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע האט דערציילט, אז איין טאג ווען עס איז געווארן שטארק פארוואלקענט און עס האט זיך אן געזעהן אז עס קומט א גרויסע שניי אין די גאס, האט דער זיידע דער הייליגער ראפשיצער רב געזאגט פארן זוהן רבי אליעזר, אז ער זאל מאכן זיכער אז מען זאל אריין ברענגען אלע האלץ פון די גאס, ווייל מען ברויך דאס האבן טריקען צו קענען הייצן דעם אויוועז.

דער זוהן רבי אליעזר האט גאר גוט פארשטאנען וואס דער טאטע מיינט דא, ווייל דער הייליגער ראפשיצער רב האט געוואלט, אז מען זאל אוועק נעמען אלע העלצער פינעם הויף, כדי ער זאל קענען מאכן גלגול שלג, טאקע שפעטער ביינאכט איז דער זוהן רבי אליעזר ארויס אינעם הויף, און ער האט דארט געטראפן די פאנטאפל פונעם טאטן, אבער דער הייליגער ראפשיצער רב איז שוין געווען אין שטוב און האט פארגעסן מיט צו נעמען זיינע פאנטאפל.

איז דער זוהן רבי אליעזר אריין אין שטוב מיט די פאנטאפל און געפרעגט דעם טאטן, **טאטע די ווייסט אפשר וועמענס פאנטאפל דאס איז**, האט דער הייליגער ראפשיצער רב געזאגט בזה"ל, "**נו אז מען כאפט איין טאטע'ן אויף די עלטער מיט א מעשה רעה דארף מען זיך שוין בארימען**", און דער צדיק רבי יצחק מסטיטשין האט מסיים געווען די מעשה און געזאגט, "**דער זיידע אויף די עלטערע יארן איז שוין געווען אזוי מזוכך, אז ער האט שוין נישט געברויכט קיין גלגול שלג פאר זיך, נאר די גלגול שלג איז געווען, כדי אונז זאל מיר היינט תפילין לייגן**".

• • •

אין ספר עשר צחצחות ווערט געברענגט, אז דער הייליגער ראפשיצער רב זי"ע וואס האט כסדר באהאלטן זיינע מעשים האט אמאל געזאגט, צדיקים זענען מתפלל און בעטן ביים באשעפער, אז אויב א איד ברויך א ישועה, זאל ער קומען צו זיי, און אזוי ווען זיי קענען מתפלל זיין פאר יענעם איד אז ער זאל געהאלפן ווערן, אבער ווען איך שטיי אויף יעדן צופרי, בין איך מתפלל צום באשעפער, **אז יעדער איד וואס ברויך א ישועה, זאל געהאלפן ווערן שוין ביי זיך אן שטוב, און נישט ברויכן קומען קיין ראפשיץ**, ווייל אזוי וועט מען נישט טראכטן אז די ישועה איז געקומען דורך ראפשיצער רב.

יארצייט
מיטוואך י"ב אייר

הגה"ק רבי אברהם משה זרח ב"ר מאיר זי"ע, (איידליץ),
בעל אור לישרים, דומ"ץ פראג,
"מבית דינו של הגה"ק בעל נודע ביהודה זי"ע"

ער איז געבוירן אין שטאט פראג, **בשנת תפ"ה**.

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי מאיר** זי"ע מחכמי אשכנז.

ער איז געווען א גאון הגאונים און א בקי בכל המקצועות שבתורה, ער האט געהאט א גאר שארפע קאפ, גרויסע גאונים האבן זיך מיט אים מפלפל געווען, ער האט געהאט א כח אין ארויס ברענגען א חידוש מיט א מוראדיג קלארקייט, און ער האט מיט זיין געוואלדיגע בקיאות וחריפות בתורה געקענט אפ וועגן גרויסע גאונים בדורו, און גאר אסאך גאונים פון זיין דור האבן דעם יונגען גאון גאר שטארק מכבד געווען און באוואונדערט.

ער איז געווארן א יתום פון זיין טאטן וועו ער איז נאך געווען גאר יונג, דאן איז ער אריבער צום גרויסן גאון **הגה"ק רשכבה"ג רבי יהונתן אייבשיץ** זי"ע, וואס איז דאן געווען רב אין פראג, דער גרויסער גאון רבי יהונתן אייבשיץ האט אים אויף געצויגן ווי אן אייגען קינד, אויך האט ער געלערנט ביי הגה"ק **רבי שמעון פערלש מפראג** זי"ע.

נאך אלס יונג קינד איז ער שוין געווען באוויסט אלס א חריף עצום בתורה, און גרויסע גאונים האבן זיך מיט דעם יונגען גאון מפלפל געווען אין גאר טיפע סוגיות הש"ס און חידושי תורה, יעדער האט גאר שטארק באוואונדערט זיין חכמת התורה מיט זיין גאר טיפע פארשטאנד, צוליב דעם האט ער זוכה געווען צו א געוואלדיגע קרבות ביי די גרעסטע גאונים בדורו.

וועו ער איז נאך געווען א יונגערמאן, האט מען געזיכט א נייע רב אין שטאט פראג, און מען האט דאן געטראכט פון אים אויף נעמען אלס רב אין פראג, און דער גאון האט מסכים געווען צו ווערן רב אפילו ער וועט נישט נעמען קיין שכר רבנות, אבער דאן איז צום סוף געווארן רב אין פראג הגה"ק **רבי יחזקאל סג"ל לאנדא בעל הנודע ביהודה** זי"ע, און דעם גאון האט דער הייליגער נודע ביהודה אויף גענומען, אלס איינע פון די דיינים ביי זיך אין בי"ד.

אויך האט דער גאון דאן געדינט אלס דער מגיד מישרים אין שטאט פראג, דערציילט מען, אז דער הייליגער נודע ביהודה זי"ע, האט נישט געוואלט אן נעמען דאס רבנות שטעלע אין שטאט פראג, נאר אויב דער גאון רבי משה זרח אייזליץ זי"ע וועט אויך אינטער שרייבן דעם כתב רבנות, און דער הייליגער נודע ביהודה זי"ע האט מפליא געווען זיינע דרשות וואס זענען געווען געפלאכטן מיט חידושים און מוסר.

יענע צייטן איז געווען דער מנהג אין שטאט פראג, אז די מגידים זענען אויך געווארן דער ראש הישיבה פון די ישיבה אין שטאט, דאן האט ער אויך געדינט אלס ראש ישיבה, און הונדערטער תלמידים זענען געקומען לערנען תורה פון דעם גדול, פון אלע שטעט ארום פראג זענען הונדערטער בחורים ירא השם און גרויסע גאונים געקומען לערנען ביי דעם גאון וגדול בתורה, און דער ישיבה איז דאן געוואקסן גאר גרויס.

צווישן זיינע תלמידים איז געווען גרויסע גאונים בתורה ובתוכם.

הגה"ק **רבי אריה לייב טעלטש טויבער אב"ד גאלאנטא** זי"ע,
הגה"ק **רבי יהודה לייב שאג** זי"ע.

ער האט געדינט אלס ראש ישיבה פאר פערציג יאר און ארויסגעגעבן פון זיין ישיבה טויזענטער תלמידים, וואס צווישן זיי זענען געווען גרויסע גאונים וגדולים וואס האבן ווייטער ממשיך געווען צו פארשפרייטן תורה אין די וועלט.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית איידל** ע"ה,
בת הגביר **מו"ה פייבל ירושלמי מפראג** זי"ע.

זיין שווער האט אים אויס געהאלטן פאר אסאך יארן, און דערנאך האט זיין ווייב הצדקת זיך געפארעט מיט די פרנסה אז דער גאון זאל קענען נאר זיצן און לערנען תורה אן קיין שטער.

סוף ימיו איז זיין רעבעצין נפטר געווארן, און דאן האט ער נישט געהאט קיין פרנסה, מען האט אים געוואלט אויף נעמען אלס רב מיט א געהאלט, אבער דער גאון האט בשום אופן נישט געוואלט נעמען קיין געלט פון קיינעם, און ער האט דעריבער געלעבט אין א מורא'דיגע דחקות.

אבער דאס האט נישט אפגעשטעלט זיין התמדה און ער האט ווייטער מרביץ תורה געווען פאר זיינע תלמידים, אויך האט ער דאן מיט מסירת נפש ארויסגעגעבן זיין גרויסע ספר "**מלאכת מחשבת**" על חכמת החשבון.

דארט אין פראג איז געווען א איד **רבי ישראל פרענקל** וואס ער איז געווען געשטעלט פון די מלוכה, צו צוזאמען נעמען די **מכס** (**טעקס**) פאר די שטאט, פון די אידן פון פראג, וועו דער גאון רבי זרח האט נאך געהאט געלט, האט ער געהאט א באשטימטע סכום פון מכס, וואס ער האט געגעבן יעדעס יאר.

אבער וועו דער גאון האט שוין ליידער פארלוירען זיין פרנסה און ער האט שוין נישט געמאכט קיין געלט, האט דער גאון דאן געלעבט אין א שרעקליכע דחקות, אבער קיינער האט נישט געוויסט דערפון, ווייל דער גאון האט נישט געוואלט נעמען פון אנדערע קיין געלט, און ער האט ווייטער מיט גרויס שווערגקייט באצאלט זיין חלק פון די מכס, כדי קיינער זאל נישט ווישן דערפון.

אבער וועו עס איז געקומען צו א מצב וואס ער האט שוין ממש נישט געהאט קיין געלט, האט ער דאן געבעטן פון דעם איד רבי ישראל, אז ער זאל אים נאכגעבן אויף די מכס, וועו רבי ישראל האט געזעהן דעם מצב ביי דעם גאון, האט ער אריבער געשיקט א קעסטל מיט א שיינע סכום געלט צו שטיצן דעם גאון, אבער דער גאון האט צוריק געוויזן דעם מתנה.

דאן האט דער רבי ישראל געזאגט פארן גאון, אז ער וועט אים נישט נאכלאזן די מכס, נאר אויב ער וועט נעמען דאס געלט פון

אים, דאן האט דער גאון נישט געהאט קיין ברירה און געמוסן דאס קעסטל מיט געלט, **אבער לפלא נאכן פטירה פונעם גאון, האט מען געטראפן דעם קעסטל געלט נישט צו געירט, מיט א צעטל וואס איז געשטאנען דעראויף, אז מען זאל דאס צוריק געבן פאר רבי ישראל**.

הגה"ק רבי אליעזר פלעקעלס בעל תשובה מאהבה מפראג זי"ע, איז משבח דעם גאון מיט זיינע געוואלדיגע מידות בזה"ל, "**שלא לקח מתנה משום אדם וכד', ומעולם לא נהנה מאור תורתו הנאת שוה פרוטה, מעולם לא קיבל שום מנתה, לא מנחת יחיד ולא מנחת ציבור, ולא מעות שי למורה כנהוג, מעולם לא חפץ בשם הרבנות והגדולה, להיות פוסע על ראשי עם קודש להשתמש בכתרה של תורה**".

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגער חיבורים.

ספר אור לישרים, מדרשותיו,
ספר מלאכת מחשבת, על חכמת החשבון,
חידושי רבי זרח איידליץ, על מסכת ביצה.

דער הייליגער נודע ביהודה זי"ע האט געשריבן אינעם הסכמה אויפן ספר אור לישרים בזה"ל, "**ואנא שמענא מפיו דברים מתוקים ונכנסים בלב השומע להלהיב הלבבות ליראת שמים, וברוח פיו יאמס רשע דרכו וישיב אל ה' בכל לבו וג"ו, כי בוודאי הקורא בדרושים הללו יתן אל לבו יראת בוראו ויתגבר כארי לשוב בתשובה שלימה**".

און אויף דעם האט געשריבן הרה"ק רבי שלמה זלמן עהרענרייך בעל לחם שלמה משאמלוי זי"ע, הי"ד, בזה"ל, "**מחיוב כל בר ישראל למכור אפילו מכלי ביתו לקנות את הספר ולקרות בו תדיר למען יתעורר בתשובה. ומטול חוב על כל אחד מישראל לעיין בהספר הזה, ולא שמע יעשה תשובה, אלא בודאי יעשה תשובה**".

אין דעם ערשטן דרוש אינעם ספר אור לישרים שרייבט דער גאון רבי זרח איידליץ זי"ע, אז זאגן לשם יחוד בעפאר מען טוט א מצוה, איז א עצה טובה אז די סטרא אחרא זאל ח"ו נישט פארכאפן דעם מצוה, אבער דער הייליגער נודע ביהודה זי"ע איז געווען מתחילה קעגן זאגן לשם יחוד, אבער ער האט געגעבן א הסכמה אויפן ספר אור לישרים.

הרה"ק רבינו יואל מסאטמאר זי"ע שרייבט, אז נאך וואס דער נודע ביהודה האט געגעבן דעם הסכמה אויפן ספר אור לישרים, האט ער מן הסתם אויך מסכים געווען, אז מען זאל זאגן לשם יחוד בעפאר מען איז מקיים א מצוה.

הגה"ק רבי יהושע בוקסבוים בעל אור פני יהושע מגאלאנטא זי"ע, הי"ד, האט געשריבען א הסכמה אויפן ספר אור לישרים, בשם זיין רבין הגה"ק רבי שמואל ראזענבערג בעל באר שמואל אב"ד אונסדארף זי"ע, און דארט שרייבט ער בזה"ל, "**ותלמידי היקרים, כאשר יוכלו לקיים ציווי מרן רבינו הקדוש, אשר מאוד ביקש וזירז תלמידיו היקרים הי"ו שילמדו בספר הקדוש אור לישרים, ובפרט דרשה ראשונה צוה עלי' ביתר שאת ללמוד ולחזור ולשנות ולהעמיק במוסריו הקדושים ולראות שם איך הוריד כנחל דמעה ומבכה אחרים עמו**".

הרה"ק רבי שלום אליעזר הלברשטאם מראצפערט זי"ע, הי"ד שרייבט בזה"ל, "**וכל אחד ואחד יקח הספר הקדוש הזה וזכותו יגן על כל המסייעים והנותנים לישועה גדולה להנצל מחבלי משיח**".

ער האט איבער געלאזט זיין זוהן הגה"ק **רבי משה** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **ד' פרשת אמור י"ב אייר בשנת תקמ"ו**, ומנוחתו כבוד איז אונעם **ביה"ח העתיק אין שטאט פראג**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

יארצייט
דאנערשטאג י"ג אייר

הרה"ק רבי נפתלי נתן נטע ב"ר יהודה לייבוש זי"ע,
(הירש), בעל סידור עולת תמיד, מהוסאקוב,
"הנקרא רבי הערש נטע הוסקאבער"

ער איז געבוירן אין שטאט רעדים אין גאליציה, **בשנת תקנ"ח**.

צו זיין טאטע הרה"ק **רבי יהודה לייבוש מגיד מגראדזיסק** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הצדקת מרת צפורה** ע"ה,
בת הצדיק הנסתר הרה"ק **רבי נפתלי נתן נטע בעל עולת תמיד משינאווא** זי"ע, נאך וועם דער צדיק האט באקומען זיין הייליגען נאמען.

צדיקי דורו האבן מעיד געווען בשם דעם צדיק וקדוש **רבי שמעלקא מניקלשבורג** זי"ע, אז דער זיידע רבי נתן נטע משינאווא איז געווען **פון די ל"ו צדיקים בדורו**.

דער הייליגער דברי יחזקאל משינאווא זי"ע האט געזאגט גרויסע זאכן אויפן זיידן, ובתוכם האט דער הייליגער שינאווא רב זי"ע געזאגט, אז וועו מען קומט אן אויפן ביה"ח אין שינאווא, **קען מען זעהן פון דרויסן פונעם ביה"ח דעם קבר פונעם זיידן רבי נתן נטע משינאווא, אבער לפלא וועו מען קומט ארויף אינעם ביה"ח ווערט דער ציון הקדוש נעלם, "ולא ידע איש את קבורתו"**.

דער טאטע רבי לייבוש גראדזיסקער זי"ע איז געווען פון די בני היכלא קדישא פונעם הייליגען חוזה מלובלין זי"ע, און אויף די געוואלדיגע התמדת התורה פונעם טאטן הרה"ק רבי לייבוש זי"ע, שרייבט הרה"ג רבי שלמה דאמיניץ מוויעליטשקא זי"ע הי"ד, אונעם קונטרס נושא אבהון בזה"ל.
"הקדוש רבי לייבוש איז געווען א שקדן נפלא מיט א געוואלדיגע התמדה בתורה ועבודה, ער איז כמעט נישט געשלאפן אין א בעט, נאר ער פלעגט שלאפן אין ביהמ"ד און געמאכט אסאך תחבולות אז ער זאל נישט איינשלאפן, ער פלעגט אנצינדן א ליכט און דאס איינבינדען צו זיין הענט, און וועו די פייער איז אנגעקומען צו זיין האנט, האט ער זיך אויפגעוועקט, און דאס איז נאך געווען בעפאר זיין בר מצוה".

נאך דעם וואס די טאטע רבי לייבוש זי"ע האט חתונה געהאט צו הצדקת מרת צפורה ע"ה די בת יחידה פונעם צדיק נסתר רבי נטע שינאווער זי"ע, האט ער זיך אריינגעלייגט אין תורת הנסתר, און ער איז דאן געווארן באוויסט אלס א בעל מופת, און ער פלעגט טיילן קמיעות.

דער הייליגער ישמח משה זי"ע וואס איז דאן געווען רב אין שינאווא האט נישט געהאלטן פון דעם, אז דער רבי לייבוש טיילט קמיעות, האט ער דאס געזאגט פאר זיין רבין דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, דאן האט דער חוזה מלובלין געהאט א הקפדה אויף דעם רבי לייבוש, און ער איז ליידער קראנק געווארן מיטן מחלה קדחת רח"ל.

וועו דער צדיק רבי לייבוש האט מרגיש געווען, אז די הקפדה קומט פונעם הייליגען חוזה מלובלין, האט ער אריבער געשיקט א שליח מיט א קוויטל און אויך א קמיע, און געזאגט פאר דעם שליח, אז קודם זאל ער געבן דעם קוויטל, און אויב דער הייליגער חוזה איז מקבל ברצון דעם קוויטל, זאל ער דאן איבער געבן דעם קמיע.

וועו דער שליח האט געגעבן דעם קוויטל פארן חוזה וואס דארט איז געשטאנען, **"יהודה לייבוש בן מאלע לרפואה שלימה על מחלת הקדחת"**, האט דער הייליגער חוזה א קרעכץ געגעבן און געזאגט, **"דער אינגערמאן וואס זיין קדושה שיינט ארויס פונעם קוויטל, ער זאל זיין קראנק מיטן מחלה קדחת, אוודאי נישט"**.

אזוי ווי דער שליח האט געהעטר די וועטער, האט דער שליח איבער געגעבן דעם קמיע פארן חוזה, און דער הייליגער חוזה האט מעיד געווען, אז דער קמיע איז געשריבן געווארן מיט א געוואלדיגע קדושה, און ער האט גלייך מתפלל געווען אז דער רבי לייבוש זאל האבן א רפואה שלימה, וכך הוה דער רבי לייבוש איז געזונט געווארן.

הרה"ק רבי לייבוש גראדזיסקער זי"ע האט זיך מתפאר געווען מיט זיינע פונעף הייליגע קינדער און געזאגט, אז זיי זענען קעגן די **"חמשה חומשי תורה"**,
הרה"ק **רבי נפתלי נתן נטע מהוסאקוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי אהרן המכונה השרף ר' אריש** זי"ע א חבר נאמן פונעם בני יששכר מדינוב זי"ע,
הרה"ק ר**בי אברהם משה המכונה ר' אבטשע משה, למדן נפלא משינאווא** זי"ע,
הרה"ק **רבי מנחם מענדל** זי"ע מחשובי חסידי הרה"ק רבי מענדעלע מרימנוב זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק קדוש עליון מזאדיבראווע** זי"ע,

רבי נפתלי נתן נטע מהוסאקוב זי"ע האט שוין פון אלס קליין קינד געלערנט מיט א געוואלדיגע התמדה, ער איז גאר שנעל באוויסט געווארן אלס א גאון נפלא בתורה ועבודת השם, און א קדוש וטהור, ער איז געווען פון די גרויסע פוסקים בדורו, זיין עבודת השם איז געווען מיט א געוואלדיגע קדושה וטהרה און א געוואלדיגע התלהבות דקדושה.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת פיגא** ע"ה, בת **רבי אברהם** זי"ע.

נישט לאנג נאך די חתונה איז ער געווארן רב אין שטאט רעדים וואס איז נאנט צום שטאט **יערוסלב** אין גאליציה, דארט האט ער ממלא מקום געווען אויפן פלאץ פון זיין טאטן וואס איז דאן אריבער קיין גרודזיסק.

בשנת תק"ץ איז ער געווארן רב אין שטאט **הוסאקוב**, וואס איז געווען נאנט צום שטאט פרעמישלא, און דארט האט ער געדינט אלס רב פאר בערך צוואנציג יאר ביז צו זיין הסתלקות.

זיין עבודת התפילה איז געווען גאר געהויבן, ער איז געווען א מופלג בתורה, צדיקים האבן געזאגט אז ער האט זוכה געווען צו לערנען תורה מיט א געוואלדיגע קדושה וטהרה.

פארציילט א איד רבי יונה הירש ז"ל, אז איינמאל איז געקומען א גאר שוועכע שאלה בטריפת הדקין, און דער גאון האט געזאגט זיין פסק הלכה, אבער די אנדערע תלמידי חכמים האבן פארשטאנען אנדערש די הלכה ווי אים, איז דארט געווארן א שארפע ויכוח צווישן די תלמידי חכמים, און דער גאון האט זיך געהאלטן ביי זיין פסק, אבער נאכן דורך גיין דעם גאנצן פלפול

האבן אלע גדולים דארט מודה געווען צו זיין פסק פונעם גאון רבי נתן נטע זי"ע.

ער האט געהאט א הייליגע מנהג, אז שבת ביינאכט ביים זינגען דעם זמר "**אזמר בשבחין**" האט ער גענומען צוויי הדסים און מיט דעם ארום געטאנצן דעם טיש, אויך שבת ביי שלש סעודות ווען ער האט געזינגען דעם זמר פון חרדים "**אדון הכל**", האט ער דאס געזינגען מיט א געוואלדיגע התלהבות, און ווען ער איז אנגעקומען צו די ווערטער "**לא תתפרש מנן, ואל נפרוש ממך**", האט זיך דער טיש געשאקלט מרוב אימה ויראה פונעם הייליגען שבת.

ווען מען איז געקומען צו אים מזכיר זיין א איד פאר א רפואה, האט ער געהייסן אז מען זאל נישט נעמען קיין מעדעצינען, נאר געהייסן מען זאל בעטן רחמי שמים פונעם בורא רפואות און געזאגט די ווערטער, "**ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם**", און הונדערטער אידן זענען דורך דעם עצה געהאלפן געווארן מיט ישועות למעלה מדרך הטבע.

אויך איז ער געווען באקאנט אלס א גרויסע חכם ומחוכם, רבי אליקים מרדכי ראטענשטיין מווייטצען ז"ל פארציילט, אז אין איינע פון די שטעט אין גאליציה איז געווען א פרוי וואס האט חתונה געהאט, א שטיק צייט נאך די חתונה איז דער מאן אנטלאפן און דער פרוי איז געבליבן א עגונה.

אבער נאך א יאר איז איינער צוריק געקומען, און געזאגט אז ער איז דער מאן, און יענער איד האט אפילו איבער געגעבן סימנים אז ער איז טאקע די מאן, אבער דער פרוי האט געזאגט, אז ביי זיך ווייסט זי אז דער איז נישט איר מאן, איז מען געקומען צו דעם גאון און צדיק רבי נטע מהוסאקוב זי"ע פרעגן וואס מען זאל טון, האט ער געהייסן אז מען זאל ווארטן ביז שב"ק.

ווען עס איז אנגעקומען שבת און מען איז געגאנגען אין ביהמ"ד, האט דער צדיק צוגערופען דעם מענטש וואס האט געזאגט אז ער איז דער מאן פון דעם פרוי, און געזאגט, אויב בוסטו טאקע דער מאן, האסטו דאך געהאט א זיץ דא ביי מיר אין ביהמ"ד, זאגט דער צדיק, גיי צום זיץ פלאץ וואס איז געווען דיינס בעפאר די בוסט פארשוואונדן געווארן.

דער מענטש האט גלייך מודה געווען אז ער איז נישט די מאן, ווען מען האט געפרעגט דעם צדיק פון ווי האט ער געוויסט צו פרעגן דעם קשיא, האט ער געזאגט, אז אפילו דער מאן האט איבער געגעבן אלע סימנים פאר דעם מענטש, האט ער געטראכט פון אלעם, אבער וועגן דעם זיץ אין ביהמ"ד וועט ער זיכער נישט טראכטן, דערפאר האב איך דאס געפרעגט און אזוי איז ארויס געקומען דעם אמת.

ער איז געווען א ידיד נפש פון הרה"ק **רבי שמעון מיערוסלב** זי"ע, און זיי פלעגן זיך יעדעס יאר טרעפן ווען זיי זענען געפארן קיין **איסטריק** צום יומא דהילולא פון הרה"ק **רבי שמואל זאנוויל מליטאוויסק איסטריק** זי"ע.

הגה"ק רבי אברהם גאלער אב"ד קריפטש זי"ע, וואס איז געווען א תלמיד פונעם גאון רבי נתן נטע מהוסאקוב זי"ע און פון הרה"ק רבי מענדעלע מרימנוב זי"ע און פון הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע, האט קיינמאל נישט געגעבן קיין הסכמות אויף קיין ספרים מרוב ענוות וצדקות.

איין ספר האט ער יא געגעבן א הסכמה, דאס איז דעם "**סידור עולת תמיד**" וואס דער מחבר איז געווען הצדיק הנסתר רבי נפתלי נתן נטע משינאווא זי"ע, דער זיידע פונעם צדיק מהוסאקוב.

אינעם הסכמה שרייבט דער גאון מקריפטש זי"ע בזה"ל, "**וסיפר לי אשר שמע שכבוד אדמו"ר רשכבה"ג הרב הקדוש מליזענסק בעת שהיה דר בק' שינאווא, כאשר שמע דברי קודש מפי הרב המחבר הנ"ל, אמר בזו הלשון: יפה אמר ר' נטע**".

אויך האט הגה"ק רבי אברהם מקריפטש זי"ע מסיים געווען דעם הסכמה בזה"ל, "**ומובטחני כי מי שיתפלל בפירושיו הקדושים תפילתו לא יחזור ריקם**".

ער האט איבער געלאזט הייליגע קינדער.

הגה"ק **רבי מרדכי מנחם מענדל** זי"ע, ממלא מקום אביו ברעדים,
הגה"ק **רבי אברהם מחירוב** זי"ע,
הגה"ק **רבי יהודה לייבוש אב"ד ברעזוב/איסטריק** זי"ע,
הרה"ק **המקובל רבי חיים יעקב יחיאל בעל עולת שבת אב"ד ניישטאט** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת חנה** ע"ה, אשת הגה"ק **רבי משה מרדכי גימפל פריעדמאן דומ"ץ פרעמישלא** זי"ע,
בתו, **הצדקת מרת מאליא** ע"ה, אשת הרבני **רבי אברהם אליקים געציל גרינשטיין מפרעמישלא** זי"ע.

ווען מען האט שוין געזעהן אז די עת פטירתו קומט, זענען געשטאנען ארום אים זיינע תלמידים און קרובים, ווען מען האט געזעהן אז די מצב איז זייער שווער, האבן די ארימיגע אנגעהויבן וויינען, דער צדיק האט זיך געשטארקט און געבעטן מען זאל אים ברענגן זיינע בגדי שבת און געזאגט.

אז ער וויל זיך שיידן פון די וועלט מיט שמחה, און געזאגט, אז די פטירה פון דעם וועלט איז ביי אים ווי ארויס גיין פון א קליינע חדר צו א גאר גרויסע חדר, און געבעטן אז מען זאל רופן דעם בעל מנגן רבי קלמן מחיראב, און דער צדיק האט אים געהייסן זינגען דעם זמר "**אין כאלוקינו**", און אים געהייסן זינגען נאכאמאל מיט שמחה כי עוד בי נשמתי.

זיינע צוויי קינדער הגה"ק רבי מרדכי מנחם, און זיין זוהן הרה"ק רבי חיים יעקב זענען דאן געווען אויפן וועג, ווייל זיי זענען דאן געפארן קיין לאנצוט צום יארצייט פון הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע י"א אייר, האט דער קדוש געזאגט פאר די מענטשן, אז היינט י"ב אייר וועט נישט זיין די פטירה ווייל איך ווארט אויף מיינע קינדער אז זיי זאלן צוריק קומען, כך הוה י"ג אייר ממש ווען די צוויי קינדער זענען אנגעקומען צום טאטן, איז געווען די יציאת נשמתו הטהורה.

נסתלק לגנזי מרומים **ביום י"ג אייר בשנת תרי"ח**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **הוסאקוב**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

יארצייט
פרייטאג י"ד אייר פסח שני.

הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם ישעיה זי"ע,
בעל שיר לחסידים, מקארוב,

ער איז געבוירן אין שטאט ניישטאט, **בשנת תק"ך**.

צו זיין טאטע הרה"ק **רבי אברהם ישעיה** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת טאבע** ע"ה.

ער איז געווען א קדוש ישראל חו"פ בוצ"ק, און א בעל מופת עצום, און א גרויסע פועל ישועות, טויזענטער אידן האבן זיך מסתופף געווען בצלו און געשעפט תורה און יראת שמים און קדושה פון דעם צדיק וקדוש, ער איז געווען א עניו און א הצנע לכת און געדינט דעם גרויסן באשעפער מיט א געוואלדיגע אמת און דביקות, איינמאל וועו ער איז געווען ביים טיש פון זיין גרויסן רבין דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, און עס איז געווען א גרויסע שטיפעניש ביים רבין, האט אים איינע פון די חסידים געזאגט, "**יונגערמאן וואס שטיפסטו, איך וועל דיך ווארפען פון דא אינטען**", דער צדיק מיט זיין גרויס עניוות האט אים געענטפערט, "**ווי וועסט די מיר ווארפען, איך בין דאך שוין גאנץ הינטן**".

ער איז געווען א עני ואביון ר"ל, אבער דער צדיק האט ביי זיך אפגעמאכט, אז ער וועט בשום אופן נישט בעטן פאר א מתנת בשר ודם, נאר זיך פארלאזען אויפן גרויסן באשעפער, און אזוי האט ער זיך געפירט זיין גאנץ לעבן.

ער איז געווען פון די תלמידים פון די צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי אלימלך מליזענסק** זי"ע,
הרה"ק **בעל החוזה מלובלין** זי"ע.

דאס ערשטע מאל ער איז געקומען צום הייליגען רבי ר' אלימלך זי"ע, האט אים דער צדיק נישט געוואלט מקבל זיין אלס תלמיד, ווייל ער האט געזאגט אז עס שמעקט פון אים א ריח, רבי שמואל האט גלייך מרגיש געווען, אז רבי ר' אלימלך מיינט די מדה פון גאווה, האט דער צדיק שווער געארבעט צו צוברעכן אינגאנצן דעם מדה פון זיך.

דער תלמיד פון רבי אלימלך מליזענסק, הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע האט דאן שוין מקרב געווען דעם רבין, אביסל שפעטער איז דער הייליגער רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע געפארן צו א חתונה מיט אסאך פון זיינע תלמידים און רבי שמואל איז אויך דאן געקומען.

בשעת די תלמידים פון רבי אלימלך זענען געטאנצן, האט דער רבי אלימלך געפרעגט פון רבי שמואל, **די זעהסט דעם פייער דקדושה וואס נעמט ארום מיינע תלמידים**, וועו רבי שמואל האט געזאגט אז ער זעהט נישט, **האט אים דער הייליגער רבי אלימלך א וויש געטון די אויגן מיט זיין פאטשיילע**, און דאן האט רבי שמואל געזעהן די פייער, און פון דאן האט אים רבי אלימלך מקרב געווען אלס תלמיד, און שפעטער איז ער געווארן די **בעל תפילה ימים נוראים ביי זיין רבין אין ליזענסק**.

נאכן פטירה פון זיין רבין **דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק** זי"ע, איז ער אריבער צום תלמיד **דער הייליגער חוזה מלובלין** זי"ע.

אויך איז ער געווען א ידיד נאמן פון די צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי יעקב יצחק בעל היהודי הקדוש מפשיסחא** זי"ע,
הרה"ק **רבי קלונימוס קלמן עפשטיין בעל מאור ושמש מקראקא** זי"ע.

מען פארציילט, אז דער צדיק וקדוש רבי שמואל מקארוב זי"ע איז געווען בשנת תקע"ד ביים יהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע אויף יו"ט סוכות, צוזאמען מיט זיין חבר דער הייליגער מאור ושמש זי"ע, און בתוך הדברים האט ער געזאגט פארן מאור ושמש, **אז עס איז דא א יחוד ביים דאוונען פון יו"ט, וואס מען מעג דאס אינזין האבן נאר אין ארץ ישראל און נישט אין חוץ לארץ, ווייל עס איז א סכנה**.

און זיי האבן ביידע געזאגט, אז זיי האבן מורא אז דער יהודי הקדוש זי"ע וועט דאס אינזין האבן, און ער וועט זיין אין א סכנה, נישט קיין סאך נאכדעם זענען זיי טאקע געווער געווארן, אז דער יהודי הקדוש האט טאקע אינזין געהאט די כוונה ביי שחרית ביי די ווערטער פון "**כי לד' המלוכה**", **און ער איז דאן נסתלק געווארן י"ט תשרי בשנת תקע"ד**.

דער צדיק וקדוש רבי שמואל מקארוב זי"ע האט זיך אמאל אויסגעדריקט, אז די תענוגים וואס עס איז דא בעולם העליון, איז אזוי גרויס אז, "**היום המות טוב מיום הולדו**", ווייל דארט קען מען דערגרייכען די רוחניות'דיגע תענוגים.

גאנץ אנפאנג איז ער געווען רב אין **מקארוב**, נאר ער האט דארט געהאט אסאך מתנגדים, ווייל ער האט זיי מוסר געזאגט, דערנאך איז ער אריבער צו די שטאט סוקולוב, אבער פון דארט האט מען אים אויך פארטריבן, בשנת תקע"ה איז ער אנגעקומען קיין **וואנגרוב** און דארט איז ער געבליבן ביז צו זיין הסתלקות.

די איינוואוינער פון שטאט וואנגרוב האבן דערציילט, אז אין אלע שטעט ארום וואנגרוב זענען די הייזער געווען געבויעט פון האלץ, און עס האט כסדר פאסירט שרעקליכע שריפות אין די הייזער פון די שטעט, אבער אין שטאט וואנגרוב האט נישט פאסירט קיין שריפה די גאנצע צייט וואס דער צדיק וקדוש רבי שמואל זי"ע האט דארט געווואוינט, און דאס איז אלעס געווען בזכות פון דעם צדיק רבי שמואל זי"ע, וואס דער צדיק האט מיט זיין גרויסע כח געהיטן אויף דעם שטאט.

ער האט געהאט תלמידים צדיקים און קדושים ובתוכם.

הרה"ק **רבי יחזקאל מקוזמיר** זי"ע,
הרה"ק **רבי נתן ממאקאווא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יחזקאל מפלונסק ניישטאט** זי"ע,
הרה"ק **רבי נח מקארוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי מנחם מענדל השרף מקוצק** זי"ע,

הרה"ק **רבי מתתיהו מקוסוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי חיים זאב מקאלושין** זי"ע,
הרה"ק **רבי זעליג בעל נצוצי זה"ר משרנסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק הנקרא ר' איציק'ל מעזריטשער** זי"ע, וואס איז געווען זיין תלמיד מובהק, און ממלא מקום אין שטאט וואנגרוב.

ער האט איבער געלאזט זיינע קינדער.

הרה"ק **רבי דוד מקארוב פראגא** זי"ע,
הרה"ק **רבי שלמה** זי"ע,

אויך האט ער מחבר געווען דעם קונטרס "**שיר לחסידים**" על דרך החסידות.

מען פארציילט, אז זיין תלמיד מובהק הרה"ק רבי יצחק מוונגרוב זי"ע איז ל"ע קראנק געווארן מיט א שוועריע מחלה, און די דאקטוירים האבן אויף אים געזאגט, אז די הבטחה פונעם דאזיגן חולה איז נאר אויף א זעקס וואכן, ווען ער וועט נישט לעבן מער. ווען דער רבי האט דאס דערהערט, האט ער זיך אויפגעהויבן פון זיין קרענק בעט, זיך אנגעטון מיט זיינע שבת קליידער, זיך אוועקגעזעצט אויף א שטול, און אנגעהויבן צו זאגן תהלים. ווען מען האט אים גענומען פרעגן פארוואס ער טוט דאס, האט ער געענטפערט, אז ער האט נישט קיין ברירה, ווייל ער האט דאס דערהערט פון די דאקטוירים, אז ער וועט נישט לעבן מער. ווען ער

אים געהייסן ער זאל שיקן פרעגן זיין מחותן פון וואו ער האט דעם קלייד.

דער ברודער האט געפאלגט, און ער האט געשיקט צו זיין מחותן פרעגן פון וואו ער האט דאס קלייד, ער האט דאס גוט אויסגעפארשט, ביז עס האט זיך אויס געשטעלט, אז דער קלייד האט דער מחותן באקומען אלס מתנה פון א פריץ, ווייל דער פריץ האט פארדינט דורך אים צוועלף טויזנט גאלדענע רענדלעך, אבער דער געשעפט איז צושטאנד געקומען דורך שאדן טוען פאר אן אנדערן איד א גרויסער סומע געלט, דעמאלט האט ער שוין פארשטאנען, אז אט דאס האט זיין ברודער דער צדיק רבי שמואל זי"ע גלייך מרגיש געווען, און דערפאר האט ער געפילט אזא שלעכטן ריח פון דעם קלייד, פארשטייט זיך אז דער ברודער איז נישט לאנג נאכדעם געווארן א גרויסע חסיד און זיך מדבק געווען אינעם דרך החסידות.

• • •

א איד איז אמאל געקומען צום רבין דער צדיק רבי שמואל זי"ע אין שטאט וואנגרוב, און וועו ער איז אנגעקומען האט ער געוואלט געבן א פדיון פון 9 מטבעות כסף, אבער ער האט זיך בארעכענט ביי זיך און געטראכט, אז דאס איז נישט גענוג א שיינע פדיון, און וועו ער איז אריין געקומען צום רבין, האט ער געגעבן פארן רבין 18 מטבעות כסף, אבער וועו די רבי האט געליינט דעם קוויטל, **האט ער געגומען די מטבעות און דאס צעטיילט, און געזאגט פארן איד 9 מטבעות איז פאר מיר, און די אנדערע 9 מטבעות איז דיינס**.

• • •

דער וויין סוחר פונעם שטאט ווי רבי שמואל האט געוואוינט איז געווען א גרויסע מתנגד, אבער ער האט כסדר געהערט די מופתים וואס מען פארציילט אויפן רבין און אז דער רבי האט רוח הקודש.

איין טאג האט ער געוואלט אויס פראבירן דעם רבין'ס גרויסע כח, און די קומענדיגע מאל וועו דעם רבין'ס משמש איז געקומען קויפן וויין פארן רבין, האט דער סוחר געגעבן צוויי פלעשער וויין וואס איז געווען "**יין נסך**", און געטראכט ביי זיך, לאמיר זעהן אויב די רבי וועט דאס מרגיש זיין.

דער משמש גייט ארויס פונעם געשעפט, אבער לפלא די צוויי פלעשער וויין זענען ארויס געפאלן פון זיינע הענט, און זיך גלייך צובראכן, איז ער צוריק צום וויין סוחר און געבעטן נאך צוויי פלעשער וויין, דאן האט דער וויין סוחר געזעהן די קדושה פונעם רבין, און פון דאן איז דער וויין סוחר געווארן א גרויסע חסיד פונעם רבין.

• • •

הרה"ק רבי זעליג משראנצק זי"ע האט אמאל אויס געפירט א שידוך, פאר איינע פון דעם רבינ'ס קינדער, האט אים די רבי געזאגט, זעליג איך גיב דיר דריי אפציעס וואס די קענסט מיך בעטן אלס שכר פאר שדכנות, **אדער אריכות ימים עד ביאת המשיח, אדער עשירות דורי דורות, אדער גוטע קינדער**, און רבי זעליג האט געבעטן וואס ער האט געבעטן.

וועו די חברייא קדושה האבן געזעהן אז עס איז א שעת הכושר ביים רבין, האבן זיי מזכיר געווען ביים רבין אז אידן ברויכן פרנסה, און געזאגט, "**עמך ישראל צריכים פרנסה כי דחיקא להו שעתא טובא ומרובים צרכיהם, ודעתם קצרה**".

האט דער צדיק געענטפערט בזה"ל, "**אלו הייתם יודעים בעוד עשרים שנה להלאה מה יהיה, לא הייתם מבקשים כן, כי מה לכם כסף, וימים יבואו כי יהיו אצל החסידים מעות הרבה עד כי תעבור המאות ממעל לאמתחותיהם, ולא יצטרכו לשלוח ידם לאמתחותיהם מרוב המעות, ואצל חסידים דייקא, ואז יהיה גאולת משיח.** (שבחי צדיקים).

• • •

עס ווערט דערציילט, אז ביי די באקאנטע נפילה פונעם הייליגען חוזה מלובלין זי"ע שמחת תורה בשנת תקע"ה, וועו מען האט דאן געטראפן דעם הייליגען חוזה ליגן אויף דער ערד, און מען האט אים געברויכט אויף הייבן און אריין טראגן אין שטוב, האבן די הייליגע תלמידים געמאכט א גורל, וועו עס זאל אויף הייבן דעם קאפ פונעם רבין דער הייליגער חוזה, און די גורל איז געפאלן אויפן תלמיד רבי שמואל מקארוב זי"ע.

בשעת דער תלמיד רבי שמואל האט אויף געהויבן דעם הייליגען חוזה, האט ער געהערט ווי די רבי זאגט עפעס מיט די ליפען, האט ער צו געלייגט א אויער און הערט ווי די רבי זאגט "**תיקון חצות**", וואס דאן איז טאקע געווען די צייט פאר תיקון חצות, האט דער תלמיד רבי שמואל זיך דאן אויס געדריקט מיט וואונדער, קוקט און הערט דאס גרויס קדושה פון אונזער הייליגע רבין, אז אפילו אין אזא צייט וועו ער איז געווען אין גרויסע יסורים, און האט נישט געהאט קיין זייגער, האט ער אבער גלייך מרגיש געווען אז עס איז צייט פאר תיקון חצות.

• • •

דער צדיק רבי שמואל מקארוב זי"ע האט געהאט א מנהג, אז ער האט געפאסט משבת לשבת, איין וואך איז ער געפארן צו זיין רבי דער הייליגער חוזה זי"ע אויף שבת, אינמיטן וועג איז ער דורך געפארן א טייך און עס האט אים געכאפט א שטארקע דארשט ממש סכנת נפשות, איז ער אראפ צו טייך כדי צו כאפן א טרינק.

אבער ער האט גלייך ביי זיך געטראכט, עס איז דאך פרייטאג נאנט צום זמן, פארוואס זאל איך צוברעכן מיין תענית פאר אביסל וואסער און מבטל זיין דעם תענית משבת לשבת, איז ער אוועק פונעם טייך און אנגעהויבן ווייטער פארן קיין לובלין, אבער ער האט גלייך באקומען א מחשבה, אז ער האט זיך געקענט איינהאלטן פון די תאווה פון טרינקען, אפילו ער איז געווען אזוי דארשטיג, און עס האט זיך אריין געכאפט א שטיקל גאווה.

גלייך האט זיך דער צדיק צוריק געדרייט צום טייך און געגומען א טרינק וואסער, ווייל אויב פאסטן קען ברענגען גיאות איז דאס גארנישט ווערט, וועו דער צדיק איז אריין צום רבין דער חוזה מלובלין, האט דער חוזה געזאגט פארן תלמיד רבי שמואל, "**דאס איז שוין א קונסטלעכע ארבעט**".

• • •

אין ירושלים עיה"ק אין די ווארשעווער הייזער, האט געווואוינט אן אלטער אלכסנדר חסיד, מיט'ן נאמען ר' יצחק מענדל, אן אפשטאמיגער פון די שטאט לובלין, אן אייניקל פון רבי שמואל מקארוב זי"ע, האט ער דערציילט דעם מעשה, אז אלס יונגערמאן בין איך איינמאל געפארן אויף די באן אהיים קיין לובלין, ביי איינע פון די סטאנציעס, קומט אריין אין די באן אן אנדערער איד, און אזוי רעדענדיג האב איך דעם איד דערציילט, אז איך בין א אייניקל פון רבי שמואל מקארוב זי"ע, האט דער איד געזאגט, אז ער וויל מיר דערציילן א מעשה נורא פון מיין זיידן רבי שמואל זי"ע, און דער איד האט מיר דערציילט.

אז ווען דער צדיק רבי שמואל מקארוב זי"ע האט געוואוינט א צייט אין די שטאט סוקולוב, זענען געווען די שטאט לייט פארברענטע מתנגדים, זיי האבן נישט געקענט ליידן אז ביי זיי אין שטאט וואוינט אזא צדיק, האבן זיי אים גע'רודפ'ט,

ביז איין טאג האבן זיי זיך צוזאמען גענומען און אים ארויס געטריבן פון שטאט, און בשעת די מתנגדים האבן אים ארויס געטריבן, איז דארט דורך געגאנגען א יונגל אויפ'ן וועג אהיים פון חדר, און ווען ער האט געזען די סצענע, האט ער אויך געכאפט א צווייגל און דערלאנגט דערמיט א שמייס פאר רבי שמואל'ן אויפן קאפ.

ווען דער צדיק רבי שמואל איז שוין געשטאנען ביים עק שטאט, האט ער זיך אפ געשטעלט אויף א וויילע, ער האט זיך אויסגעדרייט צו די שטאט און צו זיינע נאכיאגער, ער האט זיך אויסגעשאקלט די טאשן ווי מען טוט ביי תשליך, און דאן זיך אנגערופן צו זיי, "**א שריפה אין סאקולוב! די שטאט ברענט!**", לפלא האט יענע רגע אויס געבראכן א שרעקליכע שריפה אין שטאט, און א גרויסע חלק פונעם שטאט איז רח"ל ארויף געגאנגען אין פלאמען!.

עס זענען דורך יארן, דער יונגל וואס האט "אריינגעכאפט די מצוה" פון א שמייס טאן דעם צדיק, איז גרויס געווארן, ער האט שוין לאנג פארגעסן וואס ער האט געטון, ער האט חתונה געהאט און געהאט קינדער, און זיי מפרנס געווען בהרחבה,

אבער מיט די צייט, וואס דער איד האט פראבירט צו טון פאר פרנסה האט נישט מצליח געווען, ביז דער איד האט ליידער געברויכט גיין פון טיר צו טיר פאר נדבות, און געלעבט אין א שרעקליכע דחקות, ער איז דאן ארום געפארן פון שטאט צו שטאט, בעטן נדבות פון גוט הארציגע אידן.

ביז אין איינע פון די טעג זענען זיי אנגעקומען אין א גרויסע פרעמדע שטאט, האבן זיי באשלאסן אריינצוגיין צום רב פון שטאט, אויף וועמען זיי האבן געהערט אז ער איז א גרויסער ערליכער איד און א בעל רחמנות, וועלן זיי כאטש האבן איינעם פאר וועמען זיך אויסצוגיסן זייער ביטער הארץ אויך, דער רב האט זיי טאקע שיין אויף גענומען, און דער איד האט זיך אויסגעגאסן זיין ביטער הארץ פאר רב.

דער רב האט אים גענומען אויס פרעגן זיין לעבנס היסטאריע, און ווען ער האט דערציילט אז ער איז געבוירן אין שטאט סאקולוב, האט אים דער רב געפרעגט, דו האסט געקענט אדער כאטש געזען דעם צדיק רבי שמואל זי"ע,

ווען ער האט געהערט די פראגע האט ער אויפגעציטערט, ער האט זיך דעמאלט דערמאנט די מעשה וואס ער האט שוין לאנג געהאט פארגעסן, ווי אזוי ער האט ליידער געשלאגן דעם צדיק רב שמואל זי"ע, און מיט טרערן אין די אויגן האט ער דערציילט פאר'ן רב די מעשה, צוגעבנדיג אז עס איז נישט זיין שולד אינגאנצן, ווייל ער איז דאך געווען א קינד, ער האט נישט פארשטאנען וואס ער טוט.

ווען דער רב האט דאס געהערט, איז ער אויף געשפרינגען און אנגעהויבן שרייען אויף אים, אזא זאך האסטו געטון, דעם צדיק האסטו געשלאגן? שוין ארויס פון מיין הויז! איך קען דיר נישט העלפן!, און מען האט דעם איד ארויס געווארפן פון שטוב פונעם רב, און די גאנצע נאכט איז ער מיט די ווייב געזעסן און געוויינט זיצענדיג אינדרויסן אויפ'ן שוועל פון רב'ס הויז.

שפעטער האט דער רב מיט זיין גוט הארץ געבעטן, אז מען זאל דעם איד צו ריפן צום פענסטער, און דער רב זאגט אים, פאר גלייך פון דא קיין וועניגראוו, זאלסט פאסטן יעדן מאנטאג און דאנערשטאג, אין יעדן אידישן ישוב וואו דו קומסט אן זאלסטו ארויפגיין אויפ'ן באלעמער און זיך מתוודה זיין הויך, צו דערציילן פאר יעדן וואס דו האסט געטאן, און דעם עונש וואס דו האסט באקומען דערפאר, ווען דו וועסט אנקומען קיין וועניגראוו זאלסטו נעמען א מנין אידן און מיט זיי ארויסגיין צום ציון קדשו פונעם צדיק רבי שמואל זי"ע, און דארט בעטן מחילה, דאן וועט דיר השי"ת העלפן דיין מזל וועט צוריק אויפשיינען, און דו וועסט אויף געראכטן ווערן!.

דער איד האט אלעס געפאלגט, און באלד דערויף האט זיך דאס רעדל א דריי געטאן, די הצלחה האט אים גענומען שיינען, ער האט ווידער אנגעהויבן האנדלען און האט שיין מצליח געווען, ער איז געווארן א גרויסער בעל צדקה, און האט דערצו זוכה געווען צו א געוואלדיגן אריכות ימים!.

אט ביז אהער איז די מעשה וואס דער איד האט מיר דערציילט אויף די באן, און דער איד האט אויס געפירט, "דער איד דער בעל המעשה לעבט נאך, ער איז אלט הונדערט יאר און נאך עלטער!, ער וואוינט ביי זיינע קינדער אין די שטאט סקערנאוויטץ, אויב דו ווילסט קענסטו אים פארן זען, זיינע קינדער וואוינען נעבן די באן סטאנציע און האבן א רעסטעראנט".

ווען איך האב דאס געהערט האב איך אנשטאט אהיים פארן קיין לובלין, אראפ געשטיגן ביי די ערשטע סטאנציע וואו די באן האט זיך אפ געשטעלט, דארט האב איך געווארט און גענומען די באן קיין סקערנאוויטץ, איך האב טאקע באלד געטראפן דעם רעסטוראנט, איך האב גערעדט מיט איינעם פון די קינדער, און ער האט מיך אריין געפירט צום טאטן.

ווען איך בין אריין געקומען אין צימער האב איך דארט געטראפן א זקן ליגן אין בעט, איינגעדעקט אין קאלדערעס, קוים וואס ער האט זיך גערירט פאר אלטקייט און שוואכקייט, און צוליב זיין שוואכקייט האט ער שוין קוים געקענט רעדן, און האט זיך קוים באוואויגן, דאך אבער, ווי נאר איך האב מיך צוגעבויגן און אים אריינגערוימט אין אויער אז איך בין אן אייניקל פון רבי שמואל קארובער זי"ע, האט דער זקן גענומען ווארפן פארבן, ער האט פלוצלינג צוריק באקומען כח, ער האט זיך אויפגעזעצט אויפ'ן בעט מיך ארום גענומען און געהאלזט, ווען פון זיינע אויגן רינען טרערן, ביז מיינע אויגן האבן אויך געלאזט טרערן פאר גרויס התרגשות!.

...

ווערט דערציילט, א מעשה נורא וואס ווייזט דעם צדקות און תמימות און די געוואלדיגע אמונה פונעם צדיק וקדוש רבי שמואל מקארוב זי"ע, אמאל ווען דער טאכטער פון דעם צדיק וקדוש איז געווארן עלטער, און מען האט געבויכט דעם טאכטער חתונה מאכן, איז אבער דאס דחקות ביים צדיק אין שטוב געווען

איום ונורא, ער האט ממש נישט געהאט קיין פרוטה פאר עסן, און אוודאי נישט אויף חתונה מאכן.

האט די רעבעצין זיך איינגעבעטן ביים צדיק, אז ער זאל אריבער פארן צו זיין ברודער, וואס האט געוואוינט אין שטאט ווארשא, און דער ברודער איז געווען מפורסם אלס א גרויסע עושר, און ער זאל בעטן זיין ברודער זאל אים העלפן מיט געלט, אז ער זאל קענען חתונה מאכן זיין טאכטער.

דער צדיק וואס האט קיינמאל נישט געוואלט נעמען קיין געלט פון אנדערע, האט אבער בלית ברירה מסכים געווען צו גיין צו זיין ברודער, ער האט פארקויפט אפאר זאכן פון ביי זיך אין שטוב, אז ער זאל האבן געלט פאר די נסיעה, און דער צדיק האט זיך געגרייט צו די נסיעה, אבער ווען דער צדיק איז ארויס פון שטוב, און ער האט געלייגט די האנט אויף די מזוזה, איז דער צדיק אריין אין א געוואלדיגע דביקות, און אזוי איז ער געשטאנען פאר א שטיק צייט.

נאך א שטיק צייט איז דער צדיק צוריק אריין אין ביהמ"ד, און זיך געזעצט לערנען תורה, די רעבעצין איז געקומען זיך בעטן און געפרעגט, פארוואס האסטו קודם מסכים געווען צו פארן צום ברודער, אבער יעצט האסטו צוריק געצויגען און די גייסט נישט.

האט דער צדיק וקדוש געזאגט פאר די רעבעצין, אויפן וועג ארויס צום וואגן צו גיין אויף די נסיעה, האב איך מיך איבער געטראכט אויב איך דארף טאקע פארן, און ביי מיר געטראכט אזוי, "**איך פאר יעצט צו א ברודער וואס איך ווייס נישט אויב ער לעבט נאך, און אויב לעבט ער יא, ווייס איך נישט אויב ער איז נאך א עושר, און אויב איז ער יא א עושר, ווער זאגט אז ער וועט מסכים זיין מיר צו גענבן געלט, אפשר וועט ער מיר נאר געבן א גאר קליינעם סכום**".

אבער פירט אויס דער צדיק, "**מיר האבן א גרויסע באשעפער, וואס מיר ווייסן אויף זיכער אז ער לעבט, ווי עס שטייט אין פסוק אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי אָנִי נְאֻם ד', און געלט האט דער גרויסער באשעפער זיכער, ווי עס שטייט אין פסוק לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ד', נאר די שאלה איז אויב דער באשעפער וועט מיר וועלן געבן**", אבער דאס איז זיכער אסאך א בעסערע דרך, וועל איך בעטן מיט א אמת ביים באשעפער, און זיך פארלאזן נאר אויף אים, און אזוי וועל איך זיכער באקומען געלט.

לפלא א טאג שפעטער איז אנגעקומען א פריץ צום שטוב פונעם צדיק וקדוש רבי שמואל מקארוב זי"ע, און דער פריץ זאגט פארן צדיק, אז ער פארט יעצט ארויס אויף א יאכט און וואלד, זיך צו טרעפן מיט א אנדערן פריץ פאר געשעפטן, און ער האט מיט זיך אפאר גאר טייערע מטבעות, וואס זענען ווערט גאר אסאך געלט, דערפאר וויל ער דאס איבער לאזן ביים רב, וואס איז מפורסם אינעם גאנצן געגענט אלס א גאר ערליכער וואס מען קען זיך אויף אים פארלאזן, אז ער זאל דאס געלט נישט גנב'נען, און דער צדיק האט די מטבעות אוועק געלייגט.

לפלא נאך א שטיק צייט וואס דער פריץ איז נישט צוריק געקומען אפ נעמען די מטבעות, האט זיך דער צדיק אנגעהויבן נאך פרעגן אין שטאט, ווער עס ווייסט צו זאגן פון א פריץ וואס איז לעצטענס אנגעקומען אין שטאט, אבער לפלא האט קיינער נישט געווייסט צו זאגן וועגן דעם פריץ.

איז דער צדיק געפארן קיין לובלין צו זיין רבין פרעגן וואס ער ברויך טון מיט די געלט, אבער אזוי ווי ער קומט אריין אין שטוב ביי זיין רבין דער הייליגער חוזה, זאגט אים זיין גרויסע רבי בזה"ל, "**דער חשבון איז וואהר, און נוץ דאס געלט געזונטערהייט**", דאן האט די רעבעצין שוין פארשטאנען, ווי גרויס די אמונה איז פון איר הייליגע מאן.

יארצייט
פרייטאג י"ד אייר פסח שני

הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר משה זי"ע,
בעל ליקוטי מהרי"ל, מזקליקוב, וזאוויחוואסט,
"הנקרא רבי לייבוש זאקליקוב'ער"

ער איז געבוירן צו זיין טאטע הרה"ק **רבי משה** זי"ע,
מגזע הגה"ק **רבי דוד לידא בעל חלקי אבנים אב"ד מאגנצא** זי"ע,
ומגזע הגה"ק **המהר"ל מפראג** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הצדקת מרת דבורה** ע"ה.

ער איז געווען א איש קדוש מאוד בוצ"ק עמודא דנהורא אספקלריא המאירה מנורה הטהורה, ער איז געווען א גאון וחריף עצום בתורה און עוסק געווען בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה זיין גאנץ לעבן, אויך איז דער צדיק געווען א בקי נפלא און א גאון עצום בתורת הנסתר, דער צדיק וקדוש האט זיך געפירט זיין גאנץ לעבן מיט א געוואלדיגע קדושה וטהרה, צדיקים בדורו ובתוכם זיינע גרויסע רבי'ס דער הייליגער **רבי ר' אלימלך מליזענסק** זי"ע און **דער הייליגער חוזה מלובלין** זי"ע האבן מעיד געווען אויף זיין געוואלדיגע גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה, ער איז געווען מפורסם אלס א מופת הדור און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת דבורה** ע"ה.

גאנץ אנפאנג איז דער צדיק אפילו זייענדיג א גאון וגדול בתורה נישט געווען דבוק אינעם דרך החסידות, ער האט זיך דאן אפילו געציילט צווישן די מתנגדים צום דרך החסידות, דער צדיק האט זיך דאן מפרנס געווען פון א קליין געשעפט אין שטאט **זאוויחוואסט** פון ווי ער האט געצויגען זיין פרנסה, כדי זיך נישט צו ברויכן משתמש זיין בכתרו של תורה, אבער רוב טאג איז דער צדיק געזעצן און עוסק געווען בתורה ועבודת השם מיט א געוואלדיגע דביקות און קדושה.

יענע צייט איז אנגעקומען אין שטאט זאוויחוואסט דער צדיק וקדוש רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, וואס האט מרגיש געווען אז דארט וואוינט א גרויסע נשמה וואס משורש נשמתו ברויך די נשמה נתקרב ווערן צום דרך החסידות, איין טאג איז דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע דורך דעם געשעפט פונעם צדיק רבי לייבוש זי"ע, און דער צדיק רבי לייבוש איז דאן געשטאנען ביים טיר פונעם געשעפט, אבער ער איז נישט צו געגאנגען צום רבי ר' אלימלך שלום נעמען.

האט דער רבי אלימלך געפערגט פון די מענטשן דארט, "**וועד איז דער איד דארט ביים געשעפט**", האבן די מענטשן געזאגט זיין נאמען, און צו געלייגט, אז דער איד איז באמת א גאון וחריף עצום בתורה, אבער ער איז נישט צווישן די וואס זענען דבוק אינעם דרך החסידות, האט דער צדיק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע געזאגט בזה"ל, "**ער וועט נאך זיין מיינע**", און דאן איז דער הייליגער רבי אלימלך זי"ע אהיים געפארן.

לפלא נישט אסאך נאכדעם האט זיך אנגעצינדן אין הארץ פונעם צדיק א געוואלדיגע תשוקה צו גיין זיך מסתופף זיין בצלו פונעם רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, איז ער געפארן קיין ליזענסק, אבער אזוי ווי ער איז אריין אין שטוב פונעם רבין ר' אלימלך, האט דער הייליגער רבי ר' אלימלך גלייך געשריגן אויפן צדיק רבי יהודה לייב בזה"ל, "**עז פנים**", און פון דעם געשריי האט באפאלן פארן צדיק רבי לייבוש א געוואלדיגע פחד און מורא, און ער איז פון גרויס פחד אנטלאפן ווייט אוועק פון שטאט ליזענסק, שפירענדיג ביי זיך אז דער צדיק רבי אלימלך מליז'נסק לויפט אים ממש נאך.

נאך א שטיק צייט האט זיך דער צדיק רבי יהודה לייב זי"ע איבער געטראכט ביי זיך, אז דאס איז דאך א גרויסע כח, אז נאר דורך דעם געשריי פונעם רבי אלימלך איז אים באפאלן אזא פחד, עס מיז דאך זיין אז דער צדיק איז א גאר געהויבענע צדיק, איז ער דאן צוריק געפארן קיין ליזענסק, און פאר אפאר וואכן איז דער צדיק געזעצן אין ביהמ"ד און עוסק געווען בתורה ועבודת השם מיט א געוואלדיגע התמדה, אבער די גאנצע צייט האט ער נאכנישט איין געזעהן דאס גרויסקייט פונעם צדיק רבי אלימלך מליז'נסק זי"ע.

ווען עס איז אנגעקומען ר"ח סיון, האט דער צדיק רבי יהודה לייב זי"ע געטראכט ביי זיך אהיים צו פארן, אבער ער האט מחליט געווען, צו גיין זיך קודם געזעגענען פונעם רבין דער צדיק רבי אלימלך מליזענסק, מען האט דאן געהאלטן בעפארן דאוונענען שחרית, האט אים דער רבי ר' אלימלך געבעטן, אז ער זאל כאטש בלייבן ביז נאך שחרית, און דער צדיק האט מחליט געווען צו בלייבן ביז נאכן דאוונענען.

ווען דער צדיק רבי יהודה לייב מזקליקוב זי"ע האט מיט געהאלטן דעם עבודת התפילה ביי שחרית, און דאן איז דער צדיק דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע אנגעקומען צו הלל וואס דאס איז געווען א עבודה מיט א געוואלדיגע קדושה, איז דער צדיק רבי יהודה לייב ממש ארויס פון התפעלות און געווארן ממש איבער געגומען פון די עבודה.

און ער האט דאן געזאגט בזה"ל, "**דאס וואס ער האט דאן געזען ביי הלל ביים הייליגען רבי אלימלך, האבן קיינע פון די תלמידים נישט געזען ביים רבין**", און ער איז שוין דאן געבליבן ביים רבי אלימלך אלס תלמיד מובהק פאר צוויי יאר, און ער איז דאן נתעלה געווארן מיט גאר געהויבענע מדרגות און נתפרסם געווארן אלס איש קדוש מאוד און א צדיק וגדול, און נישט לאנג נאכדעם האט מען דעם צדיק אויף געגומען אלס רב אין שטאט זאוויחוואסט.

כ"א אדר בשנת תקמ"ז ווען זיין רבי דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע איז נסתלק געווארן, זענען אלע תלמידים אריבער צום תלמיד דער הייליגער חוזה מובלין זי"ע, אבער דער תלמיד רבי יהודה לייב מזקילקוב זי"ע איז משום איזה סיבה נישט גלייך אריבער צום ממלא מקום, אבער נאך א שטיק צייט האט ער זיך אויך מדבק געווען אינעם הייליגען חוזה אלס זיין רבו מובהק, און עס האט געהערשט א געוואלדיגע אהבה צווישן תלמיד און זיין רבי.

ווערט דערציילט, אז איין יאר סוכות ווען די חבריא קדישא פונעם הייליגען חוזה זענען שוין געזעצן אינעם סוכה און געווארט אז די רבי דער הייליגער חוזה זאל אריינקומען אין די

סוכה, האט אבער דער הייליגער חוזה געפרעגט, **ווי איז רבי לייבוש מזקליקוב**, און דער הייליגער חוזה האט בשום אופן נישט געוואלט אריין קומען אין די סוכה ביז מען גייט נישט קודם אפיר זיכן דעם תלמיד רבי לייבוש.

ווען דער זוהן רבי צבי הירש זי"ע האט געפרעגט דעם טאטן דעם הייליגען חוזה זי"ע, טאטע אן רבי לייבוש קען מען נישט זיצן אין די סוכה, האט דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע געזאגט בזה"ל, "**וואס זאל איך טון, אז אלע אושפיזין שטייען אינדרויסן פון די סוכה, און ווילן נישט איריין קומען אין די סוכה, נאר אויב רבי לייבוש קומט קודם אריין**".

ווי דערמאנט האט דער צדיק רבי יהודה לייב זי"ע קודם געדינט אלס רב אין שטאט **זאוויחוואסט**, און דארט איז דער צדיק שוין געווען מפורסם אלס א איש קדוש מאוד און א גאון וגדול בתורה ובחסידות, שפעטער בערך בשנת תקע"ח נאכן הסתלקות פון זיין גרויסן רבין דער הייליגער חוזה מלובלין, האט זיך דער צדיק אריבער געצויגען צום שטאט **זאקליקוב**, און דארט איז זיין חסידות געוואקסן גאר גרויס, הונדערטער צדיקים און געהויבענע אידן האבן זיך מדבק געווען אין דעם צדיק וקדוש און געקומען זיך מסתופף זיין בצלו ובתוכם.

הרה"ק **רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק אייזיק מלענטשנא** זי"ע,
הרה"ק **רבי פייבוש אב"ד היבנוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יהושע מטומשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי דוב בעריש בעל דבש השדה מרישא** זי"ע,
הרה"ק **רבי שבתי גבאי של החוזה מלובלין** זי"ע,
הרה"ק **רבי יוסף קיזעס אב"ד יאנוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי יוסף מיארטשוב** זי"ע.

אויך האט דער צדיק וקדוש רבי יהודה לייב זי"ע געהאט א גאר שטארקע קשר מיט הרה"ק רבי נפתלי צבי בעל זרע קודש מראפשיץ זי"ע, און ווי צדיקים האבן זיך אויס געדריקט אויף דעם קשר בזה"ל, "**היה אוהב דבוק מאח בברית ידידות**".

ווי באוויסט איז געווען א שטארקע ריתחא דאורייתא און חילוקי דיעות צווישן דעם צדיק וקדוש רבי יהודה לייב מזקליקוב זי"ע און דער הייליגער צדיק דער יהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע, איבער דעם וואס דער הייליגער יוד הקדוש פלעגט דאוונענן שפעט נאכן זמן תפילה.

וואס ווי עס איז באקאנט האבן אסאך גדולים און צדיקי הדור דווקא יא געדאוונט שפעט, ווי דער הייליגער מגיד מזלאטשוב זי"ע וואס איז געווען דער ערשטע פון די תלמידי בעש"ט הקדוש זי"ע וואס האבן געדאוונט שפעט, און אויפן מגיד האבן צדיקים מעיד געווען, אז דער הייליגער מגיד מיט זיין דאוונענן שפעט האט מעלה געווען אלע תפילות ישראל וואס זענען נישט געווען מיט די ריכטיגע כוונות.

אבער דער צדיק רבי יהודה לייב זי"ע האט זייער פארפירט און געווען פון די גרויסע מתנגדים פונעם יוד הקדוש מפשיסחא זי"ע, און כמה פעמים האט מען געהערט גאר שארפע ווערטער פונעם צדיק רבי יהודה לייב זי"ע אויס דריקענדיג זיך גאר שארף קעגן דעם יוד הקדוש זי"ע צוליב דעם וואס ער האט געדאוונט נאכן זמן תפלה, אבער פארשטייט זיך אז דער צדיק האט געהאט גאר געהויבענע כוונות אין דעם און דאס איז נישט געווען אזוי פשוט, און עס ווערט דערציילט, אז סוף ימיו האט דער צדיק רבי יהודה לייב זי"ע אפילו געטוישט זיין מנהג און יא געדאוונט נאכן זמן תפלה, וסוד ד' ליראיו.

ווערט דערציילט, אז י"ט תשרי בשנת תקע"ד ווען עס איז אנגעקומען די בשורה לא טובה, אז דער צדיק וקדוש דער יוד הקדוש זי"ע איז נסתלק געווארן, האט זיך דער צדיק וקדוש רבי יהודה לייב מזקליקוב זי"ע גאר שטארק מצער געווען און געזאגט בזה"ל, "**איך האב די גאנצע צייט געדעדט אויפן יוד הקדוש נאר פאר זיין טובה, ווייל אויב וואלט איך נישט געדעדט אויף אים, וואלטן אידן פון די גאנצע וועלט געקומען צו דעם צדיק, און דאס וואלט אים ח"ו געשאדט אויף עין הרע ר"ל**".

ווי באקאנט האט דער צדיק געהאט אסאך תערומות אויף אפאר צדיקי הדור ובתוכם הרה"ק רבי מאיר בעל אור לשמים מאפטא זי"ע, און אויך אויפן ממלא מקום פונעם יוד הקדוש הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זי"ע, און סוף ימיו ווען דער צדיק רבי יהודה לייב מזקליקוב זי"ע איז ליידער זייער נישט געזונט געווארן, האט ער געשיקט א שליחים וואס זאל אים גיין מזכיר זיין ביי די צוויי צדיקים.

אבער דער שליח וואס איז געפארן קיין פשיסחא איז דורך געפארן דעם שטאט זוואלין, און דארט האבן געוואוינט גאר אסאך גרויסע חסידים פונעם צדיק מזקליקוב, און ווען דער שליח האט זיי דערציילט אז ער איז אויפן וועג קיין פשיסחא צו מזכיר זיין דעם רבין, זענען די חסידים געווען זייער ברוגז און געזאגט, עס איז א חרפה צו גיין קיין פשיסחא און מחזיק זיין דעם רבין ר' בונם אלס א איש קדוש צו מזכיר זיין דעם רבין, און ליידער האט זיך דער שליח געלאזט איבער רעדן פון די חסידים, און איז נישט געפארן קיין פשיסחא, נאר ער איז צוריק געפארן צום רבין.

ווען דער שליח איז אנגעקומען צום רבין און דערציילט, אז ער איז נישט געפארן קיין פשיסחא צו מזכיר זיין דעם רבין, האט די רבי דער צדיק רבי יהודה לייב זי"ע אויף דעם זייער מקפיד געווען און געזאגט, "**איר האט מיר שאדן געמאכט**", ווייל אויב וואלט איך מיך מכניע געווען צו דעם צדיק דער יוד הקדוש, וואלט ער אפשר געקענט פועל'ן אז איך זאל בלייבן לעבן, און ליידער נישט לאנג נאכדעם איז דער צדיק טאקע נסתלק געווארן.

ווערט געברענגט, אז ווען מען האט דערציילט פאר צדיק רבי בונם מפשיסחא זי"ע איבער די הסתלקות פונעם צדיק מזקליקוב, האט דער צדיק רבי בונם זייער געווויינט פארוואס מען האט אים נישט דערציילט, אז דער צדיק איז נישט געזונט, ווייל באמת זענען די צוויי צדיקים געווען גאר שטארק מקושר, נאר די תערומות איז געווען גאר העכערע זאכן וואס די פשוטע מענטשן האבן נישט פארשטאנען וואס דאס איז.

אפילו מיט די תערומות און חילוקי דעות וואס דער צדיק האט געהאט מיט די צדיקי הדור איבער דאוונענן נאכן זמן תפלה, האט ער שטארק מקפיד געווען און געווארנט זיינע תלמידים ח"ו נישט

צו גורם זיין קיין מחלוקות, און דער צדיק האט צו געזאגט פאר די תלמידים, אז ווי לאנג מען וועט זיך אפהיטן פון ח"ו מאכן מחלוקות, וועט נישט פאסירן קיין שריפות אין שטאט, און די חסידים זענען טאקע שטארק נזהר געווען אין די מידה פון מחלוקות, און אזוי ווי דער צדיק האט צו געזאגט האט נישט פאסירט קיין שריפות אין שטאט, ויהי לפלא.

זיינע הייליגע דברי תורה זענען געדריקט געווארן אינעם **ספר ליקוטי מהרי"ל**, אינעם ספר איז דא אן הסכמה פונעם הייליגען **דברי חיים מצאנז** זי"ע וואס שרייבט אויף דעם צדיק בזה"ל, "**הגאון הקדוש איש אלקים שהיה מפורסם בקדושתו וחסידותו בין צדיקי עמודי עולם שהיו בזמנו**".

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי משה שמואל שמעלקא מזאוויחוואסט** זי"ע, בתו **הרבנית הצדקת מרת נעשי** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי אליעזר אייזענשטאט** זי"ע, בן הרה"ק **רבי מאיר משידלובצא** זי"ע, בתו **הרבנית הצדקת מרת רחל** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי משולם זושא הלוי הורוויץ מלובלין** זי"ע, בן הרה"ק **רבי ישראל** זי"ע, בן הרה"ק **החוזה מלובלין** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **י"ד אייר פסח שני בשנת תקפ"ו**, ומנחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **זקליקוב**.

די מקום פונעם ציון הקדוש פונעם צדיק איז געווען באוויסט אלס א מקום ווי מען האט געזעהן גרויסע ישועות און מופתים למעלה מדרך הטבע, אפילו להבדיל גוים פון שטאט האבן געוויסט צו זאגן, אז ביי דעם מקום ווערט מען געהאלפן, טויזענטער אידן זענען געקומען זיך משתטח זיין על ציון קדשו און האבן גע'פועל'ט גרויסע ישועות, צוויי מאל א יאר פלעגן אידן אין די טויזענטער קומען אויפן ציון, **ביים יארצייט י"ד אייר**, און **ערב יום הקדוש**.

ליידער ביים צווייטן וועלט מלחמה האבן די רשעים חרוב געמאכט רוב בתי חיים אין גאליציה, אויך דעם ביה"ח אין שטאט זקליקוב איז חרוב געווארן און עס איז ממש נישט געבליבן קיין זכר פונעם ביה"ח און אויך נישט פונעם ציון הקדוש פונעם צדיק רבי יהודה לייב זי"ע, אבער מיט גרויסע פעולות און השתדלות פון הגה"צ **רבי יודא בוים בעל פרי יהודא ממאנסי** שליט"א האט מען געטראפן דעם מקום און חלקה ווי דער צדיק ליגט, און מען האט צוריק אויף געשטעלט א אוהל און א נייע מצבה אויפן מקום קדוש.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

ווערט געברענגט, אז דער צדיק וקדוש רבי יהודה לייב מזקליקוב זי"ע האט געהאט א מנהג, אז שבת קודש איז ער געגאנגען מיט ווייסע בגדים, און זיין גרויסע רבי דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע האט זיך אמאל אויס געדריקט בזה"ל, "**שהוא נוסע על ד' אריות ואלה המה, הרה"ק רבי לייבוש מזקליקוב זי"ע, הרה"ק רבי לייבוש מראדום זי"ע, הרה"ק רבי לייבוש מאפאלא זי"ע, הרה"ק רבי לייבוש משידלובצא זי"ע**.

• • •

דער צדיק וקדוש רבי לייבוש מזאקליקוב זי"ע האט אמאל געוועדט מיט זיינע תלמידים איבער די רבי'ס וואס מאכן זיך ווי צדיקים, אבער באמת זענען זיי נישט קיין צדיקים אמיתים, האט דער צדיק דאן געזאגט פאר זיינע תלמידים, אז בקרוב ווען משיח צדקנו וועט קומען, און אלע רבי'ס וועלן גיין מקבל פנים זיין משיח צדקנו צוזאמען מיט זייערע חסידים, וועט משיח מקבל זיין די צדיקי אמת בסבר פנים יפות, אבער די די רבי'ס וואס זענען געגאנגען מיטן דרך השקר, וועט משיח זיי נישט מקבל פנים זיין און אויך נישט די חסידים, נאר וועט זיי גאר מדחה זיין פון זיך.

האבן די תלמידים געפרעגט פון זייער גרויסן רבין ר' לייבוש מזקליקוב זי"ע, **וואס זענען די חסידים פון די רבי'ס שולדיג אז זייער רבי איז געווען א נישט ערליכער רבי, זיי האבן דאך באמת געמיינט אז ער איז ערליך**, האט דער צדיק געזאגט מוראדיגע ווערטער, אז משיח צדקנו וועט פאר די חסידים זאגן, אז א איד האט געברויכט מתפלל זיין יעדן טאג א תפילה צום באשעפער, אז ער זאל אים מזמין זיין א רבי וואס איז א צדיק אמת, און דער באשעפער וואלט זיכער צו געהערט די תפילה, אבער די אלע האבן נישט יעדן טאג מתפלל געווען אויף דעם, און דערפאר זענען זיי נישט אנגעקומען צום צדיק אמת.

• • •

דער תלמיד חביב הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע האט דערציילט, בשם זיין רבין דער צדיק רבי יהודה לייב מזקילקוב זי"ע, אז איינמאל וועלן ער איז געווען ביי זיין גרויסן רבין דער הייליגער רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, זענען דארט געווען די חבריא קדישא פון די גרויסע תלמידים, ובתוכם איז געווען דער הייליגער קאשניצער מגיד זי"ע און דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, פלוצלונג קומט דער הייליגער רבי אלימלך ארויס און נעמט דעם תלמיד דעם הייליגען חוזה מלובלין, און זיי האבן אנגעהויבן ארום שפאצירן און געוועדט.

האט דערציילט דער צדיק רבי יהודה לייב, אז ער האט זייער געוואלט מיט האלטן וואס די רבי רעדט דארט מיטן תלמיד דער הייליגער חוזה, האט ער זיך שטילערהייט צו געריקט און ער האט געהערט, ווי דער רבי אלימלך זאגט פאר הייליגען חוזה בזה"ל, "**וויסן זאלסטו, אז מען ברויך זייער בעטן און מתפלל זיין, אל תשליכני לעת זקנה**", עס איז געווען א גרויסע פלא פאר תלמיד רבי יהודה לייב וואס די רבי האט געמיינט מיט די ווערטער.

אבער יארן שפעטער בשנת תקע"ה, וועט עס האט פאסירט די שרעקליכע נפילה וועלן דער הייליגער חוזה איז ארויס געפאלן פון די פענסטער, האט שוין דער צדיק רבי יהודה לייב פארשטאנען וואס די רבי דער הייליגער רבי אלימלך האט געמיינט מיט די ווערטער יארן צוריק, און ביים נפילה בשנת תקע"ה האט דער תלמיד רבי יהודה לייב זי"ע געזאגט בזה"ל, "**מי שאינו מאמין כי דבר גדול היה זה, הוא בכלל מתנגד על הצדיקים**".

יארצייט
פרייטאג י"ד אייר פסח שני

הגה"ק רבי אליהו חיים ב"ר משה זי"ע,
(מייזל), אבד"ק לאדזש,

ער איז געבוירן אין שטאט הורודוק נעבן וולוז'ין, **ט' סיון בשנת תקפ"א.**

צו זיין טאטן הגה"ק **רבי משה מייזל** זי"ע,
מגזע הגה"ק **רבי שמואל קאיידנובר בעל תפארת שמואל** זי"ע,
ומגזע הגה"ק **רבי מרדכי יפה בעל הלבושים** זי"ע,
ומגזע הגה"ק **בעל מגלה עמוקות** זי"ע,
ומגזע הגה"ק **בעל מהרש"ל** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הצדקת מרת חי'** ע"ה,
בת הגה"ק **החריף רבי אליעזר גראייבער מסלונים** זי"ע.

דער גאון רבי אליהו חיים זי"ע איז געבוירן עטליכע טאג, בעפאר דער **גאון רבי חיים מוולוז'ין** זי"ע איז נסתלק געווארן **י"ד סיון בשנת תקפ"א**, דערפאר האט אים זיין טאטע דער גאון רבי משה א נאמען געגעבן נאך די צוויי גאונים, **אליהו** נאכן הייליגען **גר"א מווילנא** זי"ע, און **חיים** נאכן גאון **רבי חיים מוולוז'ין** זי"ע.

ער איז געווען א גאון הגאונים און א גאון עולם בתורה און איינע פון די גרעסטע רבנים וואס כלל ישראל האט פארמאגט בדורו, ער איז געווען א איש אלוקים קדוש וצדיק מפורסם, א גאון בצדקה וחסד און א בעל מידות טובות, ער איז געווען מפורסם מיט זיין געוואלדיגע חכמה, ער האט בחייו גאר אסאך לוחם געווען מלחמתה של תורה קעגן די משכילים, און מיט א מסירת נפש ממש זיך קעגן געשטעלט די וואס האבן פראבירט צו מחדש זיין נייע מנהגים, און דורך דעם האט דער גאון וקדוש געראטעוועט טויזענטער אידישע קינדער, ער איז געווען פון די גרעסטע עסקנים לצורך הכלל בימיו און גאר אסאך שתדלנות האט דער גאון אליין ערלעדיגט ביי די שרים און די מלכות, און אפילו די גוים האבן דעם גאון גאר שטארק רעספעקטירט.

נאך פון אלס גאר יונג קינד איז ער שוין געווען מפורסם אלס א גרויסע עילוי בתורה, ביי די אכט יאר אלט איז ער געפארן לערנען אין די גרויסע ישיבה פון הגה"ק **רבי איצע'לע מוולוז'ין** זי"ע, וואס דער גאון האט שפעטער יארן געזאגט, אז דער גאון רבי איציק'ל זי"ע איז געווען זיין רבו מובהק בתורה.

דארט אין די ישיבה אין וולוז'ין, האט דער גאון געלערנט צוזאמען מיט גרויסע גאונים וגדולים בתורה, ובתוכם הגה"ק **רבי יאשע בער סאלאוויטשיק בעל בית הלוי מבריסק** זי"ע און הגה"ק **רבי יצחק אלחנן ספעקטור אב"ד קאוונא** זי"ע, און אפילו זייענדיג דאן נאך גאר יונג, האט דער גאון שוין געשמ'ט מיט זיין חריפות ובקיאות התורה, די תלמידים אין די ישיבה האבן דעם יונגען גאון גאר שטארק מכבד געווען און כסדר פארברענגט מיט אים אין תורה.

ביי די 12 יאר אלט איז דער גאון א חתן געווארן מיט א טאכטער פון איינע פון די גבירים פון שטאט פינסק, דער מחותן האט גאר שטארק געשעצט דעם חתן און ער האט דעם גאון אריבער געברענגט צו הגה"ק **רבי יעקב בעל משכנות יעקב מקארלין** זי"ע, און דער צדיק מקארלין האט דעם חתן פארהערט בש"ס ופוסקים, און דער גאון איז ממש ארויס פון התפעלות פון זיין חריפות, און האט אים דאן גריפן מיטן טיטול "**מורה מורנו**" און ער האט אים דאן געגעבן הוראה.

ביי די 13 יאר האט דער גאון חתונה געהאט מיטן טאכטער פון דעם גביר פון פינסק, אבער ליידער האט די זיווג נישט עולה יפה געווען, און א קורצע צייט שפעטער האט דער גאון געמיזט אפ גט'ן זיין ווייב, צוליב וואס דער שווער האט דאס געפאדערט, דער גאון איז דאן צוריק צו זיין טאטן'ס שטוב וואס האט דאן געוואוינט אין ליובץ, וועלכע דערציילט אז יארן שפעטער האט דעם גאון'ס זיווג ראשון גאר אסאך געליטן צרות, און דער שווער זיינער האט פארשטאנען אז דאס קומט פון די הקפדה פונעם גאון, האט דער געווען שווער, אויס געהאלטן דעם גאון פאר א שטיק צייט אלס איבערבעטונג.

נאך א תקופה האט דער גאון נאכאמאל חתונה געהאט מיטן טאכטער פון זיין עלטערע ברודער הגה"ק **רבי נחום מייזל מקופיצק** זי"ע.

נאך די חתונה האט זיך דער גאון ווייטער אריינגעווארפן אין תורה ועבודת השם, ער האט דאן געלערנט יומם ולילה ממש מיט א געוואלדיגע התמדה, דארט האט דער גאון געהאט די זכי' צו משמש זיין און לערנען מיטן גאון הגה"ק **רבי יהונתן דוב הלוי מסטנוב ומוואלין** זי"ע, וואס איז שפעטער געווארן א שוואגער מיטן גאון, וועלכער איז אויך געווארן בזיווג שני א איידעם ביים ברודער הגה"ק רבי נחום מייזל זי"ע.

בשנת ת"ר זייענדיג נאר 19 יאר אלט, האט מען דעם גאון בציווי פון זיין גרויסן רבין רבי איציק'ל מוואלוזין זי"ע, אויף געגומען אלס רב אין שטאט **הורודוק**, זיין רבי האט דאן מעיד געווען אויפן גדלות און קדושה פון זיין תלמיד, און מספר געווען בשבחו איבער זיין געוואלדיגע אהבת ישראל וואס דער גאון האט פארמאגט, ווי מען קען זעהן וואס זיין גרויסע רבי שרייבט דארט אויפן תלמיד בזה"ל, "**יודעים אתם, עד היכן מגעת אהבת ישראל בלבו של אברך זה, לי היה רואה יהודי מובל לתליה, היה מוריד את החבל מצווארו, ונותן אותו בצווארו שלו**".

בשנת תרי"ג האט מען דעם גאון אויף געגומען אלס רב אין שטאט **דארעטשין** אויפן פלאץ פון הגה"ק **רבי מרדכי גימפל יפה** זי"ע וואס איז דאן אריבער צום שטאט ראז'ינאי, דארט האט דער גאון געדינט אלס רב פאר איבער 10 יאר, ער האט גאר אסאך אויף געטון פאר דעם שטאט, סיי אין תורה וואס דער גאון האט דאן מרביץ תורה געווען מיט א געוואלדיגע מסירת נפש.

אבער אויך אין צרכי הכלל האט ער גאר אסאך עוסק געווען, ער האט דאן פארטיילט גרויסע סכומים פון זיין אייגן געלט פאר ארימעלייט און צובראכענע אידן פון שטאט, אויך האט ער דאן זיך גאר אסאך געלט אן געבארגט צו קענען ארויס העלפן די ארימעלייט אין שטאט, אידן האבן דערציילט, אז ווען דער גאון איז אוועק פון דעם שטאט, האט ער געהאט גאר גרויסע חובות אלעס נאר פון העלפן אנדערע אידן.

בשנת תרכ"ד האבן די אידן פון שטאט **פרוזשאן** אנגעטראגן פארן גאון דאס רבנות שטעלע ביי זיי אין שטאט, און אלס שכר פארן קומען ווערן ביי זיי רב, האבן די אידן פון שטאט באצאלט דעם גאנצן חוב וואס דער גאון האט צוזאם געקליבן די לעצטע 10 יאר, ארויס העלפענדיג די ארימעלייט פון שטאט, ער האט אין דעם שטאט געדינט אלס רב פאר בערך 4 יאר.

ווערט דערציילט, אז זייענדיג רב אין שטאט פרוזשאן, האט ליידער דאן געבושעווען די שרעקליכע מגיפה רח"ל פון "**כאלערע**", און עס האט ליידער געשניטן שטיקער רעכטס און לינקס, פון יונג און אלט, מענער און פרויען, רייך און ארים רח"ל, טויזענטער אידן זענען ליידער געטראפן געווארן פונעם אומגליק.

האט דעמאלט דער גאון וצדיק רבי אליהו חיים אויף געשטעלט הילף פלעצער און אליין עוסק געווען טאג און נאכט צו ברענגען דאקטוירים און שאפן מעדיצינען, און אליין באגראבן די מיתם, און ארגאניזירט הילף, ער האט זיך מוסר נפש געווען פאר כלל, ביז איינמאל האט דער צדיק פון גרויס צער און עגמת נפש געמאכט אזעלכע צעקות ובכיות, און געבעטן השי"ת זאל שוין אפ שטעלן די מגיפה, און פון יענעם טאג האט זיך די מגיפה אנגעהויבן איינצושטילן.

בשנת תרכ"ז האט מען דעם גאון אויף געזומען אלס רב אין דעם גרויסן שטאט **לאמזשע**, דארט האט דער גאון ווייטער אסאך עוסק געווען בתורה און מרביץ תורה געווען מיט א מסירת נפש, פון דארט איז דעם נאמען פונעם גאון געווארן מפורסם מיט זיין גרויסע כח התורה און זיין געוואלדיגע קדושה, דער גאון איז געווען געשעצט סיי ביי די חסידים און אויך אפילו ביי די גאר גרויסע מתנגדים, יעדער האט איינגעזען זיין גרויסע כח התורה און זיין מידת הצדקה.

אבער גאר אסאך קען מען דערציילן פון יענע צייטן, ווען עס איז ליידער ארויס געקומען די גזירה אויף די אידן וואס האבן געברויכט גיין דינען אין די מיליטער, וואס דאן האט דאס געמיינט אז רוב רובם פון די בחורים האבן ליידער אפ געלאזט אידישקייט, האט זיך דער גאון ממש מוסר נפש געווען פאר די בחורים, און יומם ולילה עוסק געווען צו באפרייען בחורים פון די מיליטער.

וויבאלד דער גאון איז דאן געווען א מקורב למלכות און מען האט דעם גאון גאר שטארק מכבד געווען אפילו ביי די גוים, האט דער גאון דאן באפרייט א גרויסע חלק פון די בחורים און געפועל'ט אז מען זאל נישט איריין נעמען אזויפיל אידישע בחורים אין די מיליטער,

אבער דאס האט ביים גאון בכלל נישט געהייסן יוצא געווען, יענע צייט איז געווען באוויסט, אז ביים צער אלכסנדר דער צווייטער, האט מען מיט גרויס געלט געקענט משחד זיין זיך צו באפרייען מיט 400 רובל, וואס איז געווען א גאר גרויסע סכום בימים ההם.

דאן האט זיך דער גאון מפקיר געווען זיין תורה און עבודת השם צו מציל זיין אידישע קינדער פון די מיליטער, ער איז דאן ארום געפארן פון שטאט צו שטאט און צוזאמען געזומען גאר גרויסע סכומים פון די עשירים פון שטאט, ער איז יענע צייט אפילו ארום געפארן אים שבת קודש, און געזאגט אז דאס איז הצלת נפשות ממש און עס איז דוחה שבת.

ער פלעגט דאן אנקומען צו עשירים בעצם יום השבת, און דער גאון האט געהייסן פארן עושר אז ער זאל ווייזן פארן גוי'שע משרת ווי דאס געלט ליגט, און דער גאון האט דאס אליין איבער געזומען, אלעס נאר כדי צו פארשנעלערן דאס באפרייען פון אידישע בחורים, אויך ווערט דערציילט, אז איין ערב יום הקדוש האט דער גאון נאך געברויכט א גרויסע סכום געלט פאר פדיון שבויים צו באפרייען בחורים פון די מיליטער, האט דער גאון פארצויגען און נישט געגאנגען אין ביהמ"ד צו כל נדרי, ביז ער האט נישט געהאט דעם גאנצן סכום.

בשנת תרל"ג האבן די אידן פון שטאט **לאדז** זייער געבעטן פון גאון, אז ער זאל אריבער קומען ווערן רב ביי זיי אין שטאט, אבער דער גאון איז געווען גאר שטארק צו געבינדן צו די אידן פון שטאט לאמזשע, און דערפאר האט דער גאון נישט געוואלט פארלאזן דעם שטאט.

אבער די אידן פון לאנז האבן דאן פאר געלייגט פארן גאון, אז זיי זענען מסכים צו באצאלן אלע חובות פונעם גאון, וואס איבער די יארן זייענדיג עוסק און אזויפיל צדקות און אויס לייזענדיג הונדערטער בחורים פון די מיליטער, האט דער סכום באטראפן גאר גרויס, האט דער גאון מסכים געווען צו דעם המצאה, און דאן איז דער גאון געווארן רב אין שטאט **לאדז**, און דארט איז דער גאון געבליבן פאר איבער 40 יאר ביז צו זיין פטירה.

גלייך ביים אנקומען אינעם שטאט לאנז, האט זיך דער גאון אריין געווארפען אין עסקנות, ער האט גלייך געבעטן די ראשי הקהלה און די נדיבי העם, אז מען זאל אויף שטעלן א שפיטאל פאר די שטאטי'שע איינוואוינער'ס, אויך האט ער דאן אויף געשטעלט א גרויסע תלמוד תורה פאר די קינדער ווי מען זאל קענען מחנך זיין די קינדער על דרך ישראל סבא, אויך האט ער דאן געזארגט אז מען זאל אויף שטעלן א פלאץ ווי די ארימעלייט זאלן האבן ווי צו עסן.

ער איז דאן נאך מער מפורסם געווארן אין גאנץ פולין, הונדערטער און טויזענטער אידן זענען געקומען צו דעם גאון, סיי צו שעפן תורה און א דרך אין עבודת השם, און סיי פאר צרכי גשמיות, דער גאון האט יעדן איד מקרב געווען און האט זיך אליין אפ געגעבן מיט די צובראכענע אידן, מען האט יענע צייט געריפן דעם גאון מיטן נאמען "**אביהן של ישראל**", דאס שטוב פונעם גאון איז געווען ממש א שטח הפקר, יעדער איד האט דארט געקענט אריין גיין ווען אימער מען האט געוואלט, און מען האט אייביג געטראפן אן אוזן קשבת ביים גרויסן גאון.

דער צדיק רבי אליהו חיים זי"ע, אפילו זייענדיג א גאון וגדול מפורסם, האט ער דאן ממש מפקיר געווען זיין לעבן פאר כלל ישראל, ער האט אוועק געגעבן פון זיך זיין טאג און זיין נאכט און מפסיק געווען פון זיין תורה, נאר כדי צו העלפן יעדן איד, ער האט הונדערטער אלמנות ויתומים אויס געהאלטן מיט זייער טעגליכע צרכים, און מחזק געווען יעדן איד מיט זיין צוגעלאזן הארץ, מען האט דעם גאון גערופן "**בעל המעשים, ושר התורה המאיר עיני חכמי הגולה בהוראה וסברא**".

דאס גרויסקייט פונעם גאון וקדוש רבי אליהו חיים איז ממש נישט צו באגרייפן, ער איז געווען א גאון עצום, א פוסק בהלכה, מלא יראת שמים וקדושה, ער האט אויף געבויעט שפיטעלער צו קענען היילן קראנקע, אויף געשטעלט מוסדות התורה, און געטוען פאר'ן כלל און פאר'ן פרט, וויבאלד ער איז געווען א געוואלדיגער חכם, האט ער געשליכטעט און אויס געגליכן פילע מחלוקת'ער און פראבלעמען, וויבאלד מ'האט געוואוסט אז דער לאדזער רב איז א מורא'דיגער חכם און אזא לב טוב, האט מען זיך געוואנדן צו אים מכל פינות העולם.

פילע צעבראכענע עגונות, וואס מ'האט נישט געוואוסט וואו די מענער געפונען זיך, האט ער זיי נאכגעיאגט און געפונען, און זיי באפרייט פון די עגונה קייטן, פארשטענדליך אז אויסער זיין גרויס חכמה, האט ער געהאט סייעתא דשמיא און רוח הקודש צו וויסן וואו זיי זענען, ער האט מחזיר בתשובה געווען פילע אידן, און האט אפילו ארויס געראטעוועט מענטשן וואס האבן זיך שוין געהאלטן ביים שמד'ן ה"י.

וועגן זיינע גרויסע אויפטוען איז ער געווען פארהייליגט אין זיין שטאט סיי ביי די חסידים, סיי ביי די מתנגדים, סיי ביי תלמידי חכמים, און סיי ביי די פשוט'ע אידן, און אפילו ביי די גוים להבדיל, עס איז מקויים געווארן ביי דעם גאון, "וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך", און עס איז געווען "ויראו ממך", די גרויסע הערן אין די רעגירונג האבן פאר אים געהאט גרויס דרך ארץ, און דורך זיין שתדלנות האט ער באפרייט פיל אידן פון מיליטער, מבטל געווען פילע בלבולים און זוכה געווען מקיים צו זיין פדיון שבויים.

ער איז וועגן דעם אויס געשטאנען פילע מלחמות פון די פארשאלטענע משכילים שר"י, וואס האבן געוואלט משנה זיין מנהגי ישראל און אפלאכן פון דרך התורה והמסורה, אבער מיט זיין אמתע קנאות לשם שמים האט ער אויס געפירט, און ער איז געווען א חומה בצורה פאר שמירת התורה והמצות אן קיין שינויים, ער איז געווען בימיו איינע פון די גרעסטע לוחמים קעגן די תניעת הציונים.

ער איז געווען א שונא בצע, ער האט פיינט געהאט צו נעמען געלט פאר זיך, ער האט אוועק געגעבן זיין געהאלט פאר צדקה וחסד, אוועקגעגעבן זיין בעט געוואנט פאר ארימע חתן כלה.

ער האט זיך משתדל געווען צו באפרייען טויזענטער אידן פון מיליטער, דאס האט ער געטוען פיל מאל דורך צוזאם שטעלן פאנטאסטישע סכומים, דארט וואס מ'האט זיך געקענט אויסלייזן פאר געלט, און פיל מאל דורך אנדערע אופנים פון שתדלנות, אויך האט ער פיל מאל געארבעט אז מ'זאל באפרייען אידישע סאלדאטן אויף פסח, כדי זיי זאלן קענען זיך אפהיטן פון חמץ, און מקיים זיין די מצוות פון יום טוב, ער האט פאר זיי צו געגרייט א כשר'ע קאך וואו די ארימע זאלן קענען עסן אומזיסט כשר'ע מאכלים אן אפצאל.

ער האט איבער געלאזט זיין איידעם הגה"ק **רבי גבריאל סגל ראב"ד לאדז** זי"ע.

נסתלק לגנזי מרומים **י"ד אייר פסח שני בשנת תרע"ב**, ומנוחתו כבוד איז אין ביה"ח אין שטאט **לאדז**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

אמאל איז צום גאון רבי אליהו חיים מייזל מלודז זי"ע געקומען דער גאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זי"ע, און האט אים געגעבן זיין חיבור "**אחיעזר**" וואס איז דאן געדריקט געווארן, און האט דאס אהין געגעבן פארן גאון רבי אליהו חיים אלס מתנה,

און דאן האט ער געפרעגט דעם גאון רבי אליהו חיים זי"ע, **ווי איז אייער חיבור**, האט אים דער גאון אריין געטראגן אין זיין פריוואטע שטוב, און האט אים געוויזן, **דעם גרויסן פנקס ווי ער האט פארשריבן אלע חשבונות וואס ער האט אלס פארטיילט פאר עניים און צובראכענע אידן, און זאגט אים, דאס איז מיין חיבור וואס איך האב מחבר געווען**.

...

ווי באקאנט האט דער גאון וקדוש רבי אליהו חיים מלאדז זי"ע גאר אסאך עוסק געווען אין צדקה וחסד, און פארשטייט זיך אז דאס האט אים געשטערט פון עוסק זיין בתורה, האט מען אמאל געזאגט פארן גאון רבי חיים בריסקער זי"ע, אז דער גאון רבי אליהו חיים האט זייער נאך געלאזט פון זיינע שיעורים, און מען האט געזאגט פארן גאון רבי חיים, אז ער זאל דעם גאון מעורר זיין דעראויף.

האט דער ייליגער גאון רבי חיים מבריסק זי"ע געזאגט בזה"ל, "**א רב וואס פארמאכט זיין גמרא צו גיין עוסק זיין אין צדקה וחסד, איז אזוי ווי זיין גמרא איז די גאנצע צייט אפען, אבער אויב א רב פארמאכט נישט די גמרא, וועט עס קומט צו טון א טובה פאר א איד, דאן אפילו די גמרא איז אפען, איז אזוי ווי די גמרא איז באמת פארמאכט**".

...

אמאל איז אריין געקומען צום גאון רבי אליהו חיים מייזל זי"ע א ארעמע פרוי, און זיך אפגערדט דאס הארץ, אז זי האט א טאכטער א כלה, אבער זי האט נישט קיין פרוטה איר צו קויפן די מלבושי כלה אדער פאר צרכי החתונה,

איז דער גאון רבי אליהו חיים אריין און א צווייטע צימער, און געגומען זיין זילבענע לייכטער פון שבת און אהין געגעבן פאר די ארימע פרוי, אבער די פרוי האט עס נישט געוואלט נעמען, האט די רב גוזר געווען אויף איר דאס צו נעמען, און אויס טוישן פאר געלט און די רב וועט עס אויסלייזן.

די רעבעצין וואס האט פון גארנישט געוואוסט, איז ערב שבת געקומען צינדן ליכט, טרעפט זי נישט די לייכטער, האט זי געמיינט אז מ'האט עס זיכער גע'גנב'עט, אבער דער גאון דער מאן האט איר געזאגט, אז מ'האט עס נישט גע'גנב'עט, נאר אונזער לייכטער האט מקיים געווען די מצוה פון הכנסת כלה, האט די רעבעצין געפרעגט מיט וואס זאל איך צינדן, האט דער גאון געענטפערט, "**מיט קארטאפל**", זיין חשוב'ע רעבעצין די גרויסע צדיקת האט געצינדן לעכט ערב שב"ק אין קארטאפל.

ער איז געווען א בורח מן הכבוד, און ווען די לאדזער קהילה האט צו געגרייט א הערליכע קבלת פנים, און דער גרויסער פילאנטראפ ובעל צדקה וחסד ר' ישראל קלמן פאזנאנסקי ע"ה פון די גרעסטע לאדזער גבירים, און א גרויסער שטיצער פון פילע צדקות, האט באשטעלט א הערליכע וואגן מיט פיר פערד, און עס איז געווען געפלאנט א גרויס פאראדע מיט די פני העיר.

אבער דער נייער רב איז אנגעקומען מיט א טאג פריער, און ממילא האט ער נישט באקומען קיין שום כבוד, וועו מ'האט אים געפרעגט פארוואס ער האט דאס געטוען, און פארמיטן דעם גרויסן קבלת פנים, האט דער גאון וקדוש געענטפערט, "**איך האב דאך נאר גארנישט געטוען לטובת העיר, פארוואס זאל איך נעמען כבוד אומזיסט**".

דער גאון רבי אליהו חיים זי"ע איז געווען א חריף עצום שוין פון אלס קינד, האט אים א פריץ אמאל געפרעגט, אליהו וואו ווילסטו גיין **צו גן עדן, אדער גיהנום**, פרעגט ער דעם פריץ, **ווער זיצט און גן עדן און ווער און גיהנום**, האט אים די פריץ געזאגט, **אז די פריצים זיצן און גן עדן און אידן זיצן און גיהנום**, האט דער יונגער גאון געזאגט, **אז ער וואלט בעסער געזיצן מיט אידן און גיהנום, וואו איידער מיט פריצים און גן עדן**.

אמאל איז געקומען צום גאון רבי אליהו חיים זי"ע א איד, וואס איז ל"ע געווארן א יורד, און זיך באקלאגט אז ער האט נישט קיין 300 רובל פאר נדן פאר זיין טאכטער די כלה, וואס גייט חתונה האבן און די שידוך קען צוליב דעם ח"ו בטל ווערן.

איז דער גרויסער גאון רבי אליהו חיים אריין און א צווייטע צימער און האט אים ארויס געבראכט א קאנווערט און עס אים אהין געגעבן, וואו ערשטוינט איז די איד געווען, וועו ער האט געזען, אז עס ליגט דארטן 300 רובל, אבער שפעטער איז מען געווער געווארן, אז דאס איז געווען זיין געהאלט וואס די ראש הקהל האט אים געגעבן יענעם טאג, און דער גאון האט אן אפילו טראכטן, דאס גאנצע געהאלט אוועק געגעבן פאר דעם איד.

ווי באקאנט איז אין פולין געווען גאר שווער די ווינטער, דאס שניי איז געווען אן געלייגט, און אויך דער קעלט איז געווען גאר שטארק, די הייזער אמאליגע צייטן זענען געווען אסאך קעלטער ווי היינט, ווייל זיי זענען געווען געמאכט פון האלץ, און פאר די ארימעלייט פון שטאט איז דאס געווען גאר שווער, נישט האבענדיג קיין האלץ צו הייצן די שטובער,

דער לאדזער רב פלעגט אליין גיין בכבודו ובעצמו צו די הייזער פון די נגידים, זיך בעטן מיט רחמנות אז מ'זאל אים געבן גרויסע סומעס, צו קענען קויפן קוילן און האלץ צו געבן פאר די ארימעלייט.

אמאל האט זיך געמאכט א ווינטער וואס איז געווען נאך מער קעלטער ווי אלע יארן, אבער ווי קען דען דער לאדזער רב זיצן ביי זיך אין שטוב און לערנען, וועו ער ווייסט אז פיל ארימע צובראכענע מענער, וויבער און קליינע קינדער האבן נעבעך נישט קיין מעגליכקייט צו קויפן האלץ.

איין אוועגט איז רבי אליהו חיים אוועק געגאנגען צו דעם גרויסן גביר, **ר' ישראל קלמן פאזנאנסקי ע"ה**, און אן געקלאפט אויף די טיר, וועו דער הויף וועכטער האט געזען ווער עס שטייט ביי די טיר, איז ער שנעל אריין געלאפן און געמאלדן דעם בעל הבית, אז דער לאדזער רב ווארט ביי די טיר, ר' ישראל קלמן, וועלכער איז געווען פון די גרויסע שטיצער'ס פונעם רב, און זיך באצויגן צו אים מיט'ן גרעסטן יראת הכבוד, איז באלד ארויס אין פאדער צימער, און אויף געגומען דעם רב מיט גרויס עהרע און אים געבעטן אריינקומען אין סאלאן.

דער רב האט אים צוריק באגריסט, אבער ער איז געבליבן שטיין ביים אריינגאנג און באלד אנגעהויבן צו פארוויקלען א שמועס מיט'ן גביר וועגן אלגעמיינע זאכן, דער גביר שטייט און הערט זיך צו, אבער אלע זיינע גלידער טרייסלען זיך פון קעלט, אבער דער רב רעדט געלאסן, אבער פארן גביר טרייסלען זיך די צעהן פון גרויס פראסט, ענדליך האט דער גביר פאזנאנסקי שוין מער נישט געקענט אויס האלטן, און ער רופט זיך אן, "**רבי, איך וועו דאך פשוט פארפרוירן, לאמיר בעסער אריינגיין אינווייניג, אינעם ווארימען הויז, און מיר וועלן דארטן שמועסן**".

"**יא ריכטיג**" האט רבי אליהו חיים געענטפערט, "**אבער איך האב דאך דיר נאך נישט געזאגט דעם צוועק צוליב וואס איך בין דא געקומען, איר ווייסט דאך אז היינטיגן ווינטער איז גאר א שווערער, פיל ארימעלייט האבן נישט קיין פרנסה און ווערן געפרוירן פון קעלט, בין איך געקומען אייך מזכה זיין מיט די גרויסע מצוה, און נעמען פון אייך א געהעריגע סומע פאר די ארימעלייט**", פאזנאנסקי האט אויפ'ן ארט צו געזאגט א גרויסער סומע אויף דעם צוועק.

ערשט דאן איז דער רב אריין געגאנגען אינווייניג, און דער שמועס האט זיך פארצויגן וועגן דעם צושטאנד פון די איידן אין רוסלאנד, אינמיטן שמועס רופט זיך אן פאזנאנסקי צום רב, "**רבי, גיבט מיר צו פארשטיין, פארוואס זענט איר געשטאנען א לאנגע צייט ביים אריינגאנג, און נישט געוואלט אריינגיין אינווייניג, מיר זענען דאך ממש פארפרוירן געווארן**".

"**עס איז גאנץ פשוט**" האט דער רב רבי אליהו חיים געענטפערט, "**די וועלט זאגט, דער זאטער פילט נישט דעם הונגעריגן, איך בין דאך צו אייך געקומען מיט'ן צוועק צו דערציילן וועגן די ליידן און פיין פון די ארימעלייט וועלכע ווערן פארפרוירן פון קעלט, וועו מיר וואלטן ביידע געזעסן אין דעם אנגעווארעמטן און לעכטיגן סאלאן, וואלטן מיר גארנישט געפילט דעם צער פון אונזערע ברידער, די ארימעלייט**", אבער יעצט, וועו מיר זענען געשטאנען אין פאדער צימער און געשמועסט א לאנגע צייט ביז וואנען מיר זענען געפרוירן געווארן, ערשט דאן האט איר אביסל מיט געפילט די ליידן פון די ארימעלייט, און געגעבן פאר דעם צוועק א גאר שיינע סומע.

איינמאל אין א דאנערשטאג, איז א איד אריין געקומען צום לאדזער רב, הגאון רבי אליהו חיים מייזל זי"ע, און אים פאר געלייגט צו פארקויפן דעם ספר "**מנחת עני**", דער רב האט אים געפרעגט וויפיל געלט ער ווייל פאר'ן ספר, און דער איד האט געזאגט דעם פרייז, ביים רב אין שטוב זענען דאן געווען אנווועזנד, זיין אייניקל רבי אליעזר יצחק, וועלכער איז שפעטער געווארן א מורה הוראה אין די שטאט לאדז, און נאך א חשוב'ער גאסט, רופט זיך אן דער אייניקל שטילערהייט צום זיידן, "**זיידע, דו האסט דאך צווישן דיינע ספרים דריי עקזעמפלארן פון אט דעם ספר, צו וואס באדארפסטו נאך א פערטן**".

רבי אליהו חיים האט אים גארנישט געענטפערט, און דער אייניקל איז דערנאך ארויס פון צימער, דאן האט דער רב ארויס געגומען פון זיין טאש א סומע געלט, טאפעלט וויפיל די סומע וואס דער איד האט אנגעבאטן פאר'ן ספר, און עס דערלאנגט פאר יענעם איד, נאכדעם וואס יענער האט פארלאזט דעם צימער,

רופט זיך אן דער אורח, "**רבי, איר האט דאך געוויס געהערט וואס אייער אייניקל האט באמערקט, אז ביים רב געפונען זיך נאך דריי עקזעמפלארן פון אט דעם ספר, פארשטיי איך נישט, צוליב וואס האט דער רב געדארפט קויפן דעם ספר, און אויב שוין יא, פארוואס האט איר געצאלט טאפלט געלט פון דעם וואס יענער האט געבעטן**".

האט דער רב געענטפערט בנעימות'דיג, "פארוואס זאלט איר נישט פארשטיין, מיין אייניקל איז געראכט, איך פארמאג טאקע ביי מיר נאך דריי עקזעמפלארן פון דעם ספר, **אבער היינט איז דאך דאנערשטאג, און דער איד פארמאגט געוויס נישט אויף הוצאות שבת, אבער ער שעמט זיך נעבעך און קען נישט בעטן קיין נדבה, און דעריבער איז ער געקומען צו מיר פארלייגן צו קויפן דעם ספר, איך ווייס אבער ענני וויפיל ער דארף האבן אויף שבת, און איך האב אים דערלאנגט די באטרעפנדע סומע**.

איינמאל איז צום לאדזער רב געקומען א געוויסער גבאי צדקה און זיך באקלאגט פאר אים, אז זייענדיג עוסק אין צוזאמען שטעלן געלט פאר א געוויסן צדקה צוועק, האט אים איינער באפאלן און גוט אנגעזידלט, און ער איז דערפון זעהר געטראפן געווארן, און ער האט דערפאר באשלאסן אפ צו לאזן עסקנות, און זאגט פארן רב, "**איך קען שוין מער נישט אויס האלטן צו פארנעמען אזוי פיל זידלעררייען, עס איז מיר שוין נמאס געווארן די ארבעט, און דעריבער וויל איך רעזיגנירן און מער נישט גיין וועגן צדקה זאכן**", אזוי האט דער גבאי צדקה געזאגט פארביטערטערהייט.

דער רב האט אויסגעהערט די טענות פון דעם גבאי צדקה און געזאגט, ניין, דאס איז אוממעגליך, איר קענט נישט און איר טארט נישט זיך אנטזאגן פון אייער פליכט, וואס מיינט דער רב, האט דער עסקן זיך געוואונדערט, עס איז א מפורש'ע גמרא, זאגט רבי אליהו חיים זי"ע, אז אן עסקן, א טוהער פאר כלל ענינים האט נישט קיין ערלויבעניש צו רעזיגנירן, דער דאזיגער פסק פונעם רב האט אויסגערופן גרויס וואונדער ביי די לומדים פון שטאט וואס האבן דאס געהערט פון דעם גבאי צדקה, מ'האט זיך פיל געמאטערט צו געפונען פון וואו דער רב האט אויסגעבויעט זיין פסק, אבער קיינער האט עס נישט געקענט דערגיין.

ענדליך איז מען געקומען צום רב און אים אליין געפרעגט, פון וואו ער האט געגומען אזא פסק, האט דער רב מיט זיין גרויס חכמה זיי געענטפערט, די גמרא זאגט (סנהדרין י"ז.) אויפ'ן פסוק (במדבר י"א, כח), "אֲדֹנִי מֹשֶׁה כְּלָאֵם", זאגט רש"י אויף דעם "הטל עליהם צרכי ציבור והם כלים מאליהם", יהושע איז געקומען צו משה רבינו און געפאדערט, מ'זאל נעמען אלדד און מידד און ארויפלייגן אויף זיי צרכי ציבור, זיי מאכן פאר גבאים און עסקנים, און דאן וועלן זיי פון זיך אליין אונטער גיין.

איז עס דאך נישט צו פארשטיין, און אז מ'וועט זיי מאכן פאר גבאים און עסקנים, די מינוט וואס זיי וועלן פילן אז עס איז זיי שווער, און זיי קענען מער נישט אויס האלטן, וועלן זיי זיך אנטזאגן און אפלאזן די ארבעט, דאס וועט זיך דאך אין זיי, איז דערפון א ראי' אז אן עסקן און א גבאי צדקה קען זיך קיינמאל נישט אנטזאגן פון זיין אמט, אבער דאן האט דער לאדזער רב דעם גבאי'ן מחזק געווען און געמוטיגט אז וואס שווערער די מצוה איז, האט עס מער חשיבות ביי השי"ת, פארשטענדליך נאך די ריידט פון דעם רב, האט דער גבאי צדקה ווייטער ממשיך געווען בעבודת הקודש מיט גרויס שמחה און ברען.

אמאל איז געקומען א קצב צום גאון רבי אליהו חיים מייזל מלאדז זי"ע צו פרעגן א שאלה אויף א בהמה, וואס ביי א בהמה מוז מען באקוקן די לונג אויב עס האט נישט קיין סירכא, צו עס טשעפעט זיך נישט דארט צו פארשידענע שטיקלעך וואס מאכן עס טריפה, ער האט געברענגט די לונג פאר'ן רב, און געווארט אויפ'ן פסק פונעם רב, רבי אליהו חיים האט באטראכט די לונג, דערנאך איז ער צו געגאנגען צום ספרים שאנק, און ארויס גענומען איין ספר נאכ'ן אנדערן, געעפנט און געקוקט, ענדליך האט ער געזאגט דעם קצב ער זאל שפעטער אריינקומען, וועט ער אים זאגן דעם פסק.

נאכדעם וואס דער קצב איז ארויס געגאנגען, האבן די דיינים זיך געוואנדן צום רב און געזאגט, "**רבי, עס איז דאך גאר קיין פראגע נישט, די שאלה איז דאך געוויס נישט כשר**", האט דער רב זיי געענטפערט מיט זיין גרויסע אהבת ישראל, "**איך ווייס, איך ווייס, אבער איר האט נאר געזען די ריאה פון די בהמה, איר האט זיך אבער נישט איינגעקוקט אין געזיכט פון דעם קצב, וואס די בהמה איז זיין גאנץ פארמעגן**", ער ווייסט נישט דעם דין אזוי ווי איך, זאל ער צום וויניגסטן פארשטיין אז מען האט אים נישט טריפה געמאכט אזוי שנעל און מיט א לייכטע הארץ.

אמאל האט דער גאון רבי אליהו חיים זי"ע באזוכט ביי א גביר וועלכער איז געווען באוואוסט פאר גאר א קארגער, דער רב האט אים געבעטן א גרויסע סומע פאר ארימעלייט, וואונדערט זיך יענער און זאגט, עס איז מיר א וואונדער וואס איר זענט געקומען צו מיר, איר ווייסט דאך אז איך בין נישט קיין צדקה געבער, וואס קומט איר צו מיר, ענטפערט אים רבי אליהו חיים זי"ע, "**דו ווייסט דאך אז ביי מיר פארנעמט ביקור חולים א גרויסן ארט, און אז איך האב געהערט אז דו ביסט קראנק בין איך געקומען דיר מבקר חולה זיין**".

שטעלט אן יענער א פאר אויגן און פרעגט, "**ווער האט אייך געזאגט אז איך בין קראנק**", ענטפערט אים דער רב, "וואס הייסט ווער, שלמה המלך, וויל שלמה המלך זאגט (קהלת ה, יב), יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ, אז געלט וואס דער בעל הבית היט אויף דעם און געט עס נישט ארויס, איז א קרענק, אבער יעצט זעט דאך דער רב האט יענער געענטפערט אז איך בין געזונט און שטארק, און איר האט זיך אומזיסט מטריח געווען.

זאגט אים ווידער רבי אליהו חיים, "**אבער האסט פארגעסן וואס חז"ל זאגן (נדרים לט.), "המבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו**", איינער וואס באזוכט א קראנקען נעמט צו א זעכציגסטל טייל פון זיין קרענק, ווייזט אויס אז איך האב נאכנישט מקיים געווען ריכטיג מיין ביקור חולים ביי דיר, "**וויל איך האב נאך נישט באקומען א זעכציגסטל טייל פון דיין קרענק**", און דער גאון רבי אליהו חיים האט זיך נישט געירירט פון דארט, ביז יענעמ'ס הארץ איז ווייכער געווארן, און ער האט געגעבן א שיינע סומע אויף צדקה.

אמאל ערב שבת איז געקומען צום גאון רבי אליהו חיים א מחותן וואס זיין זון איז געווארן א חתן ביי א גרויסן עושר, און דער

מחותן, דער טאטע פון די כלה האט געדארפט געבן א גרויסן נדן, אבער אין צווישן איז דער מחותן, דער אבי הכלה, פאראריימט געווארן, און האט פארלוירן זיין גאנץ פארמעגן, און עס איז נישט געווען מעגליך צו פארלאנגען פון אים ער זאל געבן דעם נדן פאר זיין חתן, על כן איז יעצט געקומען דער טאטע פונעם חתן, און געבעטן רשות אפ צו לאזן דעם שידוך, ווייל יעצט וועט דאך זיין זון, דער חתן נישט באקומען דעם גרויסן נדן.

זאגט אים דער לאדזער רב, "**הערט ר' איד, יעצט איז ערב שבת, עס איז נישט מעגליך צו פסק'ענען די שאלה, קומט צו מיר מוצאי שבת, וועלן מיר בעז"ה אדורכטוען דעם ענין**", און דער רב זאגט אים נאך צו, "**נאך א מזל אז דו ביסט געקומען צו מיר**", דער מחותן הענדיג די וועדטער, האט זיך זעהר געפרייט, אז דער רב וועט זיך צושטעלן אויף זיין זייט, און וועט זיך אן נעמען פאר אים.

מוצאי שבת קומט צוריק דער מחותן, און הייבט אן אויס צו פאקן זיינע טענות אז ער וויל צוברעכן דעם שידוך, רבי אליהו חיים האט בשום אופן נישט געוואלט מסכים זיין אז מ'זאל פארשעמען א אידישע טאכטער וועגן געלט, און געפסק'נט, אז וויל דער טאטע פון די כלה קען נישט געבן די גרויסע הוצאות, זאל דער חתן'ס טאטע דאס געבן, און העלפן די קינדער אז זיי זאלן קענען שיין לעבן, און דער חתן זאל קענען זיצן און לערנען און דינען השי"ת בשמחה.

וועט דער טאטע פונעם חתן האט דאס געהערט, האט ער פארשטענדליך גארנישט געקענט טוען קעגן דעם פסק הלכה פונעם רב, אבער דאן פרעגט ער צוריק דעם רב, "**איך פארשטיי נישט איין זאך, דער רב האט דאך מיר געזאגט פרייטאג, "נאך א מזל אז איך בין געקומען", וואס פאר א גוט מזל איז דאס פאר מיר אז איך דארף באצאלן, און קען נישט אפלאזן דעם שידוך**.

זאגט אים רבי אליהו חיים זי"ע, דו האסט נישט פארשטאנען מיין כוונה, דו האסט מזל אז '**דו**' ביסט געקומען און נישט פארקערט, עס וואלט געווען ביטער ווי די גאל וועט דו פארלירסט ח"ו דיין גאנצע פארמעגן, און בלייבסט מיט גארנישט, און דיין מחותן וואלט דיך געוואלט דערצו אזוי פארשעמען, ב"ה אז כאטש דו ביסט געבליבן אן עושר, און דו קענסט נאך ארויס העלפן דיינע קינדער.

איינער פון די גרויסע מיליאנערן איז אמאל געקומען קיין ווארשא צו דעם ענערעאל גוברנאטור, און האט אן געקלאפט ביים הויז פונעם ענערעאל, און געבעטן אז מ'זאל אים אריין לאזן, דער ענערעאל האט געשיקט ענטפערן, אז ער זאל קומען אין זיין אפיס, וועט עס איז די צייט פון אויף נעמען די מענטשן.

שפעטער וועט דער גרויסער גביר איז געווען ביי דעם גרויסן שטאטסמאן, האט דער מיליאנער געפרעגט דעם שר, "**הער מיניסטער, פארוואס וועט הרב מייזל קומט צו אייך קען ער קומען צו אייך וועט אימער, און איך מוז דוקא קומען אין אייער ביור'א מיט אלע מענטשן, וועט עס איז די צייט אויפצונעמען מענטשן**".

האט אים דער מיניסטער געענטפערט, "**וואס פארגלייכט איר אייך צו דעם רב, וועט דער לאדזער רב קומט צו מיר, איז עס אייביג וועגן אנדערע אידן פון לאנד וואס דארפן הילף, איז ער ביי מיר געוועכנט ווי טויזענטער בירגער קומען, ווייל ער קומט דאך קיינמאל נישט פאר זיך, אבער איר קומט יעצט פון מיר בעטן א טובה, אויב אזוי זאלט איר קומען ווי אלע מענטשן**".

וועט דער גאון רבי אליהו חיים מייזל זי"ע איז אנגעקומען קיין לאדז, האט ער זיך גענומען אויפשטעלן פילאנטראפישע אנשטאלטן וואס האט אויס געפעלט אין די שטאט, איינער פון די שענסטע אינסטיטוציעס איז געווען דער אידישער שפיטאל, ביי וועלכן דער גביר פאזנאנסקי האט געהאט אין דעם א גרויסן טייל.

נאנט צום שפיטאל האט געווואוינט א רייכער גוי, א ביר פאבריקאנט, און ער האט נישט געקענט פארטראגן וואס אידן האבן דערגרייכט אן אייגענעם שפיטאל, און ער האט געזוכט וועגן צו צו ברענגען צום פארשליסונג פונעם שפיטאל, וועט אלע וועגן האבן נישט געהאלפן, האט ער אוועק געשריבן א בריוו צו דער מאכט, אז דער אידישער שפיטאל איז א נעסט פון רעוואלוציאנערן און שעדליכע עלעמענטן, עס וואלט דעריבער געווען רעכט וואס שנעלער צו פארשליסן אט דעם הויז.

דער גאון רבי אליהו חיים זי"ע האט זיך באלד דערוואוסט פון די מסירה, און ער האט דעריבער באשלאסן צו אן לערנען דעם גוי איינמאל פאר אלעמאל, ער האט ארויסגעגעבן א באפעל, אז קיין שום איד אין די שטאט טאר נישט קויפן די ביר פון יענעם פאבריקאנט, און ביז א קורצע צייט האט דער ביר פאבריקאנט געמומען פילן דעם שאדן, די סחורה איז געשטאנען און עס האט זיך נישט פארקויפט, עס איז געווען א געפאר ער זאל דערפן באנקראטירן.

האט זיך דער גוי גענומען נאכפרעגן וואס עס האט פאסירט, ביז ער איז דערגאנגען אז דאס איז א שטיקל פונעם רב, רבי אליהו חיים מייזל, דער גוי איז געווארן אויסער זיך פון כעס, און ער האט תיכף אוועק געשיקט א צווייטע מסירה, אז דער רב האט אויסגערופן א חרם אויף זיינע פראדוקטן, א שריט וואס פלעגט ווערן הארב באשטראפט פון דער מאכט.

פון פּעטערבורג איז באלד אראפ געקומען א הויכער באאמטער און געמומען פירן א הארבע אויס פארשונג, ער איז דערגאנגען אז ווירקליך טרינקען נישט די אידן די ביר פון יענעם גוי, ער האט געשיקט רופן דעם רב רבי אליהו חיים און צו אים שטרענג געזאגט, "**איר, לאדזער רב, האט זיך געמומען דעם רעכט און אויסגערופן א חרם אויף די ביר פון יענעם גוי, ווייסט איר נישט אז דאס שמעקט מיט רעוואלוציע**".

האט רבי אליהו חיים געענטפערט מיט חכמה, "**וואס פאלט אייך איין אז איך האב דאס געטון, איך האב נישט אויסגערופן קיין חרם אויף דעם גוי'ס ביר, די אידן אליין ווילן עס נישט קויפן, אדרבה, זאל דער גוי פרובירן און ארויס שטעלן עטליכע פעסליך ביר אויפ'ן גאס, אז יעדער זאל קענען טרינקען דערפון אומזיסט, וועט איר זיך דאן איבערצייגן אז עס עקזיסטירט נישט קיין חרם אויף דעם ביר**".

דער באאמטער האט געפאלגט די עצה פונעם רב, און באפוילן דעם גוי ארויס צו שטעלן איבער די גאסן איניגע פעסער ביר און לאזן אויסרופן, "**אז יעדער איד קען דערפון טרינקען אן קיין שום**

באצאלונג", און ביז א קורצע צייט זענען די פעסער אויסגעלייגט געווארן, האט רבי אליהו חיים אויסגערופן מיט א נצחון צו יענעם באאמטן, "**נו, ערשט זעט איר שוין אז איך האב נישט גע'אסר'ט די ביר**", **נאר די איידן מעגן טרינקען און גענישן פון דעם ביר, זיי ווילן עס אבער נישט קויפן פאר קיין געלט, און דאס ווענדט זיך געוויס נאר אין זייער ווילן**".

ווען דער גאון רבי אליהו חיים מייזל זי"ע האט זיך אמאל געפילט שטארק אפ געשוואכט, איז דער דאקטאר געקומען אים באזוכן, רבי אליהו חיים האט דערציילט פאר'ן דאקטאר פון זיינע ווייטאגען און ליידן, פרעגט אים דער דאקטאר, "**וואס וויל דער רב, ווערן צוריק א יונגערמאן**", האט זיך דער גאון רבי אליהו חיים צושמייכעלט און געזאגט פארן דאקטאר, "**ניין, איך וויל זיך עלטערן**".

ווען דער גאון רבי אליהו חיים מייזל זי"ע איז געווען רב אין שטאט לאדז, האט פאסירט, אז א איד האט זיך ליידער נישט געקענט גובר זיין אויפן יצר הרע, און ער האט גע'גנב'ט א גרויסע סכום געלט פון א גוי'שע שכן, דער גוי האט נישט געוויסט ווער דער גנב איז, אבער זייט די גניבה האט ער געזען ווי דעם איד'ס מזל האט זיך געטוישט, דער איד האט אנגעהויבן פירן א רייכע לעבן, דער גוי האט גלייך חושד געווען דעם איד, אז ער איז געווען דער גנב.

איז דער גוי אריבער צום רב פון שטאט רבי אליהו חיים זי"ע, און ער האט זיך אויס געריעדט פארן רב, אז דער איד זיין שכן האט פון אים גע'גנב'ט א גרויסע סכום געלט, דער רב וואס איז געווען באוויסט מיט זיין געוואלדיגע חכמה און ישרות, האט געלאזט ריפן דעם איד, און האט געזאגט פאר דעם איד, איך הער אז דאס מזל האט זיך ביי דיר געטוישט, אבער איך האב פון די געלט פון דיר דערוואל נישט באקומען קיין מעשר פאר צדקה.

אויך האט דער רב מיט חכמה געזאגט פאר דעם איד, אז איך האב געהערט פון די שטאטי'שע באמטע, אז דער גוי דיין שכן האט געהאט אסאך פאלשע געלטער, און די באמטע גרייטן זיך צו אנפאלן דעם גוי כדי צו מבער זיין אלע פאלשע געלטער, און ווער עס וועט ווערן געכאפט מיט די פאלשע געלטער וועט אויך באשטראפט ווערן.

דער איד ווען ער האט דאס געהערט, האט ער גלייך געזאגט פארן רב מיט שרעק, איך האב דאך ביי מיר אסאך פון די געלטער וואס דער גוי האט מיר געגעבן, און וואס זאל איך טון מיט די געלט אז איך זאל נישט ווערן געכאפט דערמיט, האט דער רב געזאגט פארן איד, זיי נישט באזארגט, נאר ברענג מיר אהער אלע געלט וואס די האסט, און איך וועל דאס שוין אלעס באהאלטן פאר דיר, און אזוי וועט מען דיך נישט כאפן דערמיט.

פארשטייט זיך אז דער איד האט גלייך אריבער געברענגט דאס גאנצע געלט וואס ער האט געהאט פונעם גוי, און ער האט דאס אהין געגעבן פארן רב, אבער דאן האט אים דער רב געזאגט, איך וועל דיר זאגן דעם אמת, עס איז בכלל נישט געווען קיין חשד אויפן געלט פונעם גוי אז דאס איז פאלש, האט דער איד געפרעגט דעם רב, היתכן די רב האט מיר געזאגט ליגענט.

האט דער רב מיט זיין חכמת התורה געענטפערט, ביי א איד וואס גנב'ט געלט פון א צווייטען אפילו יענער איז א גוי, איז דאס פאלשע געלט, ווייל אזוי ווי דאס געלט פון איין מדינה, קען מען דאך נישט ניצן אין א אנדערע מדינה, דאס זעלבע מיט א איד, וואס די תורה האט אים באפוילען "לא תגנוב", האט דער איד נישט קיין רשות זיך צו באניצן מיט געלט וואס מען האט גע'גנב'ט, און דערפאר איז דאס גאנצע געלט טאקע פאלש.

ווערט דערציילט א מעשה נפלא וואס ברענגט ארויס די געוואלדיגע חכמה און פקחות פונעם גאון וקדוש רבי אליהו חיים מייזל זי"ע, איינמאל איז געקומען צום גאון פאר א דין תורה צוויי פרויען, וואס האבן געוואוינט נישט ווייט פונעם גאון, ביידע פרויען האבן אויס געוואשן די ווייסע בגדים פון שטוב, און זיי האבן ביידע ארויס געהאנגען די וועש אין חצר אז עס זאל זיך טריקענען.

אינמיטן טאג איז דורך א גנב, און האט גע'גנב'ט אלע וועש פון איינע פון די פרויען, שפעטער האט זיך געמאכט א סיכסך צווישן די צוויי פרויען, ביידע האבן גע'טענה'ט אז דעם אנדערנ'ס וועש איז גע'גנב'ט געווארן, און די וועש וואס איז געבליבן איז זייער'ס, און די צוויי פרויען זענען געקומען צום רב רבי אליהו חיים זי"ע, אז ער זאל פסק'נען די דין תורה, האט דער גאון מיט זיין חכמה געהייסן מען זאל לאזן די וועש ביי אים אין שטוב און די צוויי פרויען זאלן ווארטן אינדרויסן ביז ער ריפט זיי אריין.

דאן האט דער גאון געבעטן פון זיין רעבעצין, אז זי זאל אריין ברענגען ווייסע בגדים וואס זי האט ביי זיך אין שטוב, און דער גאון האט אריינגעמישט זיינע בגדים צווישן די בגדים וואס די פרויען האבן געברענגט, ער האט געלאזט אריינריפן די ערשטע פרוי, און דער גאון האט איר געפרעגט אויב די דערקענט די בגדים און אויב אלע בגדים זענען טאקע אירס.

די ערשטע פרוי האט דורך געקוקט אלע בגדים, און ארויס געקליבען נאר אירע וועש, אבער ווען די צווייטע פרוי איז אריין געקומען, האט זי געזאגט אז טאקע אלע וועש זענען אירע וועש, דאן האט דער גאון א שריי געגעבן אויף די פרוי און געזאגט, ווי אזוי קענסטו אפילו זאגן אז אלע וועש זענען דיין'ס, צווישן די וועש ליגט דאך אויך וועש פון ביי מיר אין שטוב, אוודאי איז די אנדערע אויך נישט דיין'ס, בלית ברירה האט די פרוי געברויכט מודה זיין צום רב, און מען האט צוריק געגעבן די וועש פארן ריכטיגען מענטש.

יארצייט
שבת קודש ט"ו אייר

המקובל הרה"ק רבי שלום ב"ר אהרן זי"ע,
(תאומים), בעל אור התורה, אב"ד שטיפינעשט,

ער איז געבוירן אין שטאט לבוב, **בשנת ת"ק.**

צו זיין טאטע הגה"ק **רבי אהרן מלבוב** זי"ע, א ברודער מיט הגה"ק **רבי יוסף תאומים בעל פרי מגדים** זי"ע,
בן הגה"ק **רבי מאיר מלובערטוב דומ"ץ ומגיד מישרים לבוב** זי"ע.

ער איז געווען א נשר הגדול ומאורן של קהילות ישראל, א איש חי רב פעלים א שר התורה און א גאון וחריף עצום, און א בקי נפלא בתורת הנגלה והנסתר, ווי מען זעהט אין זיין ספר אור התורה זיין גדלות וחריפות בתורה, ער איז געווען מפורסם אלס א בעל מקובל נפלא און א בעל מופת עצום, טויזנטער אידן זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו.

ער האט זיך אסאך מפלפל געווען בתורה מיט גדולים בדורו, וואס אלע האבן גאר שטארק באוואונדערט זיין גדלות וחריפות בתורה, גאנץ אנפאנג האט ער זיך נישט געציילט צווישן די חסידים, אבער וועז זיין טאטע'ס מאמע האט חתונה געהאט בזיווג שני מיט **הייליגען מגיד ממעזריטש** זי"ע, איז רבי שלום דאן נתקרב געווארן צום דרך החסידות.

ער האט געלערנט רוב פון זיין תורה ביי הגה"ק **רבי לייב מימליס מלבוב** זי"ע.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת מינדל** ע"ה, בת הרה"ק **רבי אריה לייב מלבוב** זי"ע.

נאך די חתונה האט דער גאון עוסק געווען בתורה ועבודת השם מיט א געוואלדיגע התמדה דארט אין שטאט לבוב, און דאן איז ער שוין געווען מפורסם אלס איינע פון די גרעסטע גאונים בתורה בדורו, שפעטער איז ער געווארן רב אין שטאט **קולקוב** אין דערנאך אין שטאט **יגאלניצא**.

בשנת תקע"א האט מען אים אויף געמומען אלס רב אין שטאט **שטפנשט** ווי ער איז געבליבן ביז צו זיין פטירה, ער איז דאן ארום געפארן אין די שטעט אין רומניה און סרביה צו מחזק זיין אידישע קינדער און עבודת השם, ער איז דאן מפורסם געווארן אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות.

ער איז געווען א תלמיד און גאר שטארק מקושר מיט די צדיקים בדורו, וואס האבן אלע מעיד געווען אויף זיין גדלות בתורה און זיין געוואלדיגע קדושה ובתוכם.

הרה"ק **רבי משה חיים אפרים בעל דגל מחנה אפרים מסאדליקוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי ברוך ממעזיבוז** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישראל בעל עבודת ישראל המגיד מקאזניץ** זי"ע, רבו בתורה הקבלה,
הרה"ק **רבי יעקב יצחק החוזה מלובלין** זי"ע,
הרה"ק **רבי אברהם חיים בעל אורח לחיים מזלאטשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי משה בעל אור פני משה מפשעווארסק** זי"ע,
אויך איז ער געווען גאר שטארק בידידות מיט הרה"ק **רבי צבי הירש בעל עטרת צבי מזידיטשוב** זי"ע.

ער האט מחבר געווען גאר הייליגע חיבורים.
ספר אור התורה, על התורה,
ספר אור השבת,
עבודת יום הכיפורים, על ספר ודרך הקבלה הקדמון ברית מנוחה.

אונעם הקדמה פונעם ספר אור התורה שרייבט דער גאון וקדוש, אז ליל כ"ד אדר א' בשנת תקס"ז איז צו אים געקומען אין חלום הרה"**ק רבי יעקב שמשון משפטיבקא** זי"ע, און אים געזאגט, אז עס איז געקומען זיין צייט צו גיין פון די וועלט, האט ער זיך געבעטן אז ער וויל נאך ענדיגען צו שרייבן זיין חיבור אור התורה.

איז רבי יעקב שמשון געקומען אים מבשר זיין די גוטע בשורה, אז ער האט גע'פועל'ט און הימל אז ער זאל קענען ענדיגען שרייבן 330 בלעטער פאר זיין ספר, און ער האט אויס געפירט, **אז דאס איז געווען ביי אים א הסכמה אז אויבן אין הימל איז מען מסכים אויף די וועלט אין זיין ספר.**

אויך האט ער זייענדיג רב אין שטאט קוליקוב געדריקט דעם **ספר נועם מגדים** פון הרה"ק **רבי אליעזר הורוביץ מטארניגראד** זי"ע.

נסתלק לגנזי **מרומים ט"ו אייר בשנת תקפ"ח**, ומנוחתו כבוד איז אין שטאט **שטפנשט**.

זיין זוהן הרה"**ק רבי פנחס** זי"ע איז נסתלק געווארן 40 טאג נאך זיין טאטע **ביום ד' תמוז בשנת תקפ"ח**.

ער מיט זיין ווייב און זיין זוהן הרה"ק רבי פנחס זי"ע ליגען אונעם אוהל אין ביה"ח אין שטפנשט, בשנת תשל"ח איז געווען דארט אין שטאט א ערד צוטערניש, און די גאנצע אוהל איז חרוב געווארן, און בשנת תשע"ח האט מען איבער געבויעט דעם אוהל.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

סגולה בדוק ומנוסה מרבינו זי"ע.

כאשר יתרמי לו ח"ו איזה צער בשום דבר בעולם יהיה ממה שיהיה בממון או בענינים אחרים ר"ל, צוה לו שיאמר בלשון לע"ז בזה הלשון:
רבונו של עולם דוא האסט מיך באשאפין, דוא גישט מיר חיות, איך האלט מיך נאר אין דיר אליין און ווייטער האט צו מיר קיינער ניט. עכ"ל.
ואמר שבודאי יועיל לו מכל צער ונזק והוא בדוק.
(אור התורה פ' בא)

יארצייט
שבת קודש ט"ו אייר

הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ב"ר אבי עזרא זעליג זי"ע, (שפירא),
בעל תפארת חיים, השרף ממוגלניצא"

ער איז געבוירן אין שטאט גרעניץ, **בשנת תקמ"ט**.

צו זיין טאטע הרה"ק **רבי אבי עזרא זעליג אב"ד גרעניץ** זי"ע.

און צו זיין מאמע **הרבנית הצדקת מרת לאה פערל** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי ישראל בעל עבודת ישראל המגיד מקאזניץ** זי"ע,
מצאצאי פון דעם **הייליגען מגלה עמוקות** זי"ע.

ער איז געווען א גאון מפורסם און א בקי נפלא בתורת הנגלה והנסתר, ער איז געווען א חסיד און א איש קדוש מאוד, דער צדיק איז געווען מפורסם אלס א בעל מופת עצום און א גרויסע פועל ישועות בקרב הארץ, טויזענטער חסידים זענען געקומען צו דעם צדיק וקדוש זיך לערנען דעם ריכטיגען דרך אין עבודת השם, דער צדיק איז געווען באוויסט אז זיין עבודה איז געווען מיט א דביקות דקדושה און מיט א געוואליגע מידת האמת, ער האט ממש געברענט בשעת'ן דינען דעם גרויסען באשעפער, און טאקע דערפאר האט מען דעם צדיק וקדוש געהרופען מיטן נאמען "**השרף ממאגלניצא**".

צדיקים האבן געזאגט, אז פון די צייט פונעם צדיק וקדוש רבי לוי יצחק בעל קדושת לוי מברדיטשוב זי"ע, **האט מען ביי קיין איין צדיק נישט געזהען די עבודה, וואס מען האט געזהען ביים הייליגען שרף ממאגלניצא זי"ע**.

אלס קליין קינד איז ער אמאל געגאנגען צום הייליגען חוזה מלובלין זי"ע, און דער חוזה מלובלין האט אויף געהויבן זיינע הייליגע הענט, און געוויזען אויפן קינד און געזאגט בזה"ל, "**בימיו תווושע יהודה וירושלים**".

אויך דערציילט מען, אז איינמאל זייענדיג ביים זיידן דער הייליגער מגיד מקאזניץ זי"ע, איז דער אייניקעל קראנק געווארן, און דער זיידע האט געשיקט א קוויטל צו זיין רבין דער הייליגער חוזה מלובלין זי"ע, אז ער זאל מתפלל זיין פארן קינד, וועז דער חוזה האט געליינט דעם קוויטל, האט ער געזאגט בזה"ל, "**מיר זהען אז ער וועט נאך זיין דער ממלא מקום פון דעם זיידן המגיד הק' זי"ע**", און נישט לאנג נאכדעם איז דער קינד טאקע געזונט געווארן.

ער איז אלס קינד נתגדל געווארן אינעם שטוב פון דעם זיידן הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע, און ביי די 7 יאר האט ער געהאט די זכיה צו שלאפן אונעם זעלבן בעט ווי דער הייליגער זיידע דער מגיד מקאזניץ זי"ע, איין נאכט האט דער אייניקל באמערקט, אז די זיידע איז אויף געשטאנען פון בעט, און געהערט אז איינער איז אריין געקומען, און דער מגיד איז אריין אונעם אנדערן שטוב, דער אייניקעל האט געטראכט ביי זיך, אז דאס איז זיכער אליהו הנביא ז"ל.

וועז דער מענטש איז אוועק געגאנגען, האט דער אייניקל געפרעגט דעם זיידן, ווער איז דער איד געווען, אוודאי אליהו הנביא, האט דער זיידע געזאגט, **מיין קינד דאס איז געווען מיין רבי דער מגיד הגדול ממזריטש זי"ע**, און דער זיידע דער קאזניצער מגיד זיע האט צו געלייגט די ווערטער, מיין קינד וויסן זאלסטו, "**גילוי צדיקים איז גרעסער ווי גילוי אליהו**".

רוב פון זיין תורה האט דער צדיק קונה געווען פון זיין הייליגען זיידן דער מגיד מקאזניץ זי"ע, אויך איז ער דארט ביים זיידן געווארן גאר שטארק מקושר מיטן גאון וצדיק הרה"ק **רבי יצחק מאיר אלתר בעל חידושי הרי"ם מגור** זי"ע, און די צוויי צדיקים האבן דאן עוסק געווען בתורה ועבודת השם יומם ולילה מיט א געוואלדיגע התמדה.

איינמאל איז דער הייליגער דברי חיים מצאנז זי"ע געווען אין א שטאט, און דער הייליגער שרף ממוגלניצא איז אויך דארט געווען, **איז דער הייליגער צאנזער רב געגאנגען 10 מאל אין מקו', כדי צו מקבל זיין תוספות קדושה וטהרה, בעפארן זיך גיין טרעפן מיטן הייליגען שרף ממוגלניצא זי"ע.**

צדיקים האבן דערציילט, אז דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע האט געהאט א גרויסע עבודה מיטן דערציילט ספורים פון צדיקים הקודמים, און ער האט מתקן געווען גרויסע תיקונים מיטן דערציילן די מעשיות, אויך האבן צדיקים מעיד געווען, אז דער הייליגער שרף האט מיט די מעשיות פון צדיקים מחזיר בתשובה געווען הונדערטער אידן, און אפילו ארויס געשלעפט גאר שוואכע וואס זענען שוין געווען ממש אין שאול תחתית רח"ל.

ער האט חתונה געהאט מיט **הרבנית הצדקת מרת גיטל** ע"ה,
בת הרה"ק **רבי אלעזר מליזענסק** זי"ע,
בן הרה"ק **רבי אלימלך בעל נועם אלימלך מליזענסק** זי"ע.

ווערט דערציילט, אז בשעת די לוי פון זיין רעבעצין די צדקת מרת גיטל ע"ה, האט דער הייליגער שרף געזאגט, אז דער זיידע דער הייליגער קאזניצער מגיד זי"ע האט געזאגט אויף די רעבעצין, אז זי האט רוח הקודש, און דער הייליגער שרף האט מספיד געווען די רעבעצין פארענט פונעם ביהמ"ד און געזאגט, בזה"ל, "**מעיד אני עליה, שהיתה ממאסת בחייה, מפני צרת ישראל**".

אויך האט דער שרף געזאגט, אז די רעבעצין האט געהאט א גרויס חלק אין זיין תורה ועבודת השם און געווען א גרויסע בעלת צדקה, און בשעת'ן באדעקן ביי די חתונה, האט דער זיידע דער מגיד מקאזניץ געזאגט, אז ער האט געזען, ווי אויף איין זייט פון די כלה איז געשטאנען די זיידע דער הייליגער נועם אלימלך מליזענסק זי"ע, און אויף די צווייטע זייט איז געשטאנען איר טאטע הרה"ק רבי אלעזר זי"ע וואס האט שוין דאן נישט געלעבט.

ער איז געווען א תלמיד פון אסאך צדיקים בדורו ובתוכם.

סבו הרה"ק **רבי ישראל המגיד מקאזניץ** זי"ע,
הרה"ק **בעל החוזה מלובלין** זי"ע,
הרה"ק **בעל אוהב ישראל מאפטא** זי"ע,
הרה"ק **היהודי הקדוש מפשיסחא** זי"ע,
ובנו הרה"ק **רבי ירחמיאל מפשיסחא** זי"ע,

הרה"ק **רבי ישראל מרוז'ין** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישכר בער הסבא קדישא מראדושיץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי שלום השר שלום מבעלזא** זי"ע.

אויך האט ער צוזאמען מיט הרה"ק **רבי יצחק מווארקא** זי"ע געדינט אלס נשיא צדקת רבי מאיר בעל הנס לטובת ענייי ארץ ישראל.

בשנת תקפ"ח וועו זיין פעטער הרה"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע איז נסתלק געווארן, האט דער צדיק זיך געצויגען צום שטאט **מוגלניצא**, און ער האט דאן אנגעהויבן פירן זיין עדה הקדושה,

ער איז דאן געווארן מפורסם אלס א איש קדוש מאוד און א עובד השם מיט א התלהבות דקדושה און מיט א געוואלדיגע אש קודש, טויזענטער אידן פון גאנץ פולין זענען געקומען זיך מסתופף זיין בצלו, און זענען געקומען לערנען דעם אמת'ן דרך אין עבודת השם.

איבער זיין געוואלדיגע עבודת השם ווערן דערציילט הונדערטער מעשיות, ווי דער צדיק האט ממש געברענט מיט אן אש קודש בשעת זיין עבודת השם, ער האט מיט דעם משפיע געווען גאר אסאך אויף די אידן אין פולין און מקרב געווען טויזענטער אידן לאביהם שבשמים ורבים השיב מעוון, נאכן פטירה פון זיין רבין הרה"ק רבי ישכר בער הסבא קדישא מראדושיץ זי"ע, האבן זיך א גרויסע חלק פון די חסידים מדבק געווען אין דעם צדיק וקדוש.

צווישן זיינע תלמידים און חסידים האבן זיך געציילט גאר אסאך צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי אלעזר מקאזניץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי שלמה בעל תפארת שלמה מראדומסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי עמנואל וולטפרייד מפשדבורז** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישראל יצחק פינקלר מראדושיץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי נתן דוד רבינוביץ משידלובצא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק מפשיסחא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יוסף ברוך אפשטיין דער גוטער איד מניישטאט** זי"ע,
הרה"ק **רבי ישכר דוב בעריש טורנהיים בעל עבודת ישששכר מוולברוז** זי"ע,
הרה"ק **רבי לייבוש פסח מליפסק** זי"ע,
הרה"ק **רבי הלל מראדושיץ** זי"ע,
הרה"ק **רבי גבריאל מלאך מווארשא** זי"ע.

דער צדיק איז געווען גאר שטארק בידידות מיט אסאך צדיקי הדור ובתוכם.

הרה"ק **רבי יצחק מאיר אלתר בעל חידושי הרי"ם** זי"ע,
הרה"ק **רבי אברהם יעקב מסאדיגורא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יצחק מווארקא** זי"ע,
הרה"ק **רבי יחזקאל מקוזמיר** זי"ע.

ער האט אסאך עוסק געווען ארויסצוברענגן, אז א איד ברויך זיך מיגעה זיין פאר עבודת השם, סיי מיטן דאוועגען מיט א ברען, און סיי ביים טון אנדערע מצוות, זאל א איד דאס טון מיטן גאנצן כח, און נאר אינזין האבן ווי אזוי צו מרבה זיין כבוד שמים.

זיין גרעסטע עבודה איז געווען **אין דעם מדה פון שפלות וענוות עצמו**, ער האט פון זיך בכלל נישט געהאלטן, און געזאגט אז דער פשוטע איד איז אסאך מער חשוב ווי ער, און אייביג געזאגט אז א אמת'ע מנהיג ישראל איז איינער, וואס קען נישט טרעפן צווישן זיין חסידות איינער וואס איז נידעריגער ווי אים.

ער האט איבער געלאזט זיינע הייליגע קינדער.

הרה"ק **רבי יעקב יצחק בעל אמת ליעקב מבלענדוב** זי"ע, חתן הרה"ק **רבי ארי' לייבוש מטומשוב** זי"ע,
הרה"ק **רבי אלימלך מגראדזיסק** זי"ע, בזיווג ראשון חתן הרה"ק **רבי ירחמיאל מפשיסחא** זי"ע, ובזיווג שני חתן הרה"ק **רבי חיים שמואל מחנטשין** זי"ע,
הרה"ק **רבי אבי עזרא זעליג מסטריא** זי"ע, חתן הרה"ק **רבי אברהם יעקב מסדיגורא** זי"ע, בן הרה"ק **רבי ישראל מרוז'ין** זי"ע,
הרה"ק **רבי משה יוסף מגריצא** זי"ע,
הרה"ק **רבי אברהם יהושע העשיל ממאגלניצא** זי"ע, ממלא מקום אביו, חתן הרה"ק **רבי ישראל יצחק מראדושיץ** זי"ע, בן הרה"ק **הסבא קדישא מראדושיץ** זי"ע,
בתו **הרבנית הצדקת מרת פריידא** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי אברהם אלחנן אונגאר מקאלושין** זי"ע, בן הרה"ק **רבי מרדכי דוד מדאמבראווא** זי"ע,
בתו **הרבנית הצדקת מרת רייזל שרה** ע"ה, אשת הרה"ק **רבי יהודה הורוויץ ממעליץ** זי"ע. בן הרה"ק **רבי יעקב ממעליץ** זי"ע, בן הרה"ק **בעל זרע קודש מראפשיץ** זי"ע.

הרה"ק רבי דוד מאמשינוב זי"ע האט פארציילט, אז בשנת תר"ט איז דער רבי נישט געזונט געווען, און די מצב איז געווען שווער, אבער וועו די יו"ט פסח איז דורך בשלום איז געווען א שמחה גדולה ביי די חסידים, אויף שבת פרשת אחרי קדושים זענען געקומען א גרויסע עולם צום רבין אויף שבת, ובתוכם הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע, און הרה"ק רבי חיים דוד דאקטער מפיעטרקוב זי"ע.

ביום ב' פרשת אמור איז די מצב געווארן גאר שווער ביים רבין, איז געווען דארט דער אייניקל הרה"ק רבי יוסף מדאמבראווא זי"ע, פארציילט ער, אז בשעת יציאת נשמה פון דער זיידע ביי די לעצטע רגע, האט דער זיידע אריבער געפירט ידיו הקדושים אויף זיין דיקנא קדישא, און דער אייניקעל האט א שריי געגעבן, די רבי איז שוין נישט מיט אונז און אויס געבראכן אין א געווויין.

ווייל ביים זיידע הרה"ק המגיד מקוזניץ זי"ע, און די זוהן הרה"ק רבי משה אליקום מקוזניץ זי"ע האט מען אויך געזעהן, אז זיי האבן אריבער געפירט די הענט אויפן דיקנא קדישא ממש בעפאר יציאת נשמה.

נסתלק לגנזי מרומים **יום ב' פרשת אמור ט"ו אייר בשנת תר"ט**, ומנוחתו כבוד איז אין שטאט **מוגלניצא**.

זכותו הגדול יגן עלינו
ועל כל ישראל אמן.

מעשיות

מען פארציילט, אז דער זיידע דער הייליגער קאזניצער מגיד זי"ע איז דאך געווען א איש חלש מאוד און געווען זייער שוואך, צוויי באגלייטער'ס האבן אים געברויכט באגלייטן צום ביהמ"ד צוליב זיין שוואכקייט, אבער ווען דער הייליגער מגיד איז אנגעקומען אין ביהמ"ד, האט ער אפ געלאזט די באגלייטער, און צו געלאפן צום עמוד און אנגעהויבן מיט זיין עבודת התפילה מיט א ברען.

אויך דער אייניקל דער הייליגער שרף ממאגלניצא זי"ע איז געווען א גרויסע חלש, אבער ווען ער איז אנגעקומען אין ביהמ"ד צום דאוונען, האט מען אויף דעם צדיק בכלל נישט געזהן קיין חולשה, ער האט געדאוונט מיט א התלהבות דקדושה.

• • •

דער הייליגער מגיד מקאזניץ זי"ע האט געהאט צוויי יונגע תלמידים ביי זיך אין ביהמ"ד, איינס איז געווען הגה"ק **בעל חידושי הרי"ם מגור** זי"ע און די אנדערע איז געווען זיין אייניקעל **דער הייליגער שרף ממוגלניצא** זי"ע, דער מגיד האט זייער געגליכן אריין צו קומען צו די צוויי גאונים, און פרעגן א שאלה און זהן זייער גדלות בתורה, אמאל האט דער חידושי הרי"ם געענטפערט די תשובה, און אמאל האט דער אייניקל דער שרף געענטפערט די תשובה.

איינמאל וועו דער זיידע האט געפרעגט א שאלה, און דער שרף האט געענטפערט די תשובה, דערנאך וועו די צוויי יונגע גאונים זענען ארויס פון ביהמ"ד, האט דער הייליגער חידושי הרי"ם געטראפן דעם הייליגען שרף ממאגלניצא זייער ווייניגן, און וועו ער האט אים געפרעגט פארוואס ער ווייניט, האט דער שרף געזאגט.

אז ער וויל אים בעטן מחילה, דער הייליגער חידושי הרי"ם האט זיך גאר שטארק געווואונדערט אויף דעם, און האט געפרעגט דעם שרף אויף וואס ער בעט אים מחילה, האט דער שרף געזאגט, אז דער מגיד האט געפרעגט די שאלה און איך האב געענטפערט די תשובה, **און איך האב פאר דיר גורם געווען חלישת הדעת, און דערפאר וויל איך דיר בעטן מחילה.**

• • •

איינמאל איז דער גרויסער צדיק רבי יצחק מווארקא זי"ע זייער נישט געזונט געווארן, האט מען געשיקט א קוויטל צום צדיק דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע, האט דער רבי אריין גערופען זיין תלמיד הרה"ק **רבי דוב בעריש מוולברוז** זי"ע, און אים געווזן דעם קוויטל, האט זיך דער תלמיד אנגערופען צום רבין, **דער הייליגער ווארקער רבי איז א צדיק וואס די וועלט ברויך אים האבן, דערפאר בין איך גרייט צו גיין פון די וועלט אנשטאט דעם צדיק,** און דער תלמיד איז צוריק אין ביהמ"ד.

אפאר טאג איז דורך, און דער הייליגער ווארקער צדיק איז געזונט געווארן, דאן האט דער רבי דער הייליגער שרף אריין גערופען זיין תלמיד רבי דוב בעריש מוולברוז זי"ע, און אים פארציילט, אז ב"ה דער הייליגער ווארקער איז צוריק געזונט,

און אים געזאגט עס שטייט אין ברוך שאמר "בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל", האט דער הייליגער שרף געזאגט, אז קודם קומט, "בָּרוּךְ פּוֹדֶה", קודם לייזט דער באשעפער אויס דעם צדיק, און דערנאך "וּמַצִּיל" דער באשעפער איז דיך אויך מציל, אז די זאלסט נישט דארפן גיין פון די וועלט.

• • •

איז געווען איין יאר, וואס עס איז נישט געווען צו באקומען קיין אתרוגים, דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע איז פון דעם געווען זייער צובראכן, פלוצלונג איז דער חסיד פונעם רבין, הרה"ח ר' הירשקע מצפת ז"ל געווואר געווארן, אז עס איז דא א איד א נגיד וואס האט א שיינעם אתרוג, איז דער חסיד אריבער געפארן צו דעם נגיד, כדי צו פראבירן צו איבער רעדן דעם נגיד, אז ער זאל אוועק געבן דעם אתרוג פארן רבין.

ווען דער איד איז אנגעקומען צו דעם נגיד, און אים פארציילט די גרויסקייט פונעם רבין, האט דער נגיד גלייך פארשטאנען, אז דער איד וויל דעם אתרוג פאר זיין רבין, האט דער איד געזאגט, איך וויל דיר נאר זאגן אז דעם אתרוג וועל איך נישט אוועק געבן פאר כל הון דעלמא.

אבער וועו די ווייב פון דעם נגיד האט דאס געהערט האט זי געזאגט פארן מאן, אונז האבן נאכנישט זוכה געווען צו קיין זש"ק, **אפשר געבן מיר אוועק דעם אתרוג פארן רבין מיט א תנאי, אז ער זאל מבטיח זיין אז אונז וועלן געהאלפן ווערן מיט זש"ק.**

דער נגיד האט מסכים געווען צום געשעפט, און אוועק געגעבן דעם אתרוג פאר ר' הירשקע, אבער מיטן תנאי אז אויב די רבי איז נישט מבטיח ווי מען האט אפ געמאכט, איז דער אתרוג גזל און די רבי קען מיט דעם נישט מקיים זיין די מצוה, ווייל עס וועט זיין א ברכה לבטלה, ר' הירשקע האט מסכים געווען און גענומען דעם אתרוג.

וועו ר' הירשקע איז ארייגעקומען צום רבין, האט די פנים פונעם רבין אויפגעלאכטן, אז ער איז זוכה צו האבן א הערליכע אתרוג לכבוד יו"ט, אבער ער האט גלייך געזהן אויפן פנים פון ר' הירשקע אז ער איז נישט אזוי פריילך, האט די רבי געפרעגט וואס גייט פאר, האט דער ר' הירשקע געזאגט די תנאי וואס דער איד האט געבעטן.

דער צדיק איז געווארן פארקאכט און אריין אין א דביקות, און זיך פארשפארט אין זיין שטוב, ר' הירשקע האט זיך אינטער געהערט אינטערן טיר פונעם רבין, און געהערט וויי די רבי זאגט די ווערטער, "**רבונו של עולם איך ווייס דעם אמת אז די צוויי קענען בדרך הטבע נישט האבן קיין קינדער, אבער וואס זאל איך טון אז איך וועל נישט האבן קיין אתרוג, נאר אויב איך זאג זיי צו א קינד**".

א קורצע צייט נאכדעם איז דער צדיק ארויס געקומען מיט א שמייכל אויפן פנים, און געזאגט פאר ר' הירשקע "**פארפאלן**", און צום יאר איז דער נגיד געהאלפן געווארן מיט זש"ק.

• • •

הרה"ק רבי יהושע אשר משעדליץ זי"ע האט פארציילט בשם זיין זיידן הרה"ק רבי משה'לע מזעליחוב זי"ע, אז דער צדיק דער שרף ממוגלניצא זי"ע האט אייביג מרגיש געווען וועו איינע פון זיינע חסידים גרייט זיך צו קומען צו אים, און ער האט זיי אלע אפגעהיטן אויפן גאנצע וועג, אז זיי זאלן ניצל ווערן "**מכף כל אויב ואורב בדרך וכל מני פורעניות המתרגשות לבוא לעולם**".

• • •

אחרון של פסח בשנת תר"ח איז די רעבעצין נפטר געווארן, און אינמיטן די שלשים פונעם רעבעצין איז ליידער אוועק ביים רבין א אייניקל פון 4 יאר אלט די זוהן פון הרה"ק רבי יעקב יצחק מבלענדוב זי"ע, ביי די לוי' האט די רבי געזאגט פאר זיין זוהן, אז די פטירה פונעם אייניקל איז געווען א עונש, **ווייל ער האט מאבל געווען אים שבת קודש אויף די פטירה פון זיין מאמע ע"ה.**

• • •

דער צדיק דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע האט אמאל געזאגט, מענטשן פרעגן, וואס איז געווען די גרויסע רעש אז אברהם אבינו ע"ה האט זיך געלאזט ארויין ווארפן אין כבשן האש, עס איז דאך געווען אסאך צדיקים ביי כלל ישראל וואס האבן זיך געלאזט הרג'נען אויף קידוש השם.

נאר דער יצר הרע איז געקומען צו אברהם אבינו און געזאגט, אברהם אויב וועסטו דיך לאזן ארויין ווארפן אין פייער וועט דאך נישט זיין ווער עס זאל פארשפרייטן דעם נאמען פונעם גרויסן באשעפער, גיי ביק דיך צום צלם, אזוי וועסטו כאטש בלייבן לעבן און קענען פראשפרייטן דעם נאמען באשעפער.

האט אברהם אבינו ע"ה געזאגט פארן שטן, אויף מיר ליגט די מצוה פון זיך מוסר נפש זיין פארן גרויסן נאמען פון באשעפער, און אויף די שאלה ווער עס וועט ווייטער פראשפרייטן דעם נאמען פון דעם באשעפער, הרבה דרכים למקום ער קען באשאפן א נייע אברהם וואס זאל דאס טון, האט דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע אויס געפירט, דאס התבטלות פון אברהם אבינו צום באשעפער אן מאכן קיין חשבונות, דאס איז מגין אויף אונז נאך ביז היינט, און דאס איז די רעש וואס די תורה מאכט פון אברהם אבינו ע"ה.

• • •

איינע פון די גרויסע חסידים פונעם שרף ממוגלניצא זי"ע האט דערציילט, אז דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע האט דערציילט, אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע האט געזאגט, אז ווער עס וועט נאר אפילו אנרירען דעם קלאמקע פון זיין טיר, וועט נישט נפטר ווערן פון די וועלט אן קיין תשובה, האט דער הייליגער שרף זי"ע צו געלייגט, **איך זאג, אז ווער עס האט געגעסן פון מיין שיריים פון די קוגל, וועט נישט נפטר ווערן פון די וועלט אן קיין תשובה.**

• • •

דער הייליגער שרף ממאגלניצא זי"ע האט אמאל מעיד געווען אויף זיין רבין הרה"ק רבי ישכר דוב הסבא קדישא מראדושיץ זי"ע, אז ער האט קיינמאל נישט געזען א צדיק וואס האט געהאט דעם מפתח צו פועל'ן קינדער פאר א איד, ווי דער הייליגער ראדושיצער זי"ע.

• • •

הרה"ק רבי יעקב צבי מפאריסוב זי"ע וואס איז געווען א גרויסע תלמיד פונעם הייליגען שרף זי"ע, האט דערציילט, אז אמאל ווען די רבי האט געערעדט צו די תלמידים מגודל הצדיקים הקודמים, האט ער געווייזן מיט די פינגער אויפן תלמיד הרה"ק רבי ישכר דוב בעל עבודת יששכר מוולברוז זי"ע און געזאגט בזה"ל, "**אם ברצונכם לראות אברך שלא פגם את הצלם אלוקים שלו, התבוננו ברבי בעריש**".

• • •

דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע האט אמאל דערציילט, אז ווען ער איז געווען 5 יאר אלט, האט ער זייער געווייגט פארן זיידן דער הייליגער מגיד מקאזניץ זי"ע, ווען די זיידע האט אים געפרעגט פארוואס ער ווייגט, האט דער קינד דער קדוש געזאגט, "**זיידע די פארסט צי א רבין, די טאטע פארט אויך צי א רבין, נאר איך נישט, און איך וויל אויך פארן צי א רבין**".

האט דער זיידע דער מגיד מקאזניץ זי"ע געזאגט פארן קינד, "**מאיר'ל, איך בין דאך אויך א רבי**", האט דאס קינד געפרעגט דעם זיידן, אויב בוסטו א רבי, פארוואס פארסטו צו א רבי, האט די זיידע געפרעגט פונעם אייניקל, פון ווי ווייסטו אז איך פאר צו א רבי, האט דאס קינד געזאגט פארן זיידן, "**ווייל איך זעה יעדע נאכט א זקן וואס זיצט דא ביים זיידן אין שטוב, און די זיידע זיצט מיט א פחד כעבדא קמי מרא, פארשטיי איך אז דאס איז דעם זיידנ'ס רבי**".

האט דער זיידע דער הייליגער מגיד מקאזניץ זי"ע געזאגט פארן אייניקל, "**מיין קינד, דער איד דער זקן וואס די זעסט יעדע נאכט, דאס איז דער בעש"ט הקדוש זי"ע**", און די זיידע האט אויס געפירט בזה"ל, "**אין וועלט די וועסט גרעסער ווערן, וועסטו אויך קענען לערנען ביי אים**", האט דער אייניקל דער קדוש געזאגט, "**זיידע איך וויל נישט קיין רבי'ס וואס זענען שוין נישט אויף די וועלט**", דאס איז שוין געווען די געוואלדיגע קדושה פון דעם צדיק זייעדניג נאר 5 יאר אלט.

• • •

דער צדיק וקדוש דער שרף האט שוין פון אלס יונג קינד געהאט גאר הייליגע אויגן, און צדיקים האבן שוין דאן מעיד געווען אויף זיין גרויסע קדושה וטהרה מיט וואס ער האט זיך שוין דאן געפירט, דערציילט מען, אז זייענדיג נאר 8 יאר אלט, איז דער צדיק געווען ביים סדר נאכט ביים זיידן דער הייליגער מגיד מקאזניץ זי"ע, און ווען די זיידע האט געזאגט די וועלטער אין די הגדה "**וּבְמוֹרָא גָּדוֹל – זוּ גִּלּוּי שְׁכִינָה**", האט דער זיידע נאך געזאגט תורה פון זיין גרויסן רבין דער מגיד ממזריטש זי"ע.

דאן האט דער אייניקל דער שרף געזען א אלטן איד א זקן, האט ער געוויזן אויפן זקן און געפרעגט דעם זיידן, **זיידע איז דאס אליהו הנביא ז"ל**, האט דער הייליגער מגיד געזאגט, "**ניין מיין קינד, דאס איז מיין גרויסע רבי דער מגיד ממזריטש זי"ע, און זאלסט וויסן מיין קינד, "גילוי צדיקים איז אסאך גרעסער ווי גילוי אליהו**".

• • •

דער משמש פונעם הייליגען שרף הרה"ח ר' משה אהרן ע"ה האט דערציילט, אז אמאל איז דער צדיק געווען אויפן וועג, און מען האט זיך אפ געשטעלט און א אכסניא, מען האט אריין געבערענגט ברויט פארן צדיק, אז ער זאל זיך וואשן און עסן א סעודה, אבער אזוי ווי מען האט אראפ געלייגט די ברויט אויפן טיש, האט דער צדיק גלייך געזאגט אז מען זאל די ברויט אראפ נעמען פון טיש, ווייל מען האט פון דעם נישט גענומען קיין "חלה", מען האט טאקע געפרעגט דעם בעקער, און דער בעקער האט געזאגט, אז ער האט טאקע פארגעסן צו נעמען חלה פון די ברויט, ויהי לפלא.

• • •

ווערט געבערענגט א מעשה נפלא וואס ברענגט ארויס די געוואלדיגע מידה פון הכרת הטוב פון דעם צדיק וקדוש דער שרף ממוגלניצא זי"ע, דער צדיק האט געהאט א מנהג, אז יעדן צופרי ביי שחרית, אויב עס איז געווארן 10 אזייגער, און דער צדיק איז נישט געווען גרייט צו דאוונען, האט ער געהייסן אז מען זאל זיך שטעלן אין שוהל דאוונען, און נישט ווארטן אויף אים.

איין טאג האט זיך דער צדיק געגרייט צו דאוונענען, ער איז שוין געשטאנען מיטן טלית אויף די פלייצעס און געמאכט זיין גרויסע הכנה צום דאוונענען, אבער די גבאים זעהן ווי דער צדיק איז אין א געוואלדיגע דביקות, אזוי איז געווארן שפעטער און שפעטער, אבער דער צדיק טוט נישט אן זיין טלית צום דאוונענען, עס איז פאר זיי געווען א מוראדיגע חידוש מיט וואס דער צדיק איז יעצט עוסק.

פלוצלונג קומט דער הייליגער שרף ארויס פון זיין שטוב און פרעגט, איז דער משמש ישראל דא, האט מען געזאגט אז ער איז יעצט נישט דא, האט דער צדיק געהייסן מען זאל אים יעצט אריבער ריפן, וועו דער משמש איז אנגעקומען צום שטוב פונעם רבין, פרעגט די רבי פון אים, "די געדענקסט אפאר וואכן צוריק זענען מיר דורך געפארן א שטאט נישט ווייט פון דא, און די רעדל פון די וואגן האט זיך צובראכן, האט א אידל פונעם שטאט אונז געבארגט א איבעריגע רעדל וואס ער האט נישט געברויכט אויפן מינוט, ווייסטו אויב מען האט דער רעדל שוין צוריק געגעבן".

די גבאים און דער משמש האבן זיך אויף דעם גאר שטארק געוואונדערט, יעצט בעפארן זיך שטעלן דאוונענען, האט די רבי אינזין אזאנע פשוטע זאכן, אבער דער משמש האט געזאגט, אז מען האט דעם רעדל נאכנישט געהאט קיין צייט צוריק צו טראגן פאר דעם אידן, האט דער צדיק גלייך געהייסן, אז מען זאל שוין ממש יעצט אריבער פארן און אפ געבן דעם רעדל פאר יענעם אידן, און דאן האט זיך דער צדיק געשטעלט דאוונענען.

פארשטייט זיך אז דער משמש איז גלייך ארויס געפארן אפ טראגן דעם רעדל פאר יענעם איד וואס האט דאס געבארגט, אבער צו זיין וואונדער, וועו ער איז אנגעקומען אין שטאט צו יענעם איד, זעהט ער ווי דער איד שטייט ביי זיין וואגן און איז זייער צובראכן, וועו ער האט אים געפרעגט וואס עס גייט פאר, האט דער איד דערציילט, אז היינט צופרי האט זיך דאס רעדל פון זיין וואגן צובראכן, און ער קען דא אין שטאט נישט טרעפן א נייעם רעדל, און דערפאר קען ער נישט גיין טוון מסחר מיט זיין וואגן.

דאן האט דער משמש שוין גאנץ גוט פארשטאנען וואס האט געשטערט דעם רבין דער הייליגער שרף בעפארן זיך שטעלן דאוונענען שחרית, ווייל מיט זיינע הייליגע אויגן האט ער געזען יענעם אידס צרה, און מיט זיין געוואלדיגע מידת החסד און מידת הכרת הטוב, האט דער צדיק נישט געקענט לאזן יענען חו"ו פאלן, און דערפאר האט ער פארצויגען זיך צו שטעלן דאוונענען, ביז איך בין געפארן אפ געבן דעם רעדל פאר דעם איד.

• • •

איין טאג איז א איד געקומען צום הייליגען שרף ממוגלניצא זי"ע און זיך אויס געערעדט, אז ביי אים אין שטוב איז ליידער איינע פון די קינדער א חולה מסוכן און די דאקטוירים האבן שוין ליידער אויף געגעבן אויפן קינד, אויך האט ער מזכיר געווען פארן צדיק, אז ליידער איז זיין פרנסה אזוי שוואך אז ער האט ממש נישט וואס צו געבן פאר זיינע קינדער וואס גייען ממש אויס פון הונגער.

האט דער צדיק געענטפרעט פאר דעם איד, איך וועל מתפלל זיין ביים באשעפער פאר דיין פרנסה אז עס זאל אי"ה בקרוב מצליח זיין, און ממילא וועט דאס קינד אויך געזונט ווערן, ווייל פאר ווען געט דער באשעפער פרנסה, נאר פאר א לעבעדיגע מענטש, ווייל וואס האט א מת פון פרנסה, כך הוה נישט לאנג נאכדעם האט דער איד מצליח געווען אין זיין פרנסה, און זיין קינד איז געזונט געווארן שלא כדרך הטבע.

• • •

א ענליכע מעשה דערציילט מען, אז אמאל זענען אידן פון א שטאט נישט ווייט פון מוגלניצא געקומען מזכיר זיין ביים צדיק השרף ממוגלניצא זי"ע, אז ביי זיי אין שטאט באזשעוועט א שרעקליכע מגיפה, אבער צו דעם איז דא א געפערליכע הונגער אין שטאט, ממש עס איז נישט דא וואס צו געבן פאר די מענטשן צו עסן, און זיי האבן געבעטן דער צדיק זאל אויספויעלען א ישועה פאר זייער שטאט.

האט דער צדיק וקדוש געזאגט פאר די אידן, איך וועל מתפלל זיין צום גרויסן באשעפער, אז דאס הונגער זאל אוועק גיין, און עס זאל בקרוב זיין א שפע אין שטאט, ממילא וועט אויך די מגיפה אוועק גיין, ווייל וואס האט דער גרויסער באשעפער פון געבן צו עסן, אויב די אידן פון שטאט וועלן ח"ו שטארבן פון די מגיפה.

און דער צדיק האט צו געלייגט בזה"ל, "עס איז ידוע א צדיק פארמאגט דעם אות "ע", ווייל עס שטייט (תהילים ל"ג י"ח) עֵין ד' אֶל יְרֵאָיו, און וועו מען נעמט דעם ווארט "מות" און מען לייגט אריין דעם אות "ע", וועדט דאס מעות, און פארשטייט זיך אז נישט לאנג נאכדעם והמגפה נעצרה, די מגיפה האט זיך אפ געשטעלט, און עס איז אראפ געקומען א השפעה פאר די שטאט.

• • •

הרה"ח רבי משה וואשעווער ז"ל וואס איז געווען פון די גרויסע חסידים פונעם הייליגען שרף ממוגלניצא זי"ע האט דערציילט, אז איינמאל איז ער געגאנגען אויף די גאס אין שטאט וואשא, פלוצלונג זעט ער איינע פון דעם רבינ'ס חסידים לויפן אויף די גאס און איז שרעקליך דערשראקן, איז דער ר' משה נאך געלאפן דעם חסיד, ביז ער האט אים דער גרייכט, און ער פרעגט אים וואס גייט פאר אז די בוסט אזוי דערשראקן, דער איד האט נישט געווואלט דערציילן די סיבה, און זיך פראבירט ארויס צו דרייען.

אבער נאכדעם וואס דער ר' משה האט אים זייער מפציר געווען און געזאגט, אונז האמיר א גרויסע רבי וואס ער האט דאך א גרויסע כח, און דער רבי וועט דיר זיכער העלפן מיט דיין צרה, דאן האט אים דער חסיד וואס איז געווען א תלמיד חכם און א ירא שמים דערציילט.

היינט איז מיר ליידער אריין געקומען א מחשבה צו גיין רח"ל טון א גאר הארבע עבירה, איך האב מיך נישט געקענט מתגבר זיין אויפן יצר הרע, און איך בין אריבער טון די עבירה, אבער פלוצלינג דער זעה איך דעם הייליגען רבין'ס צורה פארענט פון מיר, כאילו ער איז ממש דא נעבן מיר, און פאר גרויס פחד און שרעק בין איך אנטלאפן פון דארט, און אזוי בין איך גערעטעוועט געווארן פון ח"ו נכשל ווערן מיט די עבירה.

דער ר' משה האט דאן געגעבן א עצה פארן חסיד, אז ער זאל זיך אויף הייבן און אריבער פארן צום רבין, אבער דער איד האט געזאגט אז ער שעמט זיך זייער פונעם רבין, האט אים ר' משה געזאגט, אויב אזוי וועל איך מיט דיר מיט גיין צום רבין, און אזוי

האט דער חסיד מסכים געווען צו פארן אויף שבת קודש צום רבין קיין מוגלניצא.

אזוי ווי דער חסיד מיט ר' משה זענען נאר אריין אין שטוב פונעם רבין, און נאכנישט געהאט קיין צייט אפילו צו זאגן א ווארט, האט זיך דער צדיק וקדוש דער שרף זי"ע אנגעריפן בזה"ל, "**ביז וואנען איך האב נישט געזען אז עס האלט נאנט, האב איך געווארט, אבער אזוי ווייט האב איך זען נישט געקענט איין האלטן**".

פארשטייט זיך אז דער חסיד האט גלייך אויס געבראכן אין א יאמערליכע געוויין, און געבעטן דעם רבין א דרך פאר תשובה, האט אבער דער צדיק געזאגט פארן חסיד, די ברויכסט נישט קיין תשובה, ב"ה די האסט באזיגט דעם יצר הרע און ביי געשטאנען דעם ניסיון, האט ר' משה ווארשעווער אויס געפירט, קוקט דעם מסירת נפש פונעם רבין פאר זיינע תלמידים, און ווי גרויס עס איז פאר א חסיד צו מצייר זיין צורת רבו בשעת א ניסיון.

• • •

עס ווערט דערציילט גאר אסאך מעשיות ווי מען האט געזען די הייליגע אויגן פונעם צדיק דער שרף ממוגלניצא זי"ע, די תלמידים און חסידים האבן געוויסט צו זאגן, אז גאר אסאך מאל האט זיך דער צדיק געקענט רעגן און ווערן אין כעס ממש אויף א חסיד, אבער דער צדיק האט געהאט אין דעם גרויסע כוונות און מציל געווען זיינע תלמידים פון צרות און עגמת נפש.

• • •

הגה"ק ר' יעקב יצחק אב"ד סאבין זי"ע דער זון פון הרה"ק רבי משה מזעליחאוו זי"ע האט דערציילט, אז איין יאר איז ער געווען אויפן יו"ט סוכות ביים רבין דער צדיק דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע, און דער מנהג איז געווען ביים שרף, אז ביים טיש האט מען געשטעלט וויין פאר די אלע וואס האבן געהייסן מיט די נאמען פון די אושפיזין פון יענעם טאג.

עס איז געווען ביים טיש פון אושפיזא דיצחק, און ער ר' יעקב יצחק איז דאן געווען זייער גדריקט אין געלט, דערפאר האט ער נישט געשטעלט קיין וויין ביים טיש, אבער וועט ער איז צו געגאנגען צום רבין האט אים די רבי זייער גע'מוסר'ט און אנגעשריגן, היתכן ער האט נישט געשטעלט קיין וויין, און די רבי דער שרף האט אים זייער פארשעמט, דערפאר דעם קומענדיגע טאג וועט עס איז געווען אושפיזא דיעקב, האט ער יא געשטעלט וויין ביים טיש.

אבער לפלא האט זיך דער רבי דער הייליגער שרף זייער גע'בייזער'ט אויפן חסיד און אים זייער אנגעשריגן, היתכן די שטעלסט וויין צום טיש, די האלטס טאקע אז די בוסט איינע פון די אושפיזין אז די שטעלסט וויין, און אזוי האט אים די רבי זייער מבזה געווען און אנגעשריגן, עס איז געווען א גרויסע חידוש פארן חסיד ר' יעקב יצחק וואס די רבי טוט דא, אבער זייענדיג א חסיד נלהב פונעם שרף און וויסענדיג אז די רבי טוט גארנישט סתם אזוי, האט דער חסיד געטראכט ביי זיך, אז מן הסתם האט דא די רבי עפעס אן געארבעט פאר זיינעט וועגן.

נאך יו"ט איז דער חסיד אהיים געפארן, און נישט לאנג נאכדעם איז ער געווארן שרעקליך קראנק און געווען אין א געוואלדיגע סכנה, אבער בחסדי ד' האט ער זיך ארויס געדריידט פון די מחלה און איז געווארן צוריק געזונט, איז ער אריבער געפארן קיין מוגלניצא דערציילן פארן רבין וואס דא איז פאר געקומען מיט אים און אז ער איז ב"ה צוריק געזונט געווארן.

אזוי ווי ער קומט אריין צום רבין דער הייליגער שרף ממוגלניצא זי"ע, זאגט אים דער הייליגער שרף, מיין חסיד, יעצט פארשטייסטו שוין פארוואס איך האב דיך אזוי מצער געווען דעם יו"ט סוכות, ווייל איך האב געזעהן ליידער א גרויסע קטרוג אויף דיר אין הימל, און עס האט שורה געווען אויף דיר גרויסע דינים און די האסט געברויכט גרויס רחמים, דערפאר האב איך מיך אזוי געריעגט אויף דיר און דיך מצער געווען און פארשעמט, און מיט דעם האב איך ממתיק געווען די דינים און אראפ גענומען דעם קטרוג.